

Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelma 2020–2029

Suunnitelmaselostus

Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelma 2020–2029

Julkaisija:	Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristön toimiala / Maankäyttö ja kaupunkirakenne / Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu
Vastuuhenkilö:	Heikki Takainen, puh. 09 310 38448
Teksti:	Ramboll Finland Oy, Elina Kalliala, Elise Lohman, Emilia Vainikainen, Johanna Jalonen, Sini Miettinen, Heta-Maija Seppälä Helsingin kaupunki, Antti Siuruainen
Taitto:	Ramboll Finland Oy, Aija Nuoramo, Olga Juutistenaho
Kartta-aineistot:	Helsingin kaupunki
Valokuvat ja kartat:	Ramboll Finland Oy ja Helsingin kaupunki

Julkaisija | Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristön toimiala

Kannen kuva | Ramboll Finland Oy

Paino | Grano Oy

Painosmäärä | 5 kpl

ISBN | 978-952-331-640-9 (verkkoversio)

ISBN | 978-952-331-639-3 (painettu versio)

ISSN | 2489-4230 (verkkoversio)

ISSN | 2489-4222 (painettu versio)

Helsinki

Suunnitelmaselostus

Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelma 2020–2029

Kaupunkiympäristön julkaisu 2019:18

Sisällysluettelo

1	Yleisten alueiden suunnitelman sisältö ja tavoitteet	5
2	Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelman lähtökohdat ja menetelmät	6
2.1	Suunnittelualue	6
2.2	Suunnitelman laatimisen vaiheet	10
2.2.1	Yleisten alueiden suunnitelman vuorovaikutus	10
2.3	Alueen suunnittelutilanne	10
2.3.1	Keskeisiä strategisia suunnitelmia	10
2.3.2	Suunnitteluun vaikuttavat ajankohtaiset hankkeet	17
2.3.3	Edellisen aluesuunnitelman toteutuminen	18
2.4	Kulttuuriympäristöt	19
2.5	Kaupunkiluonto	20
2.5.1	Luontoarvot ja rauhoitetut luontokohteet	20
2.6	Kaupunkimetsien nykytila	23
3	Yleisten alueiden tarvekartoitus ja suunnitelma	26
3.1	Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma	26
3.2	Verkostotavoitteet	28
3.2.1	Jalankulku- pyöräily- ja virkistysreitit	28
3.2.2	Viheralueiden palvelut	30
3.2.3	Ekologisten verkostojen kehittämisen tavoitteet	32
3.3	Toimenpidetarpeet	42
3.3.1	Katualueet	42
3.3.2	Viheralueet	42
3.3.3	Luonnon- ja maisemanhoito	42
3.3.4	Hoitoluokkien muutostarpeet	46
3.3.5	Jatkoselvitys- ja muut suunnittelutarpeet	46
4	Hanke-esitykset	48
4.1	Hankkeiden valinnan perusteet	48
4.2	Hankkeiden kuvaukset	48
4.2.1	Kallvikintien kaupunkikuvan parantaminen	49
4.2.2	Poikittaisen virkistysyhteyden parantaminen	52
4.2.3	Vuosaaren ulkoilualueen reitistön jäsentäminen ja parantaminen	54
4.2.4	Leikkipaikkojen kunnostaminen	57
4.3	Hankkeiden rahoitustarve	58
	Lähteet	59
	Liitteet	59
	Kuvailulehti	60
	Presentationsblad	61
	Description	62

1 Yleisten alueiden suunnitelman sisältö ja tavoitteet

Yleisten alueiden suunnitelmat ovat kaupunkiympäristön strategisen ja toimenpiteisiin tähtäävän suunnittelun työväline yleisillä alueilla. Yleisillä alueilla tarkoitetaan Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan hallinnassa ja ylläpidossa olevia katu-, aukio-, tori- ja viheralueita. Yhtä tai useampaa kaupunginosaa koskevat yleisten alueiden suunnitelmat laaditaan noin kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Yleisten alueiden suunnitelmissa ei käsitellä koulujen ja päiväkotien pihoja, sillä ne kuuluvat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastuulle. Liikuntapuistot ja lähiliikuntapaikat taas ovat pääsääntöisesti kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastuulla.

Tämä yleisten alueiden suunnitelma on laadittu Vuosaaren kaupunginosan alueelle kymmenvuotiskaudelle 2020–2029. Suunnitelmaselostuksen lopussa olevalla kuvailulehdellä on esitetty tiivistelmä yleisten alueiden suunnitelman sisällöstä.

Yleisten alueiden suunnitelman taustana on Helsingin kaupungin arvojen ja strategisten tavoitteiden mukainen alueiden kehittäminen sekä yleisten alueiden käytettävyyden, kaupunki- ja maisemakuvan sekä viihtyisyyden parantaminen. Suunnitelmassa nostetaan esiin alueiden erilaiset ominaispiirteet, joita kehitetään, ylläpidetään ja vahvistetaan. Tavoitteena on tukea suunnittelualueen kehitystä sen omista lähtökohdista ja tunnistaa alueen myönteistä kehitystä tukevat toimenpiteet. Suunnitelma laaditaan vuorovaikutteisesti kaupunkilaisten kanssa.

Yleisten alueiden suunnitelma koostuu suunnitelmaselostuksesta, siihen liittyvästä vuorovaikutusraportista sekä aluekorteista. Niiden pohjalta

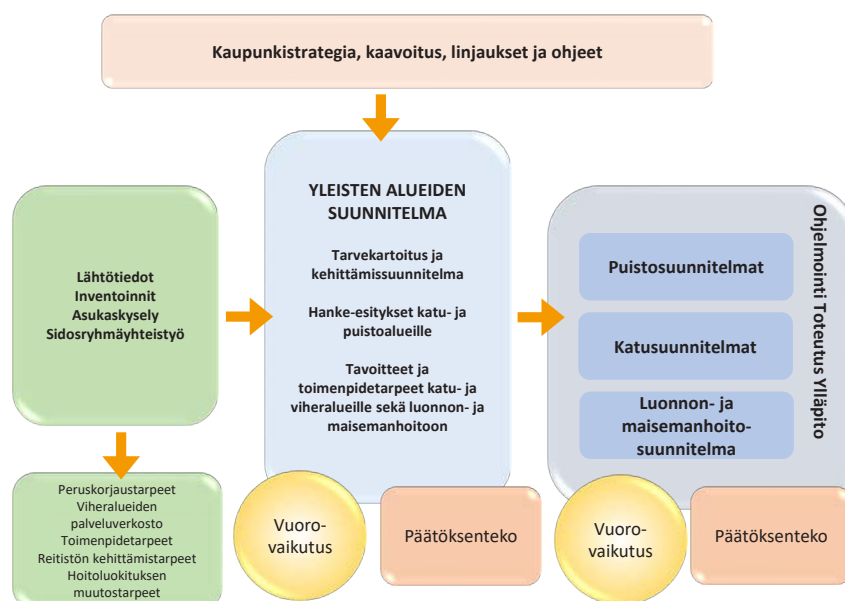
kaupunkilaiset ja päättäjät saavat kokonaiskuvan alueesta, yleisten alueiden suunnitelman laatimisesta ja suunnittelualueen kehittämistarpeista. Yhteenvedona yleisten alueiden suunnitelma esittää yleisten alueiden tavoitteen ja kehittämissuunnitelman.

- Suunnitelmaselostus on kooste tehdystä yleisten alueiden suunnitelmasta ja sen työvaiheista. Selostuksessa kuvataan yleisten alueiden tavoitteen. Suunnitelmassa esitetään suunnitelman voimassaolokauden 2020–2029 aikana edistettävät tärkeimmät strategisen kehittämisen painotukset sekä tavoitteelliset kunnostus-, peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeet kustannuslaskelmineen. Suunnitelmaa toteutetaan kaupungin taloudellisen tilanteen puitteissa.
- Vuorovaikutusraportissa esitetään kuvaus suunnittelutyön aikaisesta osallistamisesta, yhteenveto yleisten alueiden suunnitelman valmisteluajana saadusta palautteesta sekä vastineet palautteisiin aihepiireittäin.

Aluekorteissa kuvataan suunnittelualueen osa-aluekohtaiset ominaispiirteet sekä pitkän aikavälin tavoitteet.

Lisäksi suunnittelutyön aikana tuotettiin ja kerättiin toimialan tarpeisiin yleisiä alueita koskevaa kuntotietoa, toimenpidetarpeita sekä verkostotarkasteluja.

Yleisten alueiden suunnitelman kulku osana kaupunkiympäristön toimintaa on kuvattu kuvassa 1. Yleisten alueiden suunnitelmaa toteuttavat työvaiheet, kuten luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelma, laaditaan yleisten alueiden suunnitelman hyväksymisen jälkeen.

Kuva 1. Yleisten alueiden suunnitelman prosessikaavio.

2 Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelman lähtökohdat ja menetelmät

2.1 Suunnittelualue

Vuosaari on itäisessä Helsingissä sijaitseva asuin-alue, jonka keskusta on metron pääteasemana sekä yleiskaavan että kaupunkitilaohjeen mukaisesti liike- ja palvelukeskus. Keskustaan ja itäiseen Vuosaaren ulkoilupuistoon liittyy lisäksi kaupunkitilaohjeen mukainen toimitila-alue. Alue rajautuu idässä Vuosaaren satama-alueeseen Niinisaaressa ja lännessä Vartiokylän lahteen. Näihin alueen reunoihin nojaavat yhtenäiset kaupunkiympäristöä reunustavat viher-alueet: idässä Vuosaaren liikuntapuisto, Porslahden puisto, Nordsjön Kartanopuisto ja Kauniinilmanpuisto, sekä lännessä Vanttikallio. Kyseiset puistot ovat osa Vuosaaren ulkoilupuiston ja Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormia, jotka on osoitettu Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (*VISTRA osa II, 2016*). Molemmat vihersormet kurottavat seudullisesti merkittävältä viherkehän ja Sipoonkorven metsäalueelta Mustavuoren kautta merelle.

Etelässä aluetta rajaavat Vuosaaren selkä ja Kallahden selkä, jotka on osoitettu viheraluestrategiassa *meren sinikämmenenä*. Pohjoisessa alue rajautuu Niinisaarentiehen, jonka pohjoispuolella seudulliset viheralueet sijaitsevat. Aluetta reunustavien laajojen viherakseleiden lisäksi alueen läpi kulkee pienempiä paikallisesti merkittäviä viherlinjoja.

Yleisten alueiden suunnitelman tarkastelualueesta on jätetty pois asemakaavoitettavat alueet, sekä kokonaisuudessaan Uutela, Kallahti, Niinisaaren satama-alue, Mustavuori sekä Rastilanmäen alue ja Vartiokylän lahden rantapuistot. Kaiken kaikkiaan suunnittelualueen pinta-ala on 672 hehtaaria, josta tällä hetkellä:

- Kaavoitettuja viheralueita 218 hehtaaria
- Rakennettuja puistoja 45 hehtaaria
- Luonnonhoidon alueita 143 hehtaaria
- Kaavoitettua katualuetta 102 hehtaaria
- Ajoratoja 38 hehtaaria
- Katuvihreää 22 hehtaaria
- Kävely- ja pyöräteitä 48 hehtaaria

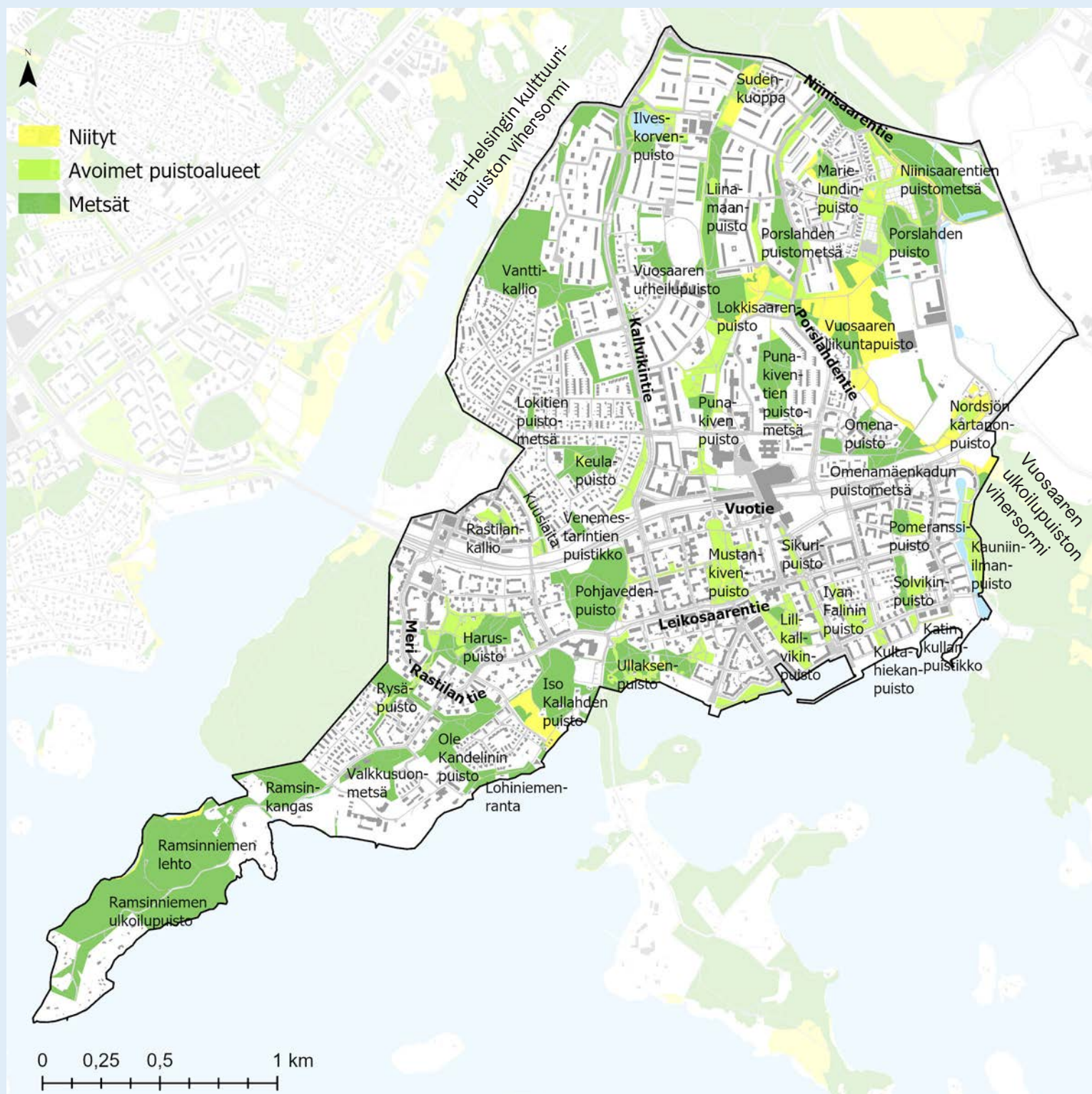
Alueen yleisilme on kauttaaltaan vihreänä hahmotuva, mutta vaihteleva. Etenkin alueen keski- ja pohjoisosassa julkiset ja yksityiset viheralueet muodosta-

vat yhdessä ympäristön, jossa vehreät yleiset alueet nivoutuvat hyvinkin saumattamasti yksityisiin pihoihin. Luonnonläheinen yleisilme on osa aikansa kaupunkikuvaa, jota edustavat etenkin pohjoisen puoliskon 1950–1980-luvulla rakennetut Rastila, Keski-Vuosaari ja Vuosaaren keskusta. Sen sijaan Vuosaaren eteläosiin 1990–2000-luvulla rakennetut Meri-Rastila sekä Kallahden ja Aurinkolahden alue jatkavat oman aikakautensa tavoin vehreää ilmettä.

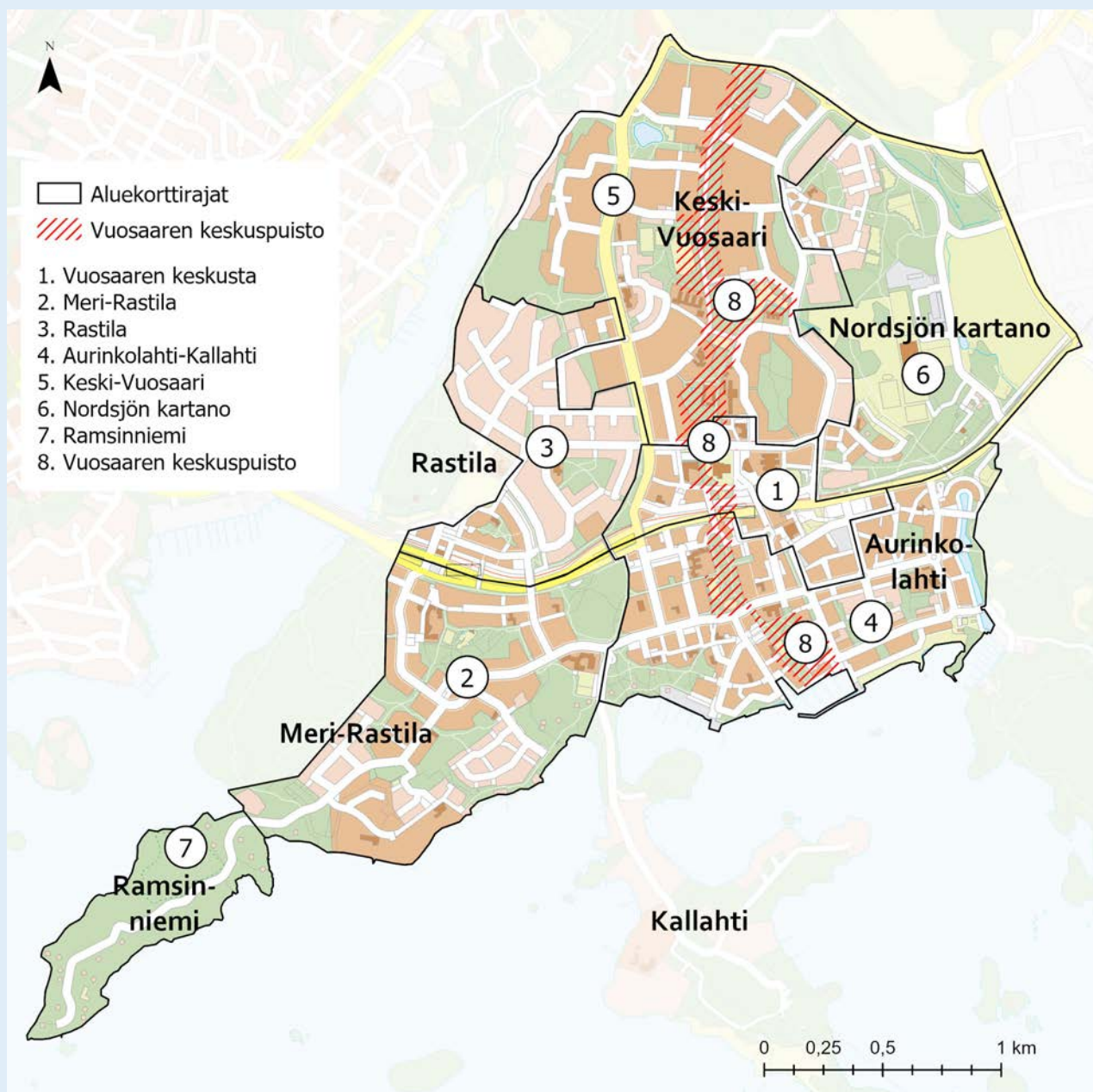
Etelä- ja pohjoisosaa erottaa väylämäinen, Vuosaaren satamaan asti vuonna 2005 rakennettu Vuotie, juna-rata sekä kauppakeskus Columbukselle ulottuva metrorata. Vaikka Vuotie on suhteellisen uusi osa Vuosaarta, sen valaistus kertoo mm. sotahistoriasta ja Vuosaaren pommituksesta vuonna 1944. Alueen monipuolinen kulttuurihistoria näkyy näitä viittauksia suuremmin myös Vuosaaren etelä- ja itäosien säilyneissä kartanoalueissa. Lisäksi alueella sijainnut tehdashistoria välittyy nimistössä, viitteellisesti puiston teemoina sekä paikoin nykyiseen kaupunkirakenteeseen sulautuneiden rakennusten kautta.

Metsäisen ilmeen ja siihen liittyvän arkkitehtuurin lisäksi aluetta leimaavat voimakkaat aikansa kaupunkikuvaan ja autoiluun perustuvat katualueet ja väylät. Etenkin Keski-Vuosaaressa kadut hahmottuvat yhdessä pihojen kanssa vehreinä jopa merelle saakka jatkuvina viherakseleina.

Vuonna 2018 koko Vuosaaren alueella asui 38647 asukasta ja määrän odotetaan kasvavan seuraavan kymmenen vuoden aikana noin 3300 asukkaalla. Väestönkasvu sijoittuu pääosin Meri-Rastilaan ja Vuosaaren keskustaan. Erityisesti yli 65-vuotiaiden osuuden kasvu luo painetta sujuvan ja esteettömän kävely-ympäristön kehittämiseen sekä turvallisen arkiympäristön muodostamiseen. Erityisesti ikääntyvän väestönosan kasvu luo painetta sujuvan ja esteettömän kävely-ympäristön kehittämiseen sekä turvallisen arkiympäristön muodostamiseen.

Kuva 2. Yleisten alueiden suunnitelman aluerajaus, puistojen ja merkittävimpien katujen nimet.

Kuva 3. Aluekorttien aluejako.

Osa-alueet ja aluekortit

Suunnittelualueelta on yleisten alueiden suunnitelman laadinnassa tunnistettu kahdeksan erityyppistä osa-alueita. Osa-aluejako perustuu erityisesti maisema- ja kaupunkirakenteen ominaispiirteisiin, kuten topografiaan, pohjaolosuhteisiin, maankäyttöön, kulttuurihistoriaan, tyylipiirteisiin ja rakentamistapaan, suojeluarvoihin, mitoittamiseen tai strategiaan tavoitteisiin.

Kyseisistä osa-alueista on laadittu aluekortit, joiden tavoitteena on kuvata tiiviisti alueen perustiedot, yleisten alueiden säilytettävät ja kehittävät ominaispiirteet sekä pitkän aikavälin tavoitetilä yleisille alueille. Nordsjön kartanon ja Vuosaaren keskuspuiston osa-alueilla sijaitsee erityisen paljon lähivirkistys- ja puistokohteita, joten näille alueille on lisäksi laa-

dittu maisemanhoitotavoitteet. Maisemanhoidon tavoitetilän määrittelyn lähtökohtina ovat alueen kulttuurihistorialliset arvot, maiseman ominaispiirteet ja ekosysteemipalveluja säilyttävät, kehittävät tai palauttavat tarpeet. Ekosysteemipalveluita käsitellään metsä- ja puustoisien verkoston, niittyverkoston sekä sinisen verkoston tarkasteluissa kappaleessa 3.2.3 Ekologisten verkostojen kehittämisen tavoitteet.

Yleisesti aluekortit esittelevät kootusti Vuosaaren omaleimaisien alueiden erityispiirteet. Lisäksi aluekortteissa tarkennetaan alueesta tehtyjen verkostotarkastelujen paikallisia tavoitteita. Verkostotarkastelujen teemat ovat metsä- ja puustoinen verkosto, niittyverkosto, sininen verkosto, palveluverkosto sekä kävely- ja pyöräilyverkosto.

Kuva 4. Mustankivenpuisto.

Kuva 5. Aurinkolahti.

2.2 Suunnitelman laatimisen vaiheet

Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelma laadittiin vuosien 2018–2020 aikana. Suunnitelman pohjana on ollut ennen varsinaisen yleisten alueiden suunnitelman laatimista toteutettu karttakysely, työn aikana pidetyt vuorovaikutustilaisuudet, kouluille ja päiväkodeille suunnatut kyselyt, sidosryhmäyhteistyö sekä asiantuntijatyönä tehty maastoinventointi ja lähtötietoanalyysi.

Selvitysvaiheen tulosten perusteella alueelta on verkostollisten tavoitteiden lisäksi tunnistettu erilaisia toimenpidetarpeita, joista osa on ylläpidollisia ja osa johtanut laajemmiksi hanke-ehdotuksiksi. Näistä hankkeista ja hankeohjelmista on toteutettu myös erilliset kustannuslaskelmat.

Luonnosvaiheessa yleisten alueiden suunnitelma on nähtävillä Kerro kantasi -palvelussa. Tämän jälkeen palautteen perusteella korjattu luonnos asetetaan vielä kertaalleen esille ennen yleisten alueiden suunnitelman hyväksyttämistä kaupunkiympäristölautakunnassa.

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi suunnitelman ohjeellisesti noudatettavaksi 04.05.2021. Lautakunta antoi luonnon- ja maisemanhoidon ja yleisten alueiden palveluiden osalta lisäohjeita, jotka on kirjattu luonnon- ja maisemanhoidon hoidon lukuun 3.3.3 ja viheralueiden lukuun 3.3.2.

Yleisten alueiden suunnitelman laadintaprosessista vastasi ensin aluesuunnittelija Nina Mouhu ja sen jälkeen insinööri Heikki Takainen. Yleisten alueiden suunnitelman ohjausryhmään kuuluivat lisäksi Helsingin kaupungilta Petri Leppälä, Johanna Marttila, Sanna Meriläinen, Jussi Ukkonen, Juha Paahtio, Janne Antila, Hannu Airola ja Tea Karjalainen. Luonnonhoidon osuudesta vastasi Helsingin kaupungin metsäsuunnittelija Antti Siuruainen. Suunnitelman laadinnasta on vastannut Ramboll Finland Oy, jonka työryhmään kuuluivat Elina Kalliala, Elise Lohman, Päivi Hoffren, Elina Puhjo, Inna Ampuja, Mervi Kokkila, Sini Miettinen, Johanna Jalonen, Emilia Vainikainen sekä Hanna Keskinen.

2.2.1 Yleisten alueiden suunnitelman vuorovaikutus

Yleisten alueiden suunnitelman vuorovaikutusraportissa esitetään yhteenveto suunnitelman valmisteluaikana saadusta palautteesta sekä vastineet palautteisiin teemoittain. Vuorovaikutuksen eri vaiheiden menetelmät ja kuvaukset sekä muut tarkemmat aineistot ovat vuorovaikutusraportin liitteinä.

Vuorovaikutus perustuu ennen suunnitelmatyön aloittamista toteutettuun asukaskyselyyn, yleisten alueiden suunnitelman laatimisen aikana pidettyihin kahteen

yleisötilaisuuteen sekä lapsille ja nuorille suunnattuihin kyselyihin. Yleisötilaisuuksissa on kerätty kokemuksia ja paikallistuntemusta viher- ja katualueisiin kohdistuvista tarpeista. Yleisten alueiden suunnitelman laatimisesta tiedotettiin kaupungin verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa sekä suunnittelualueen kotitalouksiin lähetetyllä postikortilla. Asukastilaisuuksiin asukkaat kutsuttiin lehti-ilmoituksella, Facebook-kutsulla sekä eri yhteistyökumppaneille, seuroille ja yhdistyksiin lähetetyillä erillisillä kutsukirjeillä.

Vuorovaikutus toteutettiin konsultin ja Helsingin kaupungin vuorovaikuttajien yhteistyönä. Kysely ja asukastilaisuudet olivat kaikille avoimia.

2.3 Alueen suunnittelutilanne

2.3.1 Keskeisiä strategisia suunnitelmia

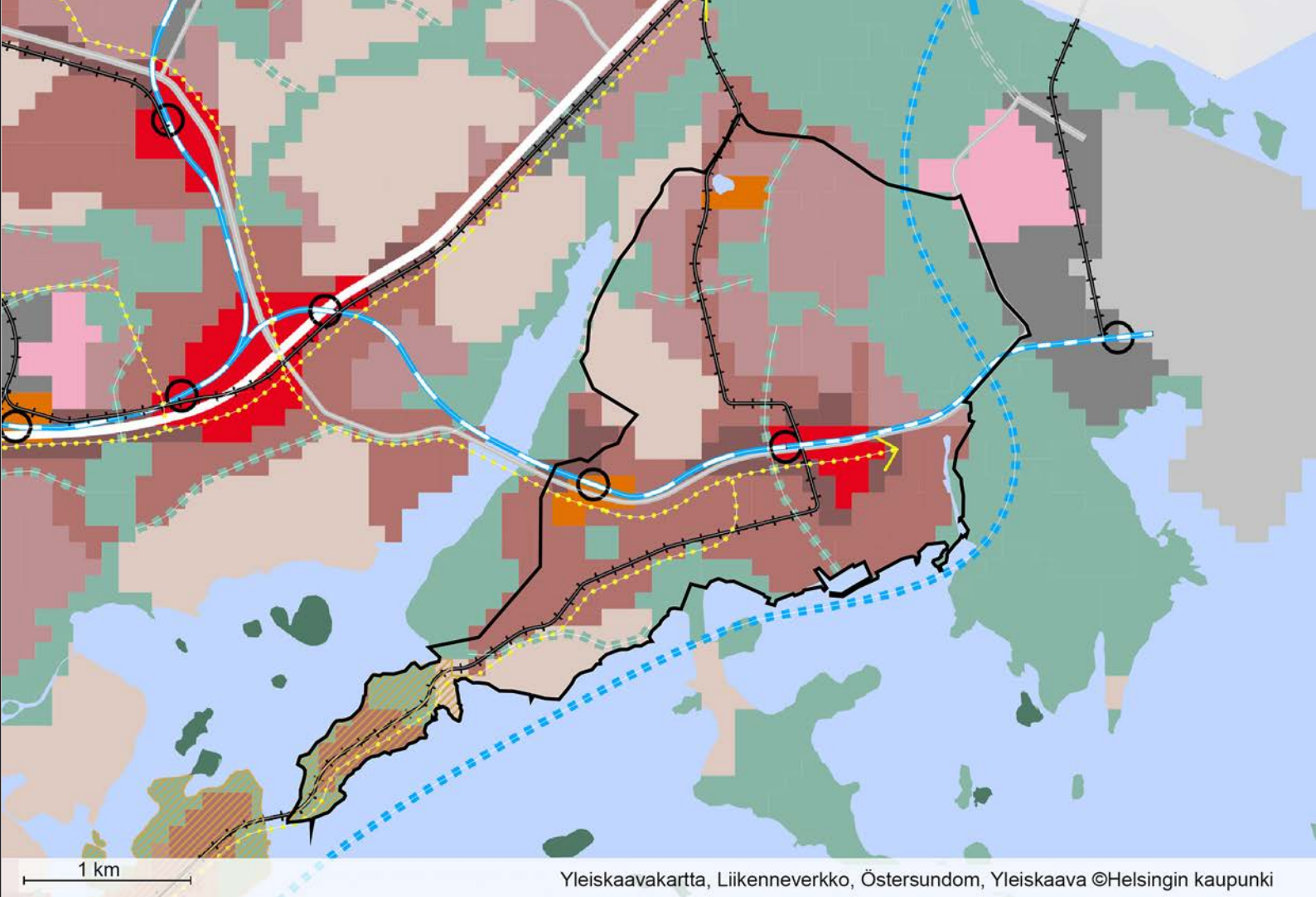
Helsingin kaupungin strategiat

Yleisten alueiden suunnitelmia ohjaavat osaltaan Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021 – Maailman toimivin kaupunki ja Helsingin merellinen strategia 2030. Näiden mukaan kaupunkia kehitetään kaikille asukkaalle ja vierailijoille tasa-arvoisena arkiympäristönä, jossa on hyvä elää ja olla sekä turvallista liikkua. Strategiaassa korostetut tasa-arvoisuus ja kaupungin veto-voimaisuus ovat teemoja, jotka toteutuvat arjessa luontevasti avoimissa julkisissa tiloissa – strategian sanoin ne tarjoavat *”laadukkaita palveluja ja edellytyksiä virikkeelliselle ja hauskallem elämälle”*.

Lisäksi Helsingin kaupunginosia kehitetään strategian mukaisesti omaleimaisina, mikä antaa liikkumatilaa esimerkiksi yleiskaavassa esitettyjen suuntaviivojen toteuttamiseen. Strategiaassa korostetaan myös Helsingin roolia koko Suomen yhteisenä olohuoneena. Paikallisesti yleisten alueiden suunnitelman tasolla näiden kaikkien teemojen voi nähdä tarkoittavan lähellä kotia sijaitsevia avoimia vapaa-ajanviettoympäristöjä: olohuone on rento paikka heti nurkan takana.

Merellisessä strategiaassa nostetaan konkreettisemmin esiin mm. julkisen rantareitin jatkuvuus osana koko Helsingin ilmettä. Strategian mukaisesti Helsingin yhteinen ranta on jokaisen asukkaan oma mökkiranta. Merellisyys Helsingin vetovoimatekijänä on yksi kaupungin yleisistä kehityskohteista ja myös Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelman läpileikkaava teema.

Yhteisen kaupungin rakentamisen kulmakivenä on voimakas osallistaminen, mitä toteutetaan sekä suunnittelun välineenä että kaupunkikulttuurin ilmentäjänä. Kaupungin tavoitteena on olla *”ensisijaisesti paikka ja yhteisö, ei virkakoneisto”*.

Kuva 6. Helsingin yleiskaava 2050: Vartiosaaren yhteyttä ei oteta huomioon yleisten alueiden suunnitelmassa kumoutuneen kaavan osan vuoksi. Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelman alue on rajattu mustalla yleiskaavaan. (Lähde: Helsingin karttapalvelu 18.6.2019. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset karttapalvelussa kartta.hel.fi)

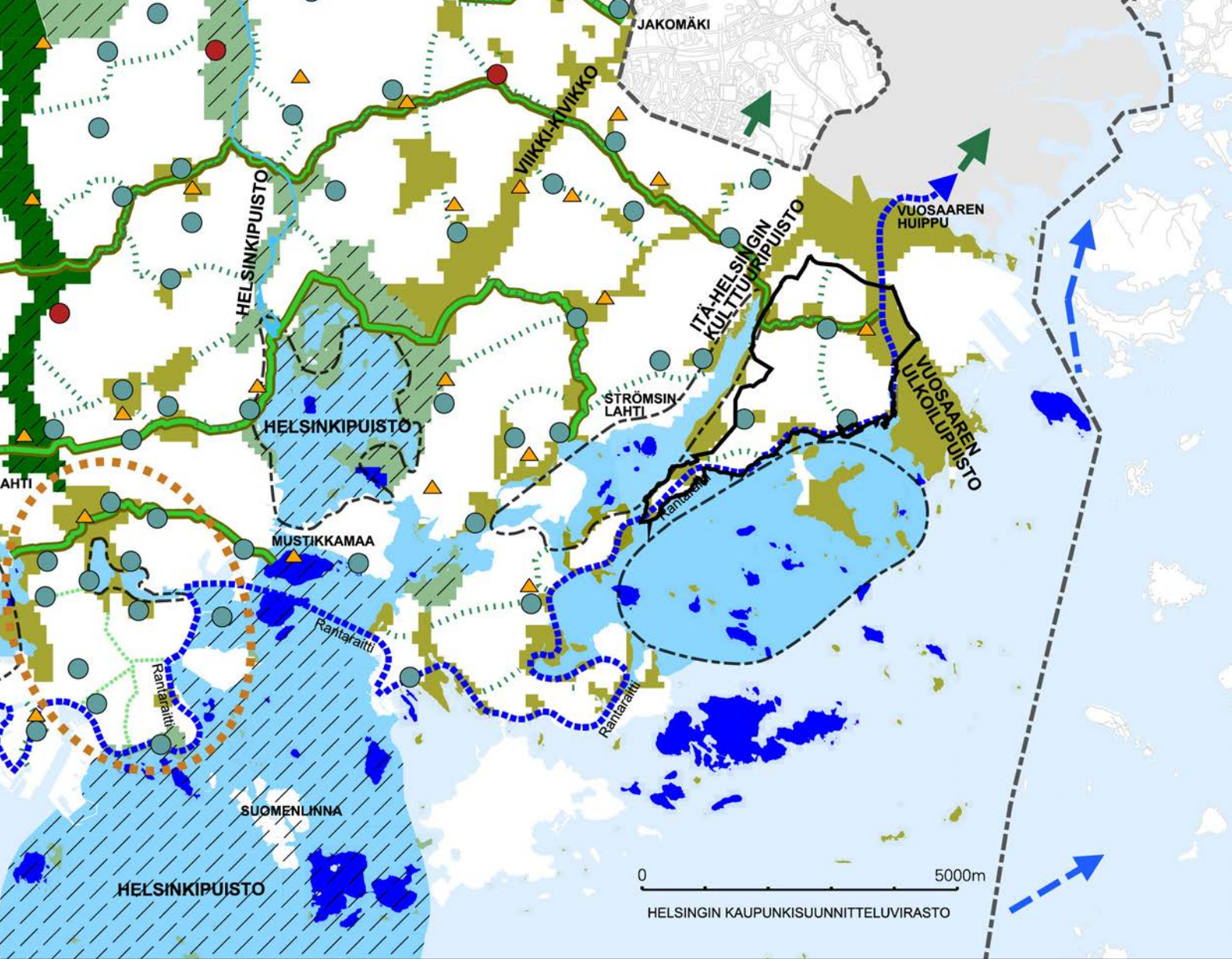
Helsingin yleiskaava

Helsingin uusi yleiskaava (Yleiskaava 2016) tuli voimaan 5. joulukuuta 2018. Kaavan keskeisenä tavoitteena on kaupunkirakenteen tiivistäminen, joka Vuosaaressa konkretisoituu etenkin keskustan ja Meri-Rastilan täydentämiskäytöksenä. Helsingin hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus kumosivat yleiskaavan Vuosaareen liittyen Ramsinniemen osalta, minkä vuoksi yhteyttä Vartiosaareen ei oteta huomioon yleisten alueiden suunnitelmassa. Käytännössä kaavan kumoilla osilla on voimassa vuoden 2002 yleiskaava.

Kaavamerkinnöissä Vuosaaren keskustana kehitetään jatkossakin voimakkaasti Vuosaaren metroaseman ympäristöä, mutta lisäksi lähikeskustoina yleiskaavassa on osoitettu myös Rastilan asema sekä Vuosaaren pohjoisosassa sijaitsevan Ilveskorven ostoskeskuksen seutu. Tehokkain asuntotuotanto keskittyy alueella kuitenkin Rastilan ja Vuosaaren metroasemien yhteyteen. Keskustoissa huomioidaan tiivis-

tymisen ohella puistojen virkistys- ja liikuntapalvelut sekä kävelypainotteisuus.

Alueen sisäiset viherakselit kulkevat alueen poikki pohjois-eteläsuunnassa toisiinsa liittyvinä Lillkallvikin-, Mustakiven-, Mosaiikki- ja Punakivenpuiston kautta sekä itä-länsisuunnassa Vanttikalliolta Vuosaaren liikuntapuistoon. Yleiskaavan mukaisesti viheralueet tulee liittää luontevasti toisiinsa niiden monet arvot huomioiden: Tarvittaessa yhteyksiä täydennetään tai kompensoidaan vihersiltojen tai -alikulujen avulla.

Kuva 7. Yleiskaavan teemakartta, Virkistys- ja viherverkosto 2050. Vartiosaaren yhteyttä ei oteta huomioon yleisten alueiden suunnitelmassa kumoutuneen kaavan osan vuoksi. (lähde: Helsingin yleiskaava 2016. Karttamerkintöjen selitykset [Helsingin kaavoituksen verkkosivuilla.](#))

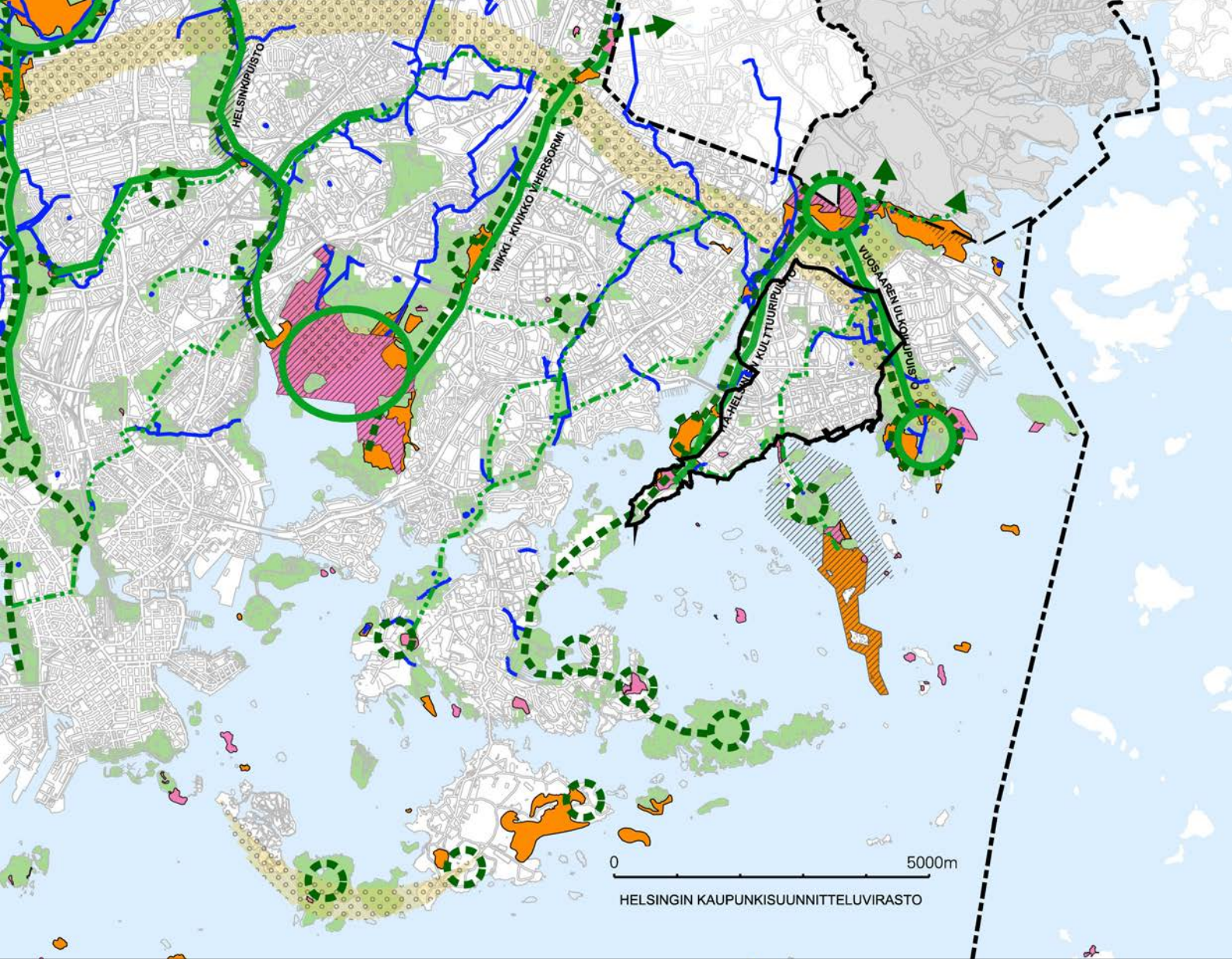
Yleiskaavan pääkarttaan liittyy teemakarttoja, jotka tarkentavat yleiskaavan sisältävien teemojen toteuttamista. Teemakartat eivät ole sellaisenaan kuitenkaan oikeusvaikutteisia lukuun ottamatta varsinaisen yleiskaavan kanssa yhteisiä merkintöjä ja erilaisia suojelutaluuja.

Yleiskaavan virkistys- ja viherverkosto 2050

Teemakartta korostaa alueen sijoittumista Itä-Helsingin kulttuuripuiston ja Vuosaaren ulkoilualueen vihersormien sekä merellisen virkistysvyöhykkeen väliin. Yleiskaavassa osoitettu poikittainen viheryhteys esitetään teemakartalla Malminkartanonhuippua ja Vuosaaren huippua yhdistävänä seudullisena linjayhteytenä, tärkeimpiä viheralueita yhdistävänä viherlinjana. Viherlinjan luonne voi olla hyvinkin kaupunkimainen – kuten se etenkin Vuosaaren urheilupuiston

alueella onkin. Yhteyden tarkoitus on olla vähintään turvallinen, selkeä ja sujuva. Virkistykseen ohella ekologisena yhteytenä toimii pohjois-eteläsuuntainen Vuosaaren keskuspuiston linjaus, sekä Meri-Rastilan lounaisosassa Ole Kandelinin puiston ja Ramsinien välinen yhteys.

Vuosaaren kaupunginosapuistoina osoitetaan Lillkallvikinpuisto, Punakivenpuisto ja Haruspuisto. Vuosaaren kaupunginosapuistoja ja liikuntaverkoston kohteita on suhteellisen vähän verrattuna Helsingin muihin alueisiin, mitä kompensoi laajojen metsäisten viheralueiden läheisyys, yleisesti vehreä kaupunkikuva sekä Vuosaaren liikuntapuiston hyvä palvelutaso.

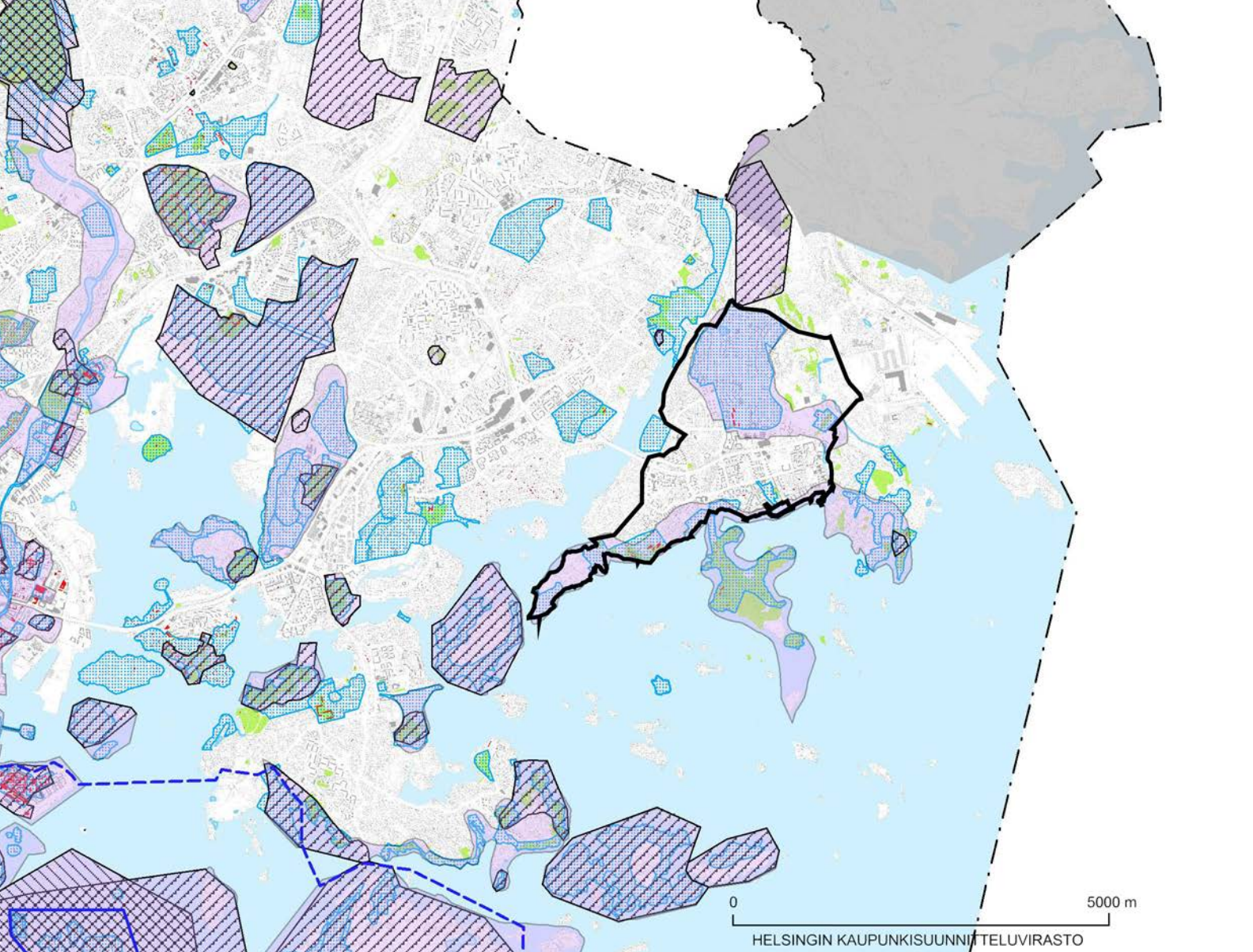
Kuva 8. Yleiskaavan teemakartta, Kaupunkiluonto (lähde: Helsingin yleiskaava 2016. Karttamerkintöjen selitykset [Helsingin kaavoituksen verkkosivuilla](#).).

Kaupunkiluonto

Yleiskaavan kaupunkiluonto-teemakartta osoittaa kaupunkiluonnon kannalta merkittävät viheraluekokonaisuudet ja -yhteydet keskeisenä sisältönään kartan oikeusvaikutteiset osat.

Teemakartassa korostuvat voimakkaasti Itä-Helsingin kulttuuripuiston ja Vuosaaren ulkoilupuiston vihersormet, jotka ovat osa metsäverkostoa ja toimivat ekologisina yhteyksinä kaupunkiluonnon ydinalueiden välillä. Kaupunkiluonnon ydinalueilla sijaitsee useita suojeltavaksi tarkoitettuja alueita ja nykyisiä luonnon-suojelualueita rauhoitettuihin luontotyyppineen. Vuosaaren ulkoilupuisto on merkittävä myös osana Helsingin niittyverkostoa kytkiessään niityt siniverkostoon ja rantaraittiin.

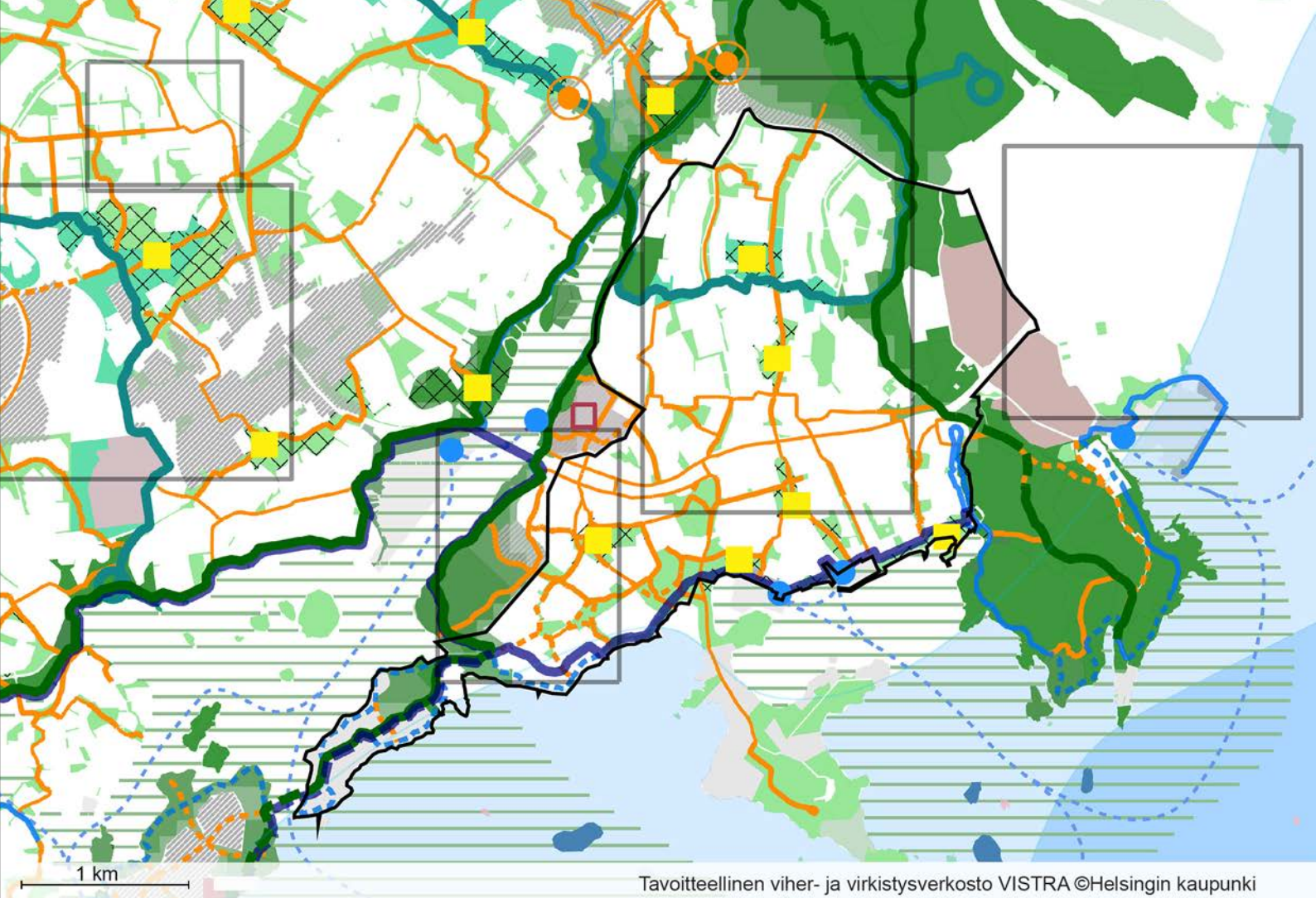
Kaupunkiluonnon teemakartalla on tarkasteltu ekologistia yhteyksiä koko Helsingin laajuisena verkostona. Myöhemmässä paikallisessa tarkastelussa (Metsä- ja puustoinen verkosto - Opas verkoston huomioiseksi Helsingin kaupunkisuunnittelussa, Kaupunkiympäristön julkaisu 2019:5) on todettu, että kehitettävän metsäverkostoyhteyden yhtenäisempi linjaus kulkee paikallisesti Ullaksenpuistosta Mustankivenpuistoon, ja siitä Vuosaaren Keskuspuiston kautta pohjoiseen. Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelmassa noudatetaan tätä myöhemmin tarkennettua paikallista linjausta.

Kuva 9. Yleiskaavan teemakartta, Kulttuuriympäristöt (lähde: Helsingin yleiskaava 2016. Karttamerkintöjen selitykset [Helsingin kaavoituksen verkkosivuilla](#).).

Kulttuuriympäristöt

Yleiskaavan kulttuuriympäristöjen teemakartassa Vuosaaren arvokkaat kulttuuriympäristöt sijoittuvat Keski-Vuosaareen ja rannoille. Nämä alueet on todettu myös maakunnallisesti arvokkaiksi Uudenmaan kulttuuriympäristöt -selityksessä (2012). Pienialaisemmat arvoympäristöt ovat Helsingin kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviä paikallisia kartanoympäristöjä, sekä asemakaavalla suojeltuja tai säilytettäviä alueita tai rakennuksia. Kulttuuriympäristöt esitellään tarkemmin kappaleessa 2.4.

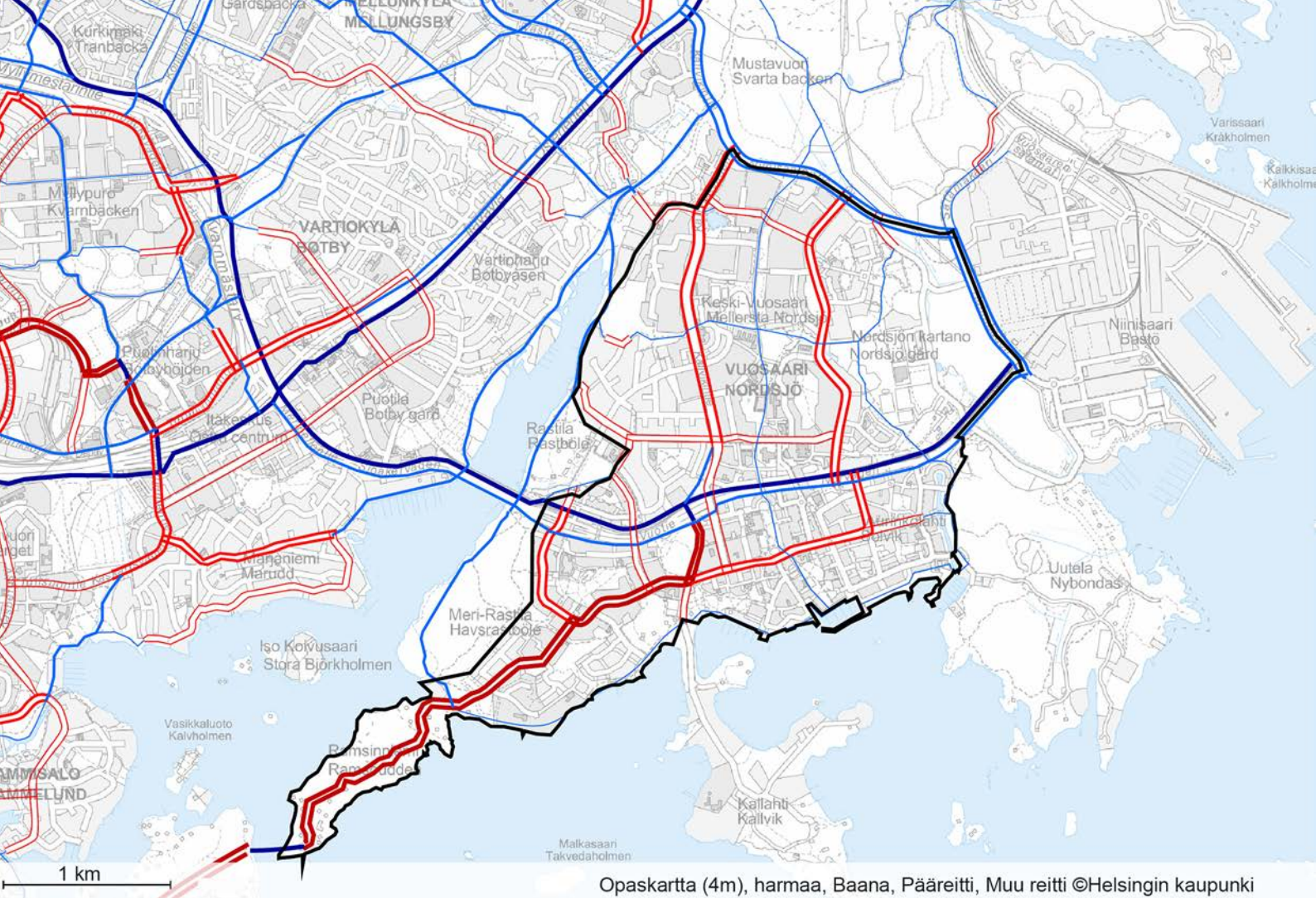

Kuva 10. Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma (VISTRA osa II) (lähde: Helsingin karttapalvelu 18.6.2019. Ajantasaaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset karttapalvelussa kartta.hel.fi).

Helsingin viher- ja virkistysalueiden strateginen kehityskuva

Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma (VISTRA I ja II, 2016) esittelee kokonaisnäkemyksen Helsingin viheraluerakenteen ja siihen liittyvän reitistön kehittämisestä ja toimii yleisenä tavoitetilana myös yleisten alueiden suunnitelmille.

Vuosaassa VISTRAn mukaisia tavoitteita ovat rantareittien kehittäminen, vihersormien ja niiden pääreittien kehittäminen sekä poikittaisen viherlinjan kehittäminen. VISTRAssa on osoitettu rantareitin uusien yhteyksien lisäksi myös muita lisättäviä ja täydennettäviä viheryhteyksiä, jotka on huomioitu verkostotavoitteissa kappaleessa 3.2.1 Jalankulku-, pyöräily- ja virkistysreitit.

Kuva 11. Pyöräliikenteen tavoiteverkko, lähde: Helsingin karttapalvelu. Vartiosaaren yhteyttä ei oteta huomioon yleisten alueiden suunnitelmassa kumoutuneen yleiskaavan osan vuoksi. (lähde: Helsingin karttapalvelu 18.6.2019. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset karttapalvelussa kartta.hel.fi).

Muita strategisia suunnitelmia

Pyöräliikenteen tavoiteverkko esikaupunkialueella 2025

Vuosaari sijoittuu Helsingin pyöräilyn tavoiteverkostossa esitettyyn kahden baanan päätteeseen. Tosin Ramsinniemen läpi saapuvan baanan rooli tulee jatkossa muuttumaan yleiskaavan kumouduttua Ramsinniemen osalta. Baanoja tukevat aluetta kiertävät ja pohjois-eteläsuuntaiset pääreitit sekä poikittaiset muut reitit. Muu tavoitereitistö tukeutuu sekä puistoyhteyksiin että alueen muihin pääkatuihin. Virkistysalueilla tavoitteelliset reitit ovat kaksisuuntaisia, kun taas katualueilla ne ovat yksisuuntaisia.

Muita keskeisiä yleisten alueiden kehittämistä ohjaavia suunnitelmia ja strategioita:

- Helsingin ilmastotiekartta 2050
- Hiilineutraali Helsinki 2035
- Metsä ja puustoinen verkosto (KYMP)
- Helsingin ilmastomuutokseen sopeutumisen linjaukset 2019-2025
- Helsingin kaupungin hulevesiohjelma (KYMP)
- Pienvesiohjelma (HKR)
- Tulvastrategia (KSV)
- Luonnonsuojeluohjelma ja metsäverkostotarkastelu (Ympäristökeskus)
- Luonnonhoidon linjaus (HKR)
- Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (Ympäristökeskus)
- Ympäristöohjelma 20019-2021 (KYMP)
- Ympäristöohjelma (KSV)
- Liikkumisen kehittämisohjelma (KSV)
- Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelma (HKR)

2.3.2 Suunnitteluun vaikuttavat ajan-kohtaiset hankkeet

Suunnitteluperiaatteet

Alueella on valmisteilla neljä laajempaa kehityssuuntaa, joita edistetään seuraavilla suunnitteluperiaatteilla:

- Raide-Jokeri 2:n sitä ympäröivän täydennysrakentamisen toteuttamiseen tähtäävä Kallvikintien suunnitteluperiaatteet
- Vuosaaren keskustan kehittämistä määrittävät suunnitteluperiaatteet
- Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteet
- Itä-Helsingin kulttuuripuiston suunnitteluperiaatteet

Asemakaavahankkeet

Vuosaaren alueella on useita valmisteilla olevia asemakaavahankkeita, joista osa vaikuttaa merkittävästi Vuosaaren painopisteisiin tiivistämällä kaupunkirakennetta ja kehittämällä metroasemien ympäristöä.

- Vuosaari, Ramsinranta IV, 2018-004905
 - › Iso Kallahden rannalle sijoittuvassa hankkeessa suunnitellaan korttelirakenteen tiivistämistä, uusia asuinrakennuksia, vanhojen arvorakennuksien kunnostamista ja edistetään viheraluestrategian mukaisen rantaraitin toteutumista.
- Vuosaari, Meri-Rastilan länsiosa 12570 2015-002625
 - › Asemakaavan tavoitteena on kohentaa alueen julkisia ulkotiloja ja palveluita, etsiä paikkoja täydennysrakentamiselle ja uudistaa metroaseman ja ostarin alue. Kaava mahdollistaa asuntojen rakentumisen noin 2 400 uudelle asukkaalle.
- Vuosaari, Meri-Rastilan itäosa 12571 2019-007132
 - › Asemakaavan tavoitteena on kohentaa alueen julkisia ulkotiloja ja palveluita sekä etsiä paikkoja täydennysrakentamiselle. Kaava mahdollistaa asuntojen rakentumisen noin 2 000 uudelle asukkaalle.
- Vuosaari, Vuosaaren keskustan länsiosa 2016-014145
 - › Asemakaavassa kehitetään Vuosaaren metroaseman ympäristöä Vuosaaren keskustan suunnitteluperiaatteiden mukaisesti monipuoliseksi ja kävelypainotteiseksi keskustamaiseksi alueeksi.
- Keski-Vuosaari, Vuosaarentie 10, 12281 2012-017027

- › Vuosaarentien ja Punakiventien risteykseen, 60-luvulla rakennetun asuinkerrostalon tontille on suunnitteilla uusi kerrostalo.
- Villenkallio 2019-002374
 - › Asuinkerrostalotonteille ja suojaviheralueelle suunnitellaan täydennysrakentamista. Korttelien viereisen puiston reitistöä ja toimintoja kehitetään.
- Merikorttikuja 6, 12553 2017-010023
 - › Tontille ja vihervyöhykkeelle suunnitellaan uusia asuinkerrostaloja. Alue sijoittuu viheraluestrategiassa osoitetun viherlinjan alueelle, mutta ei vaaranna sen toteutumista tai paikalla sijaitsevien arvokkaiden mäntyjen säilymistä.
- Vuosaari, pohjoinen lähikeskusta 2019-010924
 - › Vuosaaren pohjoisen lähikeskustan aluetta kehitetään. Nykyisen ostoskeskuksen tilalle suunnitellaan asuinkortteli, jonne sijoittuu myös erityisasumista, päiväkotia ja liiketiloja. Kaava-alueella tutkitaan myös täydennysrakentamista.
- Broända ja Kurkimoisio 2019-003489
 - › Kurkimoisio rakentamattomille tonteille suunnitellaan asuinkerrostaloja. Rantakiventien entisen koulurakennuksen yhteyteen suunnitellaan asuinrakennuksia. Alueella olevien pientalotonttien tonttitehokkuuden nostamista tutkitaan.

Puistosuunnitelmat

- Pikku Kortlahden puisto
- Merilahden peruskoulun koulupiha
- Omenapuisto
- Punakivenpuiston eteläosa
- Ilveskorvenpuisto
- Ramsinkankaan puistoraitti
- Valkkusuoismetsän puistoraitti

Puistorakentamiskohteet

- Vuosaaren liikuntapuiston uudisrakentaminen
- Lokkisaaren puisto
- Punakivenpuisto
- Leikkipuisto Lohikäärme

Katusuunnitelmat

- Haavikuja
- Verkkopolku
- Kahvipavunkuja
- Mosaiikinraitin alue

- Vuosaarentien (Valkopaadentie-Porslahdentie) pyörätiesuunnitelma
- Porslahdenkuja
- Punakanelinkuja
- Mustalahdentie/Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus
- Neitsytsaarentie/Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus
- Kallvikintie/Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus

Katurakentamiskohteet

- Kallvikinniementie ja LP-alue
- Bertha Pauligin kadun uudisrakentaminen
- Pallokujan hulevesiviemäri ja jalkakäytävä
- Lokkisaarentien kääntöpaikan kavennus ja kadunvarren pysäköintipaikkojen rakentaminen
- Punakiventien rakentaminen pihakaduksi

2.3.3 Edellisen aluesuunnitelman toteuttaminen

Alueelle on toteutettu aiemmin kaksi osittaista aluesuunnitelmaa: *Keski-Vuosaaren ja Rastilan aluesuunnitelma* 2007–2016 sekä *Vuosaaren eteläosan aluesuunnitelma* 2011–2020. Näiden aluesuunnitelmien sisältö on poikennut merkittävästi nykyisistä yleisten alueiden suunnitelmista. Erityisesti Keski-Vuosaaren ja Rastilan alueuunnitelmassa tavoitteet on esitetty erikseen kaikille yleisille alueille, mikä vastaa nykyisin alueen ylläpidon tehtäviä. Tämän vuoksi kaikkia tavoitteita ja niiden toteutumista ei eritellä tässä yleisten alueiden suunnitelmassa, vaan keskitytään suurempiin Vuosaaren eteläosan aluesuunnitelmassa esitettyihin hankkeisiin. Seuraavassa tekstissä on esitetty yhteenveto yleisten alueiden suunnitelmien toteutumisesta.

Viheralueet

Vuosaaren eteläosan aluesuunnitelmassa (2011-2020) puistohankkeina on esitetty Haruspuiston ja Pohjavedenpuiston peruskorjaamista. Hankkeille on laadittu yleissuunnitelmat Meri-Rastilan asemakaavahankkeen yhteydessä ja ne toteutuvat myöhemmin osana Meri-Rastilan kokonaisuutta.

Mustankivenpuiston leikkipuiston peruskorjaus ja pienten puutteiden korjaaminen on toteutettu vuosien 2016-2017 aikana. Ullaksenpuistosta itäisimmät osat on kunnostettu. Läntinen ja luoteinen osa puistoa on osa Meri-Rastilan kaupunkiuudistusaluetta, ja kunnostus etenee sen osana.

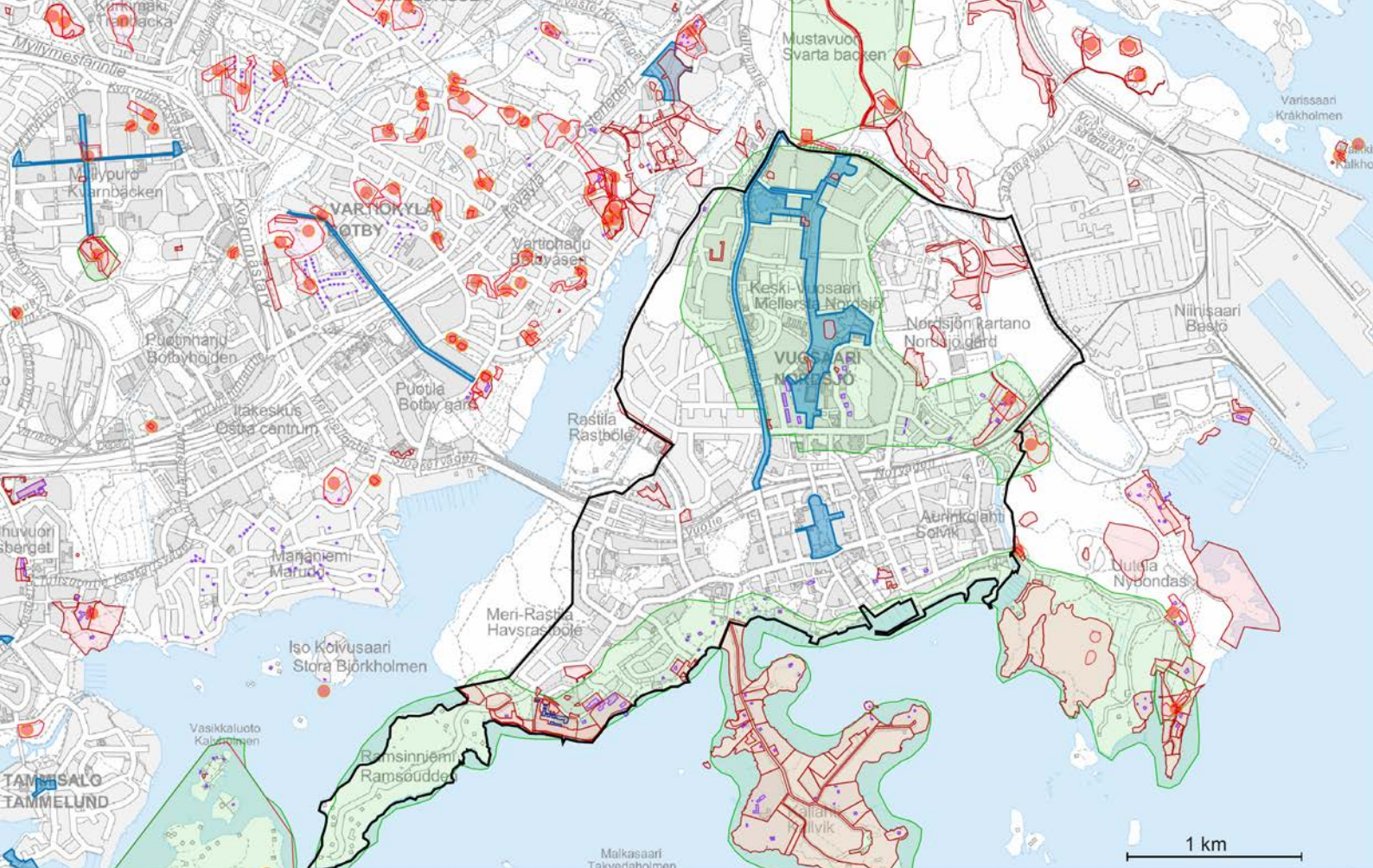
Kallahden Kaivonkatsojanpuiston peruskorjaus ja Pohjavedenaukion kiertoliittymien nurmetukset eivät ole toteutuneet. Hanke-ehdotuksen tavoitteena oli peruskorjata puistoalue viihtyisäksi ja edustavaksi ja yhdistää Mustankivenpuisto ja luonnontilainen Pohjavedenpuisto toisiinsa korkeatasoisesti. Hankkeen yhteydessä oli myös tarkoitus selvittää puistossa sijaitsevan grillikatoksen mahdolliset vuokra- ja maankäyttö Sopimukset, sekä maakumpareen käyttö-tarkoitus.

Lisäksi toteuttamatta ovat jääneet Meri-Rastilan ja Ramsinniemen viheralueiden opastuksen lisääminen ja opastussuunnitelman toteuttamisen laatiminen. Myöskään luonnonsuojelualueelta lähtevää polkua ei ole jatkettu Ramsinniementielle, mutta alueella on luonnonsuojelusta kertovat opastetaulut aiemman yleisten alueiden suunnitelman ehdotuksen mukaisesti.

Katualueet

Meri-Rastilan alikulut, Halkaisijanpolun sekä Leikosaarentien ja Meri-Rastilan tien yleisilmeen kohottaminen ovat edellisen aluesuunnitelman hanke-ehdotuksina lykkääntyneet, mutta ne edistyvät Meri-Rastilan täydentämiskorjauksen asemakaavamuutoksen kautta.

Alueen aukoiden ja torien kunnostus oli yksi aiemman aluesuunnitelman hankkeista. Hankkeen tavoitteena oli aukoiden ja torien yleisilmeen ja viihtyisyyden kohentaminen, ja se sisälsi kasvillisuuden, kalusteiden sekä pysäköintijärjestelyiden parantamisen. Eniten parannuksia kaipaavien aukoiden ja torien kunnostukset etenevät jatkossa Meri-Rastilan asemakaavamuutoksen kautta. Asemakaavanmuutoksen ulkopuolelle sijoittuvat kohteet, kuten Kalkkihiekankujan pohjoispääty, Kalkkihiekantori, Hiekkajalanpuiston liittyminen alueeseen, Mustankivenaukio ja Sokeritori, eivät ole kunnostuksen kannalta kriittisiä.

Opaskartta (4 m), harmaa, Arvoymperistöt, Kaavassa suojellut alueet ja rakennukset ©Helsingin kaupunki; Maailmanperintökohteet, Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, Erityislaeilla suojellut alueet ja rakennukset, Muinaisjäännösalueet ja -pisteet ©Museovirasto; Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ©Uudenmaan liitto; Rakennussuojelulailla suojellut alueet ja rakennukset ©Uudenmaan ELY-keskus

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt	Arvoymperistöt	Docomomo-kohteet
Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt	Kaavassa suojellut alueet	● Muinaisjäännökset
	Kaavassa suojellut rakennukset	

Kuva 12. Kulttuuriympäristöt (suojelukohteet ja arvokkaiksi inventoidut tai luokitellut kohteet). (Lähde: Helsingin kartta-palvelu 18.6.2019, kartta.hel.fi, jossa ajantasaiset tiedot ja karttamerkkienselitykset.)

2.4 Kulttuuriympäristöt

Alueen kulttuurinen leima painottuu näkyvimmin Keski-Vuosaaren maakunnallisestikin arvokkaaseen 1960-luvun eheään kaupunkikuvaan. Pääpiirteissään alue hahmottuu yhtenäisen arkkitehtuurin, metsäisten puistojen ja yksityisten piha-alueiden, sekä pitkien ajoneuvoliikennettä palvelevien puistokatuja kautta. Asuinalueiden väliin jää useista erityyppisistä puisto-alueista koostuva puistojen verkosto, joista keskeisimmän ja yhtenäisimmän kokonaisuuden muodostaa Vuosaaren keskuspuisto. Keskuspuiston muodostavat etelästä pohjoiseen seuraavat puistoalueet: Satamasaarenpuisto, Punakiven kenttä ja Leikkipuisto Lohikäärme, Punakivenpuisto, Vuosaaren puistometsä, Haapasaarenpuisto, Puhospolun puistometsä, Ilveskorvenpuisto ja Sudenkuoppa. Vuosaaren keskuspuisto on ollut koko pohjoisen Vuosaaren suunnittelun ydin. Maakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön rajaukseen kuuluu myös Vuosaaren kartano, jonka päärakennuksen vanhimmat osat ovat 1800-luvulta.

60-luvun kaupunkiympäristön lisäksi alueella hahmottuu maisemasta selkeänä kokonaisuutena maakunnallisesti arvokas Kallahden harjun ja Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutuksen alue. Alueella on lukuisia rakennustaiteellisesti arvokkaita, paikallisliikenteen höyryvenereittien varteen 1900-luvun alussa rakennettuja huviloita. Alueella on myös kaksi 1960-1970-luvuilla rakennettua koulutuskeskusta. Maisemallisesti merkittävä Kallahdenharju jatkuu Uudenmaan halki Hyvinkäälle saakka, mutta erityisenä maakunnallisesti arvokkaana ympäristönä alue päättyy ranta-alueelle.

Maisemallisesti merkittäviä kartano- ja tilakeskuksia ovat Vuosaaren kartanon ympäristö, sekä Rastilan kartanoympäristö. Merellisiä maisemassa säilyneitä huvila-alueita ovat Ramsinkannaksen ympäristö, Vanhankallionpuisto ja Lillkallvikinpuisto, sekä Ison Kallahden puiston ja Ullaksenpuiston muodostama

Kuva 13. Vuosaaren kartanot sijoittuvat luontevasti nykyisen kaupunkirakenteen sisään. Lillkallvinkipuisto.

kokonaisuus. Kuusiaidan puukujanteet ovat sekä maisemallisesti arvokkaita että kaavassa suojeltuja.

2.5 Kaupunkiluonto

Vuosaari on Helsingin rannikkoa, jossa polveileva rantaviiva muodostaa niemiä ja lahtia. Vuosaaren yhtenäisimmät metsäalueet keskittyvät rantojen läheisyyteen, josta etenkin Itä-Helsingin kulttuuripuiston ja Vuosaaren ulkoilupuiston vihersormien ekologiset yhteydet kytkevät rantojen puustoiset alueet pohjoisen kautta Mustavuoren sekä Östersundomin luonnonsuojelu- ja Natura-alueisiin.

2.5.1 Luontoarvot ja rauhoitetut luontokohteet

Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelman alueella ja lähiympäristössä on muutamia suojeltuja luontokohteita. Näitä ovat:

- Ramsinniemen lehto on suojelualue, joka on rauhoitettu 1990, jolloin alueelle on laadittu myös hoito- ja käyttösuunnitelma. Alue kuuluu valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan ja on myös linnustollisesti arvokas.
- Rastilan neva on pienialainen (0,82 hehtaaria) rannikkovyöhykkeen nuorta soistumaa edustava kohde, joka on rauhoitettu 1995. Kohde on Helsingin muihin soihin verrattuna paikoin runsasravinteinen. Sen keskiosa on lähes avointa nevaa ja keskustaa ympäröi kangaskorpimainen vyöhyke.
- Uutelan Särkkäniemi on rauhoitettu 1993. Kohde on suojeltu merenrantaniittyjen ja Helsingin

alueella erikoisten laguunilahden säilyttämiseksi. Laguunilahdet ovat kuroutuneet merestä maankohoamisen myötä. Alue tarjoaa elinympäristöjä pesimälinnustolle, sekä monipuoliselle hyönteislajistolle. Kohteesta on hoito- ja käyttösuunnitelma vuodelta 2010.

Itä-Helsingin kulttuuripuiston ja Vuosaaren ulkoilupuiston ekologiset yhteydet perustuvat metsäverkostoselvitykseen (sivun 22 kartassa tummanvihreällä). Vaaleammalla vihreällä on esitetty ekologisen verkoston osana kehitettävät yhteydet, jotka käsittävät runkoyhteyksiin nähden poikittaisia yhteyksiä. Nykytilassa katkonaisia yhteyksiä kehitetään etenkin kartassa sinisellä viivalla osoitetulla jaksolla. (Metsäverkostoselvitys, 2015).

Vuosaaren alueella on useita luonnonsuojeluohjelmassa rauhoitettavaksi esitettyjä kohteita:

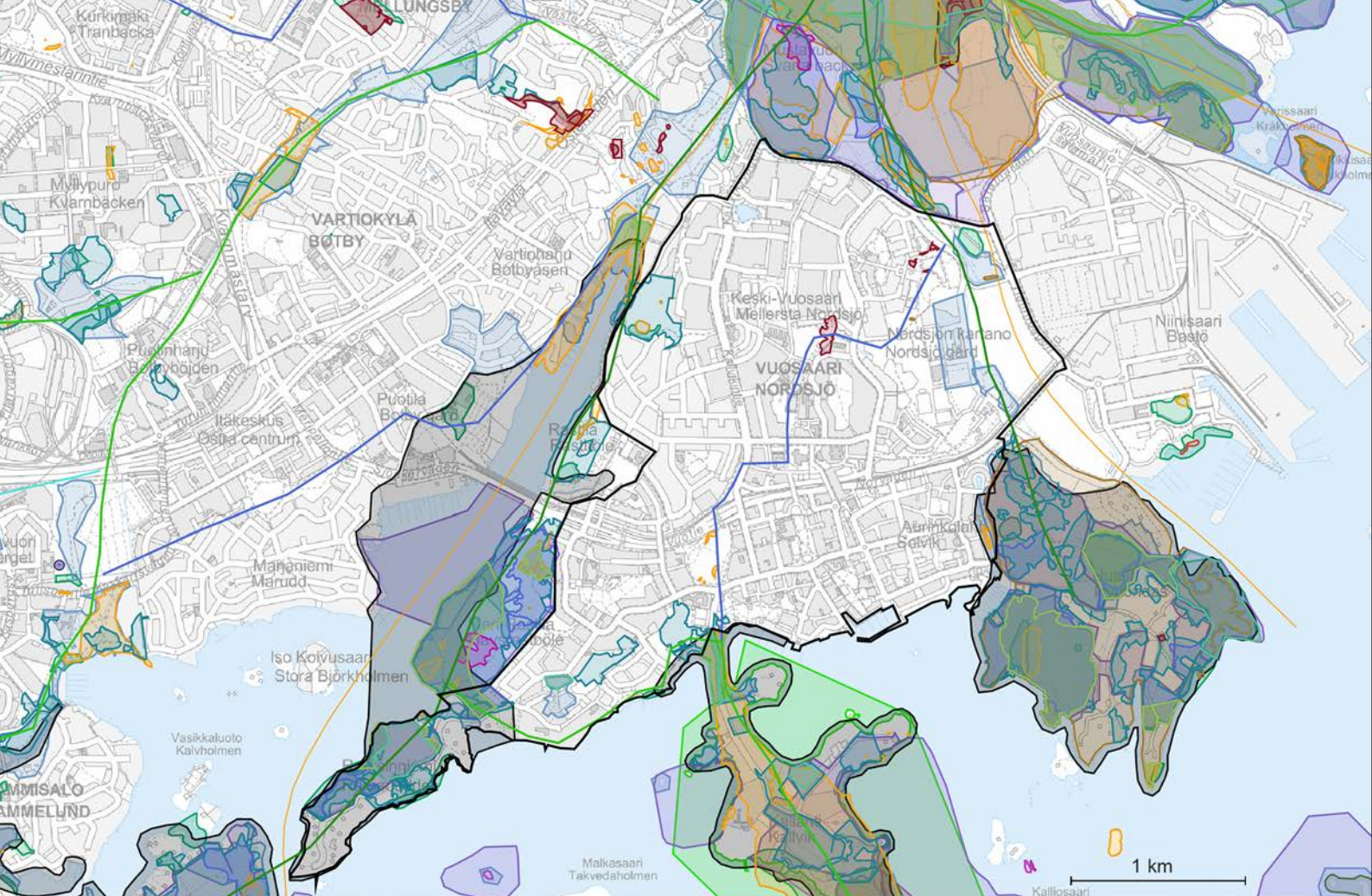
- Vartiokylänlahden pohjukassa on Varjakanpuiston tervaleppälehto, joka on kasvilajistoltaan ja linnustoltaan arvokas luhta- ja lehtoalue. Myös lepakot käyttävät aluetta.
- Meri-Rastilan metsä ja muinaisrantakivikko on kahdesta osasta koostuva 24,95 hehtaarin alue, jonka rajauksen perusteena on lähes luonnontilaisen muinaisrantakivikon säilyttäminen. Alueella on runsaasti lahoppuustoa, merkittävä kääpälajisto, sekä joitakin arvokkaita kasvillisuuskohteita. Kääpälajistosta osa on uhanalaisia.
- Ramsinniemen alueelle on osoitettu Ramsinniemen lehdolle ehdotettuja laajennusalueita, joiden tarkoitus on kasvillisuudeltaan ja linnustoltaan arvokkaan lehtoalueen monimuotoisuuden säilyttäminen ja lahoppuujatkumon turvaaminen.

- Uutelan alueelle on ehdotettu suojeltavaksi Uutelan länsiosan metsäalue sekä Rudträskin metsä-alue ja Skatanniemen metsälaikut ja rantaniitty.

Kuva 14. Yksityispihat toimivat tukialueena monille eliölajeille etenkin niissä Vuosaaren osissa, joissa julkisten viheralueiden verkosto on katkonainen.

Kuva 15. Vuosaaren ranta-alueet ovat ekologisen verkoston toteutumisen kannalta erityisen merkittäviä. Meri-Rastila.

Opaskartta (4 m), harmaa, Luonnonsuojelu- ja Natura-alueet, Rauhoitettavia: Luonnonsuojeluohjelma 2015-2024, Arvokkaat kasvi-, lintu-, geologiset, matelija- ja sammakkoeläin kohteet, Tärkeitä lintu- (2017) ja lepakkoalueet, Kääpä- ja metsäkohteet, Lahokaviosammalen elinympäristöt ja havainnot, Perinnemaisemia, Luonnonsuojeluohjelman metsäiset kohteet, Metsäiset suojelualueet, Ekologisten yhteyksien verkosto: runkoyhteys ja verkoston osana kehitettävät yhteydet

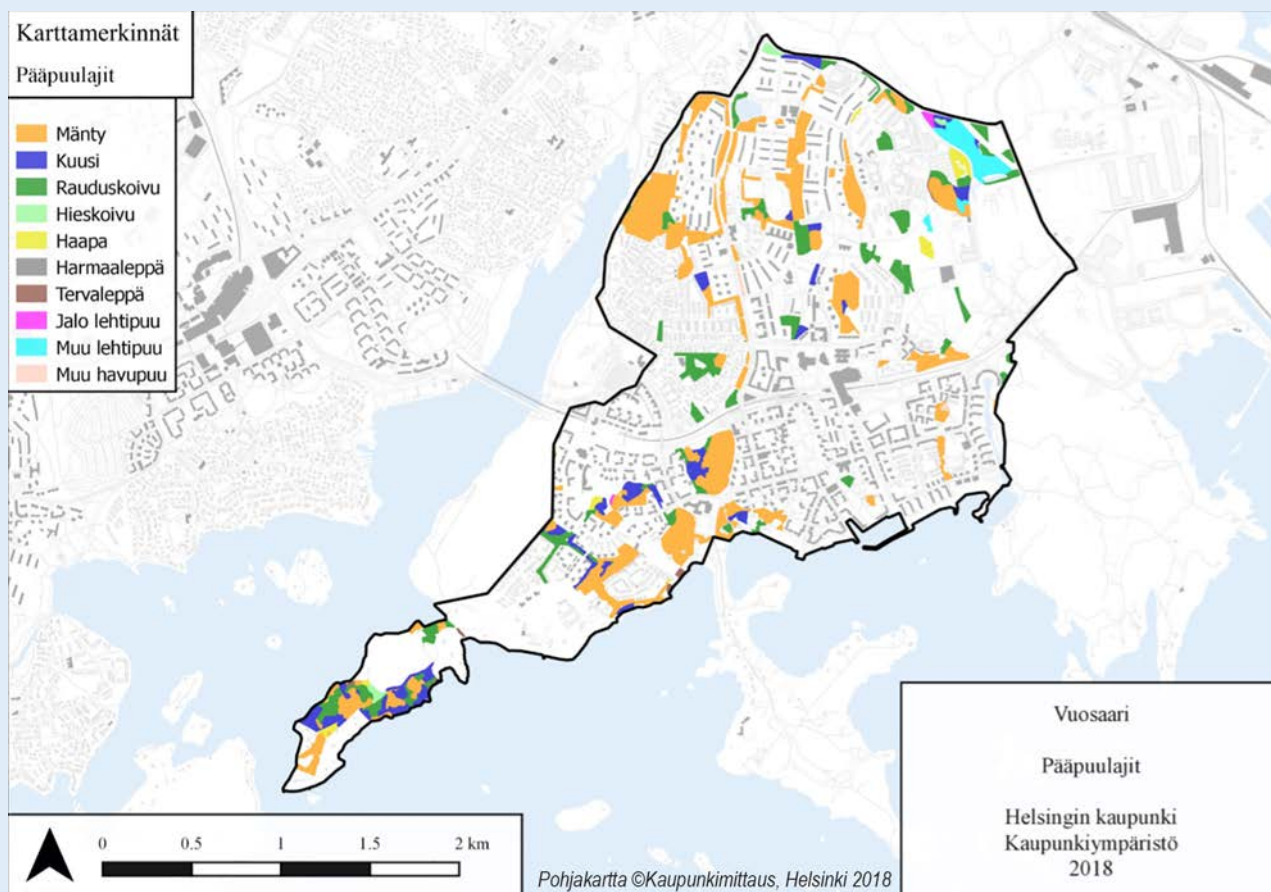
Kuva 16. Suunnittelualan arvokkaat luontokohteet. (Ote Helsingin karttapalvelun luontotiedoista 18.6.2019. Ajantasaist luontotiedot ja karttamerkkienselitykset karttapalvelussa kartta.hel.fi.)

Helsingin karttapalvelussa on esitetty lajiryhmäkohtaisina karttarajauksina lajistollisesti arvokkaaksi arvioidut kohteet. Kohteiden tyypistä ja lajistosta on tarkempi kuvaus karttapalvelussa.

- Kasvillisuudelta arvokkaat kohteet keskittyvät Vuosaaren alueella metsäisiin osiin, rinteisiin ja rannoille
- Linnustollisesti arvokkaat alueet keskittyvät Vuosaaren ympäristön metsäisille alueille lahtiin ja rannoille.
- Tärkeitä lepakkoalueet keskittyvät Vuosaaressa rantojen läheisyyteen. Uutelan ja Mustavuoren alueet ovat myös matelija- ja sammakkoeläinten kannalta tärkeitä elinympäristöjä.
- Vuosaaren ranta-alueilta on rajattu Metso-arvoluokituksen kriteereillä tärkeitä metsäalueita, lahoppuustoisilla metsäalueilla on myös tärkeitä kääpäkohteita, sekä lahokaviosammalen elinympäristöä.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaimmat alueet, suojelukohteet, arvokkaan lajiston elinympäristöt sekä ekologiset yhteydet sijoittuvat kaikki Vuosaaren alueella asutusalueen länsi ja itäpuolelle, rantojen ja metsäisten vyöhykkeiden alueelle.

Alueiden ekologisten yhteyksien ja luonnonarvojen säilyttäminen on tärkeää huomioida alueiden suunnittelun osana, jotta kapeneva ekologinen verkosto ja sen monimuotoisuudelle ja arvokkaalle lajistolle tärkeät elinympäristöt saadaan turvattua jatkossa. Myös ekologisen verkoston kehittäminen ja laajempien monimuotoisuusalueiden kehittämisen tukeminen luovat hyviä lähtökohtia alueen suunnitteluun.

Kuva 17. Vuosaaren luonnonalueiden pääpuulajit. (Lähde: Helsingin kaupunki)

2.6 Kaupunkimetsien nykytila

Vuonna 2018–2019 tehtyjen inventointien perusteella on kartoitettu kaupunkimetsien nykytilaa Helsingin kaupungin sisäisenä työnä. Inventoinnin tulokset on avattu seuraavassa osassa alueen pääpuulajien, kasvupaikan ja puuston iän kautta.

Pääpuulajit

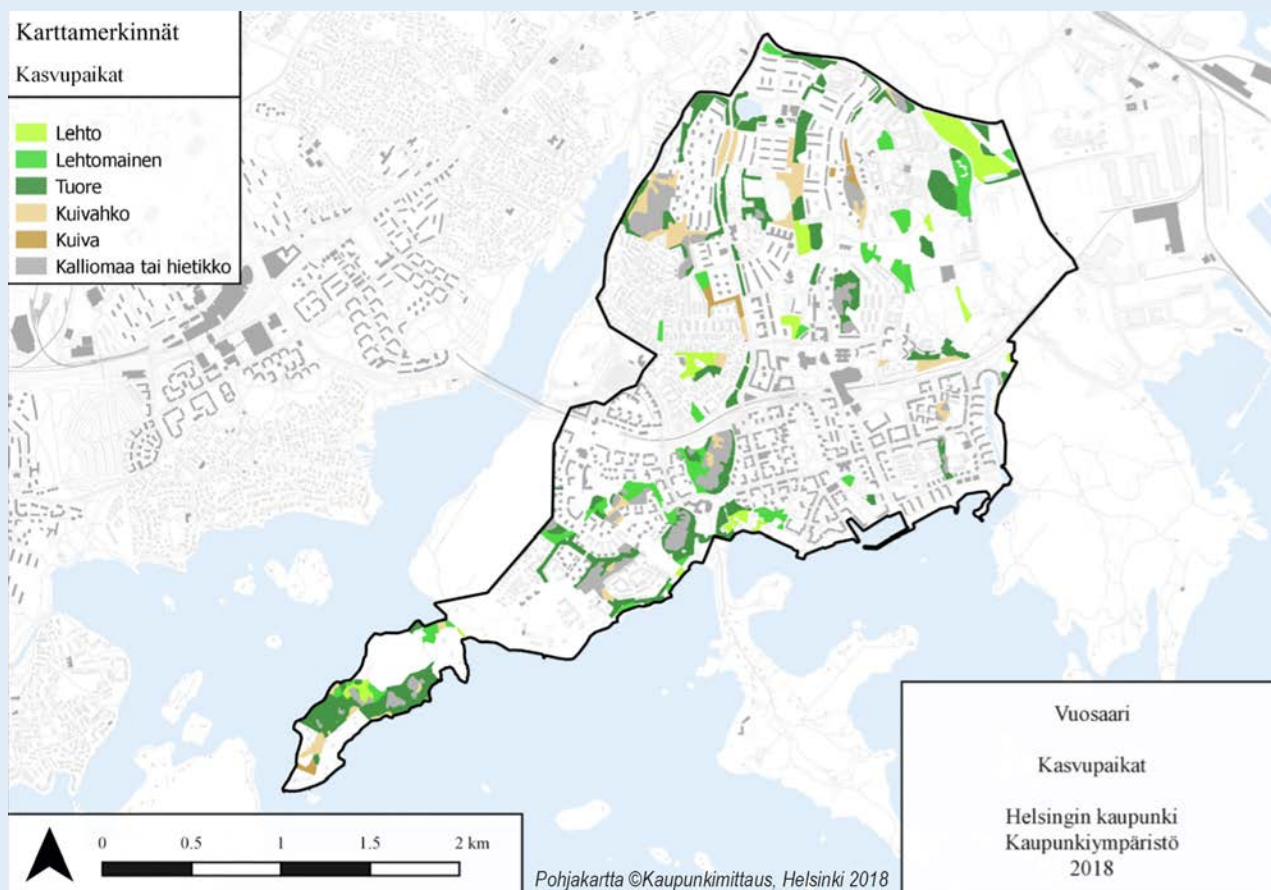
Suunnittelualueen laajuudesta johtuen alueen puusto on erittäin vaihtelevaa ja pääpuusto vaihtelee kasvupaikkojen mukaan. Kokonaisuutena mänty on koko suunnittelualueen yleisin pääpuulaji (44%). Männyn määrä selittyy karummilla ja kallioisemmillä kasvupaikoilla, joita suunnittelualueella on paljon. Koivu on suunnittelualueen toiseksi yleisen pääpuulaji (18%). Alueellisesti eniten koivuvaltaisia kuviota on alueen koillisosassa. Kuusi on pääpuulajina kolmanneksi yleisin (10%). Kuusivaltaiset kuviot painottuvat alueen eteläosiin.

Alueella on myös leppävaltaisia, vaahteravaltaisia ja myös muita jalopuuvaltaisia kuviota.

Yleisesti ottaen puusto on sekapuustoista eli kuviolla on montaa eri puulajia ja vieläpä eri kerroksissa. Tämä on erittäin hyvä asia mm. luonnon monimuotoisuuden kannalta. Lisäksi monilajiset ja -kerrokselliset metsät kestävät paremmin erilaisia bioottisia ja abioottisia tuhoja.

Kuva 18. Ramsinniemen lehtometsän polustoa.

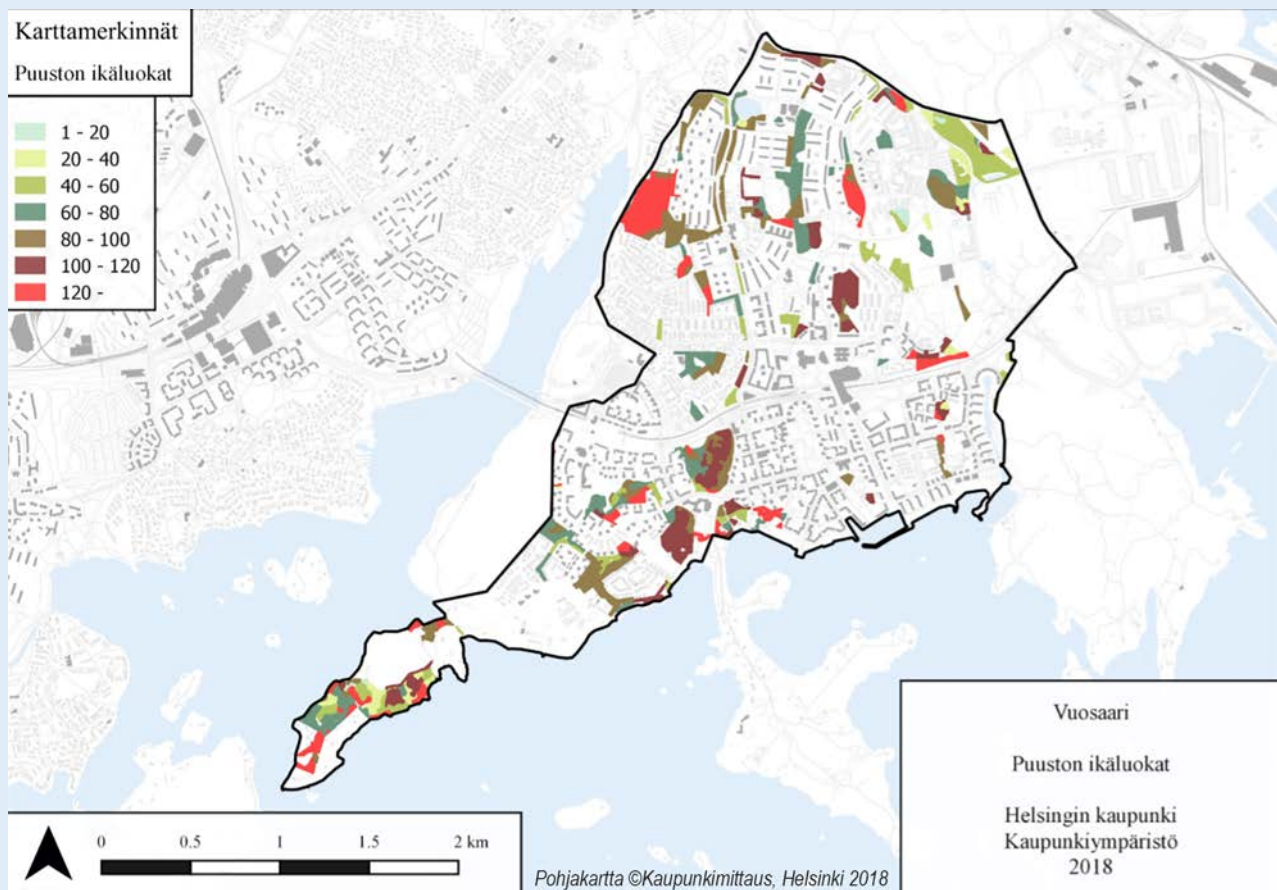
Kuva 19. Vuosaaren luonnonalueiden kasvupaikat. (Lähde: Helsingin kaupunki)

Kasvupaikat

Suunnittelualueella on melko tasaisesti karuja ja kallioista kasvualustoja, joita on 35 % alueesta. Keskiravinteisia alueita on 38 % alueesta. Alavimmat alueet ovat pääosin rehevämpiä ja kosteampia, näitä on yhteensä 26 %. Mentäessä pohjoiseen-koilliseen päin aluetta kasvupaikat rehevöityvät. Alueen koillisosa on lähes kauttaaltaan rehevä ja kostea.

Kuva 20. Meri-Rastila.

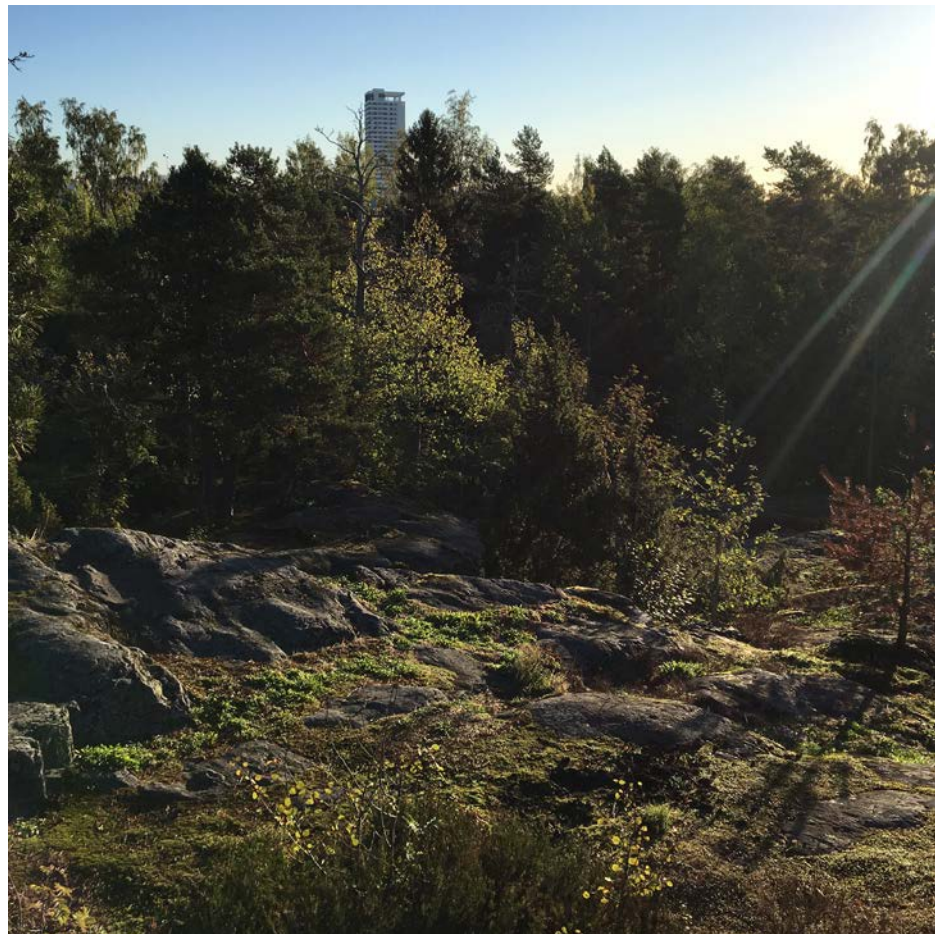

Kuva 21. Vuosaaren luonnonalueiden puuston ikä. Lähde: Helsingin kaupunki. (Lähde: Helsingin kaupunki)

Puuston ikä

Suurin osa (23 %) puustosta on ikäluokassa 81–100 vuotta. Toiseksi suurin (20 %) ikäluokka 61–80 vuotiaat metsät. Kolmanneksi yleisin (17 %) on ikäluokka 41–60 vuotta. Myös yli 121-vuotiaita metsiä on täsmälleen saman verran. Vähiten (6 %) on nuoria metsiä ja taimikoita.

Suurin osa alueen puustosta on iäkästä, ja nuorien metsien osuus on vähäinen. Paikoin puuston ikärakenne on hyvinkin monipuolinen, eli metsässä on eri-ikäisiä puita kerroksittain. Tämä on luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä seikka.

Kuva 22. Kalliolakisista metsistä aukeaa kau- niita näkymiä vuosaarelaiseen maisemaan. Pohjavedenpuisto.

3 Yleisten alueiden tarvekartoitus ja suunnitelma

3.1 Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma

Yleisten alueiden kehittämissuunnitelmalla edistetään Vuosaaren eri osa-alueiden ominaispiirteiden säilymistä ja vahvistumista koko Vuosaarta palvelevalla tavalla. Kehittämistavoitteita on esitetty sekä teemakohtaisina verkostoina kohdassa 3.3 että kohdennettuina tavoitteina aluekorteissa.

Yleisten alueiden kehittämisteemoja ovat kävely, pyöräily ja palvelut sekä ekosysteemipalveluista niitty-, metsä- ja puustoinen sekä sininen verkosto. Jokaisesta teemasta on laadittu verkostotarkastelu, jossa esitellään kehittämistavoitteet pohjautuen muun muassa yleiskaavaan ja sen liitekarttoihin sekä Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmaan. Tärkeimmät verkostotarkasteluiden tavoitteet on koottu kuvan 25. karttaan. Tavoitteilla pyritään edistämään kestävästä kaupunkikehitystä, lisäämään luonnon monimuotoisuutta, tukemaan hiilinieluja ja kehittämään viheralueiden palveluita ja pyöräilyverkostoa.

Kuva 23. vieressä: Runsaspuustoiset pihat ovat tärkeitä Vuosaaren kaupunkikuvalle. Keski-Vuosaari.

Kuva 24. alla: Vuosaaren keskusta kehittyy jatkossa voimakkaasti.

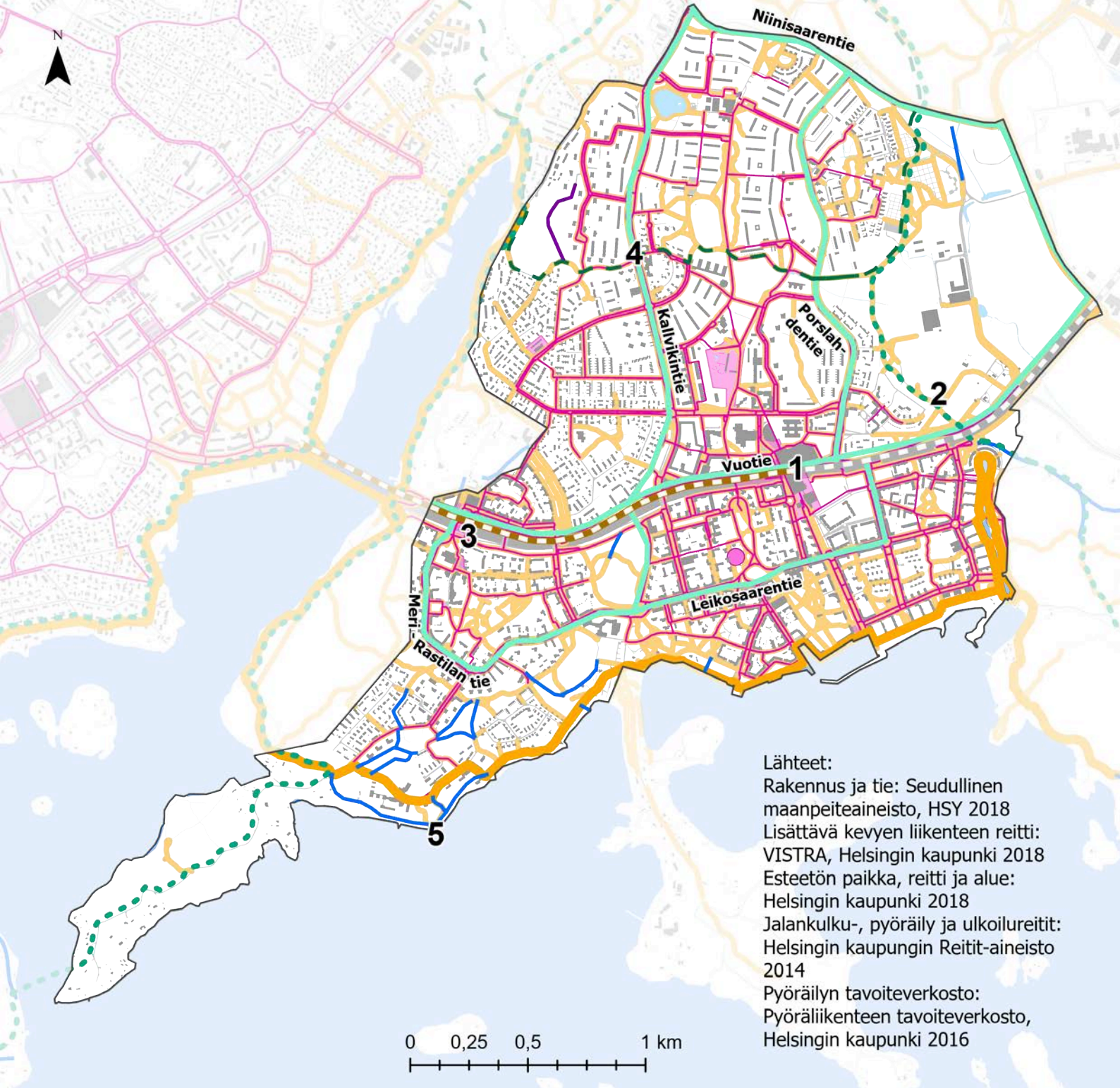
3.2 Verkostotavoitteet

3.2.1 Jalankulku- pyöräily- ja virkistysreitit

Vuosaaren alueen virkistysreitistö on monipuolinen ja verkostomainen. Reitit kulkevat luontevasti ja pääosin selkeästi katu- ja viheralueisiin tukeutuen. Vuotie halkaisee Vuosaaren kahteen osaan. Pohjoisosassa etäisyydet ovat pitkiä aikakaudelle tyypillisen kaavoituksen mukaisesti, eikä erilaisia etappeja ja pysähdyspaikkoja muodostu etenkin pääteille riittävästi. Vuosaaren keskuspuistossa eri tilat muodostavat selkeästi kävelyä rytmittävän sarjan ja miellyttävän kävely-ympäristön. Aikansa kaupunkikuvalliset ratkaisut ovat tehneet Vuosaaresta omailmeisen ja arvokkaan. Vuosaareissa on hyvät lähtökohdat kehittää kävelyn ja pyöräilyn ympäristöjä jatkossa.

Yleiskaavan toteuttamisen myötä alueelle kehitty entistä helpommin kävelen, pyöräillen ja julkisella liikenteellä tavoitettava keskusta. Alueen liikkumisen ja virkistysreitistön yleispiirteinen tavoitetilä on esitetty myös Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA osa II, 2016) sekä täydentävästi muissa aiemmissa suunnitelmissa ja selvityksissä, kuten Itä-Helsingin kulttuuripuiston kehittämissuunnitelmassa (2011). Uusia yhteystarpeita on erityisesti Meri-Rastilassa, jota kehitetään voimakkaasti asemakaavahankkeissa ja rantaraittia suunniteltaessa. Merkittävimpiä kehitettäviä yhteyksiä ovat poikittainen yhteys Vartiokylänlahden itärannalta Vanttikallion ja Vuosaaren urheilupuiston kautta Vuosaaren liikuntapuistoon, yhtenäinen rantaraitti sekä pidemmällä aikavälillä yhteydet merenrannalta Mustavuoren suuntaan sekä Vuosaaren itäettä länsipuolelta.

Jalankulku-, pyöräily- ja virkistysverkostoa voidaan kehittää monipuolisemmaksi toteuttamalla edellä esiteltyjä yhteystarpeita. Yleisten alueiden suunnitelman tavoitteena on kehittää mm. alueen keskeisimpien viheryhteyksien verkostomaista saavutettavuutta sekä Vuosaaren keskustaa esteettömänä kävelyverkoston solmukohtana. Lisäksi uusien paikallisten etappien, levähdyspaikkojen ja liikuntapaikkojen osoittaminen virkistysverkoston varrelta sekä opastuksen tehostaminen edistävät kokonaisuuden hahmotettavuutta ja houkuttelevuutta. Yleisten alueiden suunnitelman tavoitteet esitellään tarkemmin sivulla 29. Yleisten alueiden suunnitelmassa osoitettuja tavoitteita voidaan tarkentaa jatkossa erillisessä koko kaupungin kattavassa kävelyverkostotarkastelussa.

Lähteet:

Rakennus ja tie: Seudullinen maanpeiteaineisto, HSY 2018
 Lisättävä kevyen liikenteen reitti: VISTRA, Helsingin kaupunki 2018
 Esteetön paikka, reitti ja alue: Helsingin kaupunki 2018
 Jalankulku-, pyöräily ja ulkoilureitit: Helsingin kaupungin Reitit-aineisto 2014
 Pyöräilyn tavoiteverkosto: Pyöräiliikenteen tavoiteverkosto, Helsingin kaupunki 2016

Jalankulku-, pyöräily- ja virkistysreitistöt

Kehitettävät reitit

- Vihersormen pääreitti (VISTRA)
- - - - - Lisättävä jalankulun ja pyöräilyn reitti (VISTRA viherlinjayhteys)
- — — — — Lisättävä jalankulun reitti
- — — — — Lisättävä jalankulun ja pyöräilyn reitti (VISTRA viheryhteys)

- Rantareitin kehittäminen
- Pyöräilyn tavoiteverkko

Nykyiset reitit

- Jalankulku-, pyöräily- ja ulkoilureitti
- Esteetön paikka
- Esteetön reitti
- Esteetön alue
- Metro
- Junarata

1. Vuosaaren keskustan kehittäminen parantaa kävelyverkoston solmukohtaa ja esteettömyyttä.
2. Vuosaaren liikuntapuiston kehittäminen parantaa Vuosaaren ulkoilupuiston vihersormen yhteyksiä ja liikuntapuiston saavutettavuutta. Omenamäenkadun puistometsää voidaan puistohankkeen yhteydessä kehittää entisestään esteettömänä ympäristönä.
3. Rastilan metroaseman esteettömyyden kehittäminen ja Meri-Rastilan kehittäminen parantaa koko alueen kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä.
4. Kallvikintien ja alueen poikittaisen viheryhteyden kehittäminen parantaa alueen virkistysreitistön verkostomaisuutta.
5. Rantareittiä kehitetään erillisenä hankkeena.

Kuva 27. Jalankulku-, pyöräily- ja virkistysreitistöt ja niiden kehittämistavoitteet.

Kuva 28. Mustankivenpuisto.

3.2.2 Viheralueiden palvelut

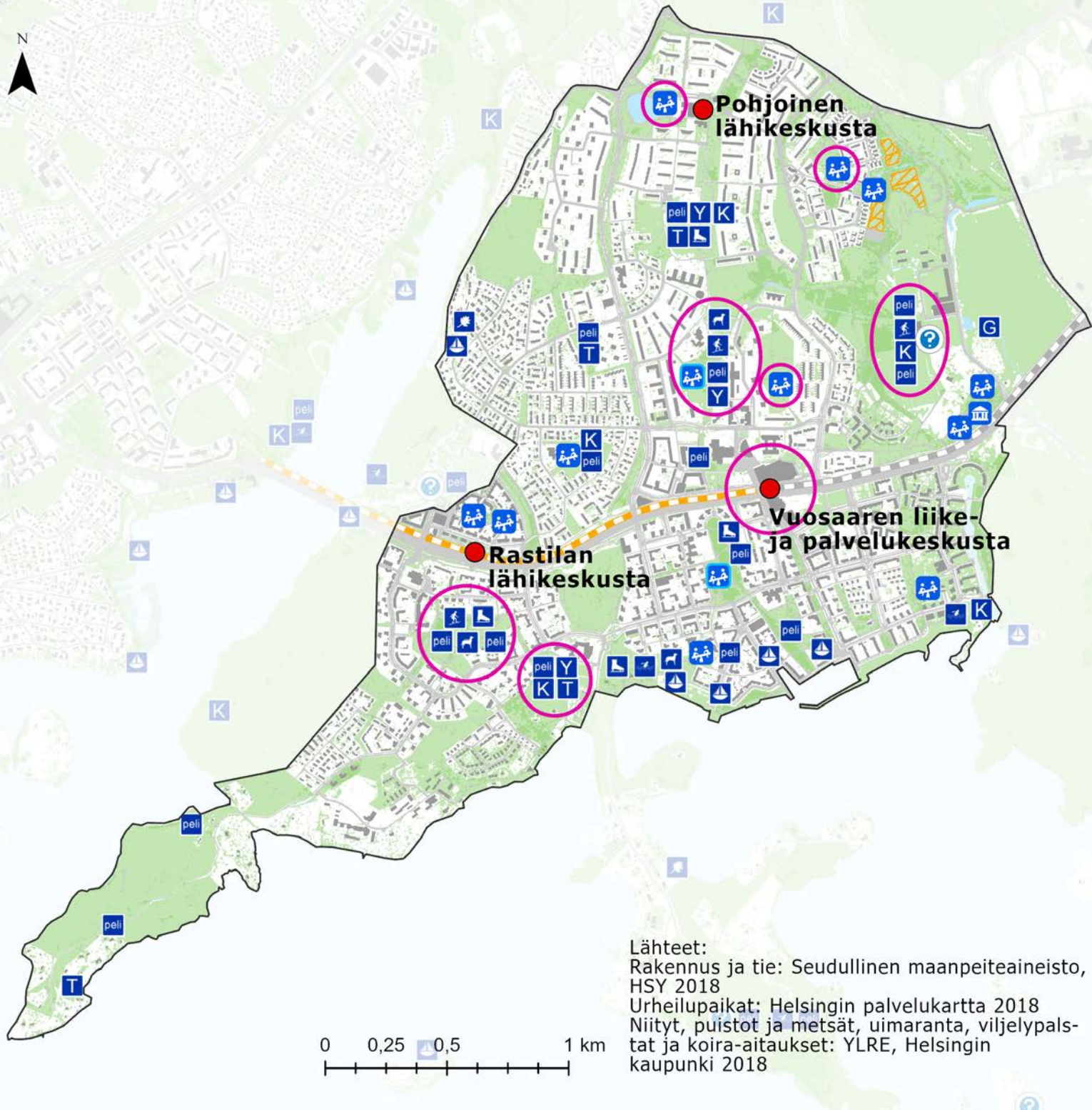
Vuosaaren palvelukeskittymiä ovat Vuosaaren metroaseman seutu ja Rastilan asema sekä Ilveskorven ostoskeskuksen seutu. Alueet hahmottuvat kaupunkirakenteen solmukohtina ja ovat portteja myös viheralueiden palveluihin. Viheralueiden laajempaa roolia osana kaupunkirakennetta on mahdollista korostaa entisestään käynnissä olevissa hankkeissa.

Viheralueiden palvelut keskittyvät pääosin suurimpiin rakennettuihin puistoihin etenkin Vuosaaren keskuspuistossa ja ranta-alueella. Alueen monipuoliset liikuntapaikat sijoittuvat Vuosaaren liikuntapuistoon ja urheilupuistoon sekä Lillkallvikin puiston nurmi-alueiden jatkeeksi ja Ullaksenpuistoon. Yksittäiset pelikentät sekä ulkokuntoiluvälineet suurimpien puistojen yhteydessä tukevat liikuntaverkostoa.

Vuosaassa on tällä hetkellä leikkipuistot Mustankivenpuistossa, Haruspuistossa ja Punakivenpuistossa sekä näiden lisäksi kymmenen pienempää leikkipaikkaa melko tasaisesti alueelle sijoittuneena. Koirapuistot sijaitsevat Haruspuistossa, Ullaksenpuistossa ja Lokkisaarenpuistossa.

Viheralueiden palveluita kehitetään jatkossa etenkin Meri-Rastilan puistohankkeidessa, Vuosaaren keskustan ja Keskuspuiston keskiosan sekä Vuosaaren urheilupuiston suunnittelussa. Kehittyvät palvelut on merkitty sivun 31 karttaan. Viheralueiden palvelut parantuvat, vaikka viheralueiden kokonaisala pienenee. Selkeästi osoitetut viheraluepalvelut ohjaavat kulutusta ja tasapainottavat näin kasvavan väestömäärän ja pienenevän viheraluepinta-alan muodostamaa epäsuhtaa. Esimerkiksi Vuosaaren liikuntapuiston kehittäminen muodostaa alueelle uuden, urheilullisen vetovoimatekijän golfkentän, Nordsjön kartanon ja Mustavuoren metsien yhteyteen.

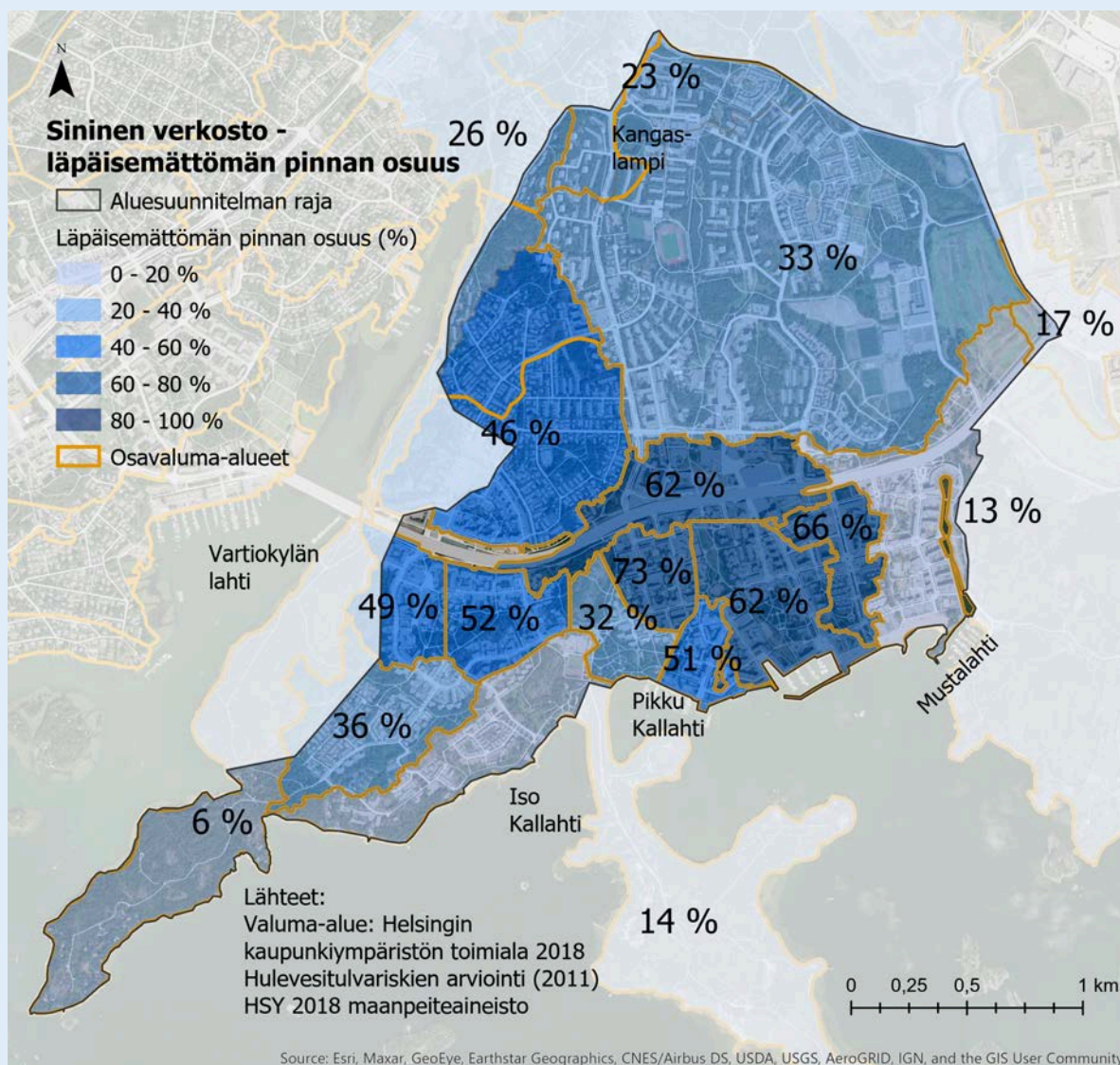
Osoitettujen palvelujen lisäksi arkiympäristön kannalta merkittäviä ovat metsäisten viheralueiden ja yksityisten pihojen liittyminen toisiinsa. Metsät ja pihat ovat kokonaisuutena mm. leikin kannalta monipuolisia, mikä voi selittää sitä, että asukkaat ovat suhteellisen tyytyväisiä alueen nykyiseen palveluverkostoon etenkin Keski-Vuosaassa. Samanlaista luonnon ja asuinalueiden sekoittumista on korostuneesti myös Meri-Rastilan alueella, mitä tullaan piirteensä kehittämään myös jatkossa.

Viheralueiden palvelut

Venesatama	Pelikenttä	Kartano
Uimaranta	Luistelukenttä	Opastuspiste
Luontopolku	Skeitti- ja rullaluistelupaikka	Keskukset
Ulkokuntoiluvälineet	Golfkenttä	Viljelypalsta
Yleisurheilu	Leikkipaikka	Viheralueet
Tenniskenttä	Leikkipuisto	Metro
	Koira-aitaus	Junarata
		Kehittyvät palvelut

Kuva 29. Viheralueiden palvelut.

Kuva 30. Vuosaaren löpäisemättömien pintojen osuus.

3.2.3 Ekologisten verkostojen kehittämisen tavoitteet

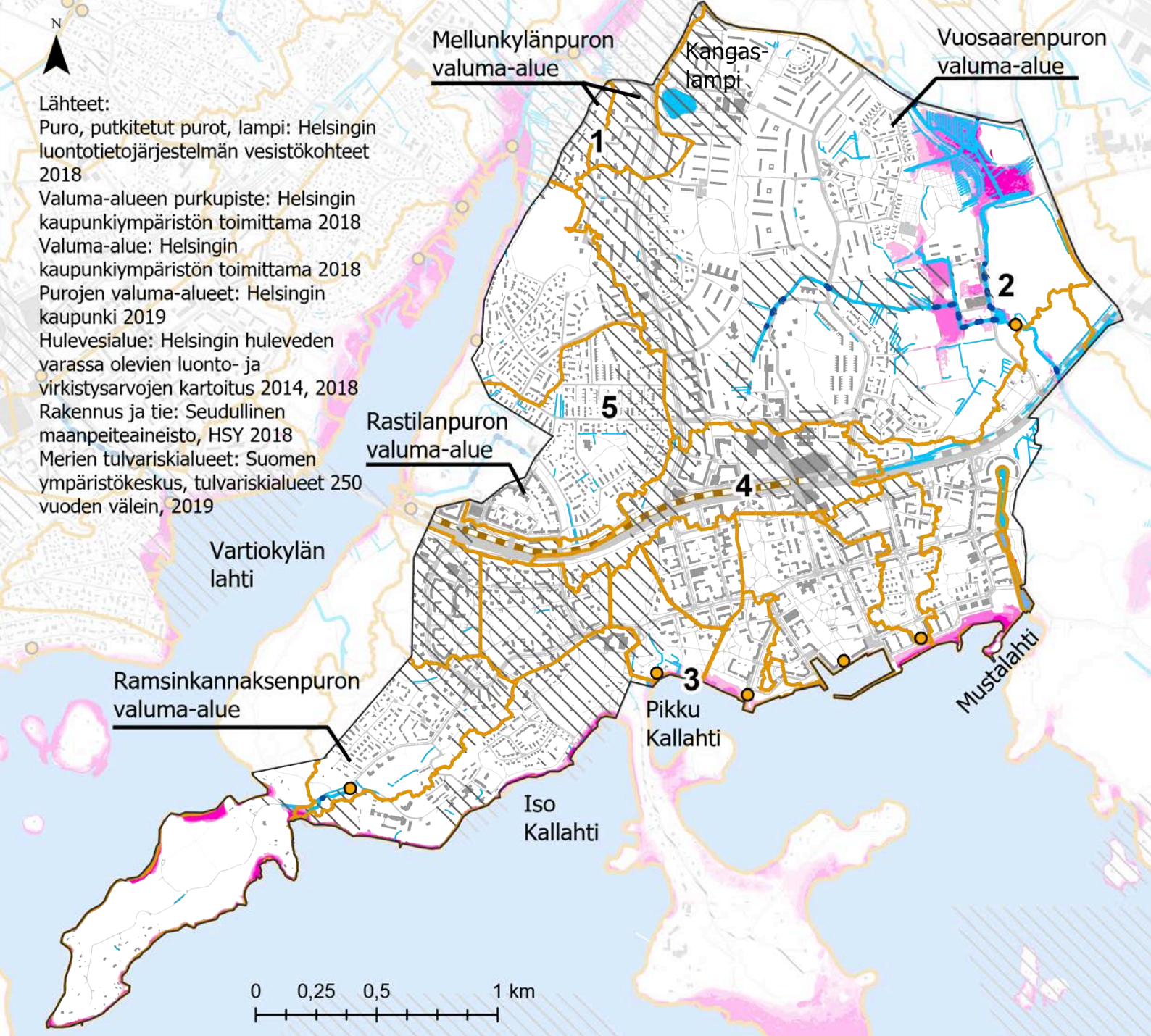
Sininen verkosto

Siniselle verkostolle asetetut tavoitteet (ks. s. 33 kartta) perustuvat paitsi Helsingin kaupungin omiin suunnitelmiin ja strategioihin niin myös yleisiin ilmastomuutokseen hillinnän, sopeutumisen ja monimuotoisuuden turvaamisen tavoitteisiin. Erityisesti hulevesien määrällinen hallinta vähentää mm. tulva-hippuja ja luonnonmukaisina ratkaisuna toteutetut siniviherrakenteet lisäävät kaupunkiluonnon monimuotoisuutta.

Vuosaaren suunnittelualueen sininen verkosto koostuu merenranta-alueesta, neljästä purosta, niihin liittyvistä lampimaisista kosteikoista sekä pohjoisen Kangaslammen. Alueella sijaitsee luontotietojärjestelmän perusteella lisäksi kolme lähettä: Porslahden lähde (mahdollisesti ei lähdeperäinen), Omenapuiston lähde (mahdollisesti kuivunut) sekä Ison Kallahdenpuiston lähde (pieni purolähde). Alueen purot ovat Mellunkylänpuro, Ramsinkannaksen puro,

Rastilanpuro ja Vuosaarenpuro. Purot sijaitsevat suurimmaksi osaksi savikolla, mutta muutoin Vuosaaren alueella on paljon silti- ja hiekkamaita. Kaupunkipuroilla sekä merenrannoilla on merkittävä rooli alueen virkistysarvoissa.

Vuosaaren keskuspuiston ja Omenarinteen alueella sijaitsee vedenhankinnan kannalta tärkeä Vuosaaren pohjavesialue, jolle on laadittu suojelusuunnitelma (*Vuosaaren, Vartiokylän, Tattarisuon ja Kallahden pohjavesialueiden suojelusuunnitelma – Suunnittelukeskus Oy 2003, HKI, Uudenmaan ympäristökeskus*). Suunnitelmassa pohjaveden pilaantumisen merkittävimiksi riskeiksi on nostettu rakentaminen, maanalaiset öljysäiliöt, huoltoasemat, Niinisääntien ja Vuotien liikenne ja Pauligin tehdasalue (poistunut, nykyään asuinalue Kahvikorttelit).

Sininen verkosto

Aluesuunnitelman raja

Metro

Junarata

Vesistöt

Puro

Oja

Putkitettu puro

Lampi

Valuma-alueet

Osavaluma-alueet

Valuma-alueiden purkupisteet

Merien tulvariskialueet 1/250a

0 - 0.5 m

0.5 - 1 m

1 - 2 m

2 - 3 m

yli 3 m

Maankäytön muutosalueet

Alue, jossa siniseen verkostoon kohdistuu muutospainetta maankäytön myötä

Sinisen verkoston tavoitteet

1. Mellunkylänpuron valuma-alueella huomioidaan Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelma. Lisäksi Kallvikintien suunnittelussa ja rakentamisessa huomioidaan Mellunkylänpuroon päätyvien hulevesien luonnonmukainen käsittely.

2. Vuosaarenpuron ympäristön kehittämisessä huomioidaan virtaamavaihteluiden hallinta, virkistyskäyttö sekä puron luonnonmukaistaminen.

3-4. Mereen laskevan huleveden laatu selvitetään, ja veden laadunhallinta huomioidaan alueen rakennushankkeissa.

5. Rastilan alueelle laaditaan hulevesien laadunhallintasuunnitelma.

Kuva 31. Sininen verkosto.

Purot

Mellunkylän puro sijaitsee alueen luoteisreunassa. Puron valuma-alue sivuaa pieneltä osin suunnittelu-alueetta. Mellunkylänpuroon on tehty kalastollisia kunnostuksia.

Vuosaarenpuron valuma-alue kattaa suuren osan suunnittelualueesta. Valuma-alueen länsireunalla sijaitsee Kangaslampi. Pohjavesialueen muodostumis-alue sijaitsee valuma-alueen yläosissa. Puro on osin putkitettu ja uomaa on muokattu. Puro on virkistysellisesti tärkeä, sillä se sijaitsee pääosin viheralueella ja kulkee mm. golfkentän kautta. Puro laskee Niinilahteen. Golfkentän vieressä puroympäristössä on lampimaisia painanteita, jotka ovat muodostuneet, kun entistä merenlahtea on täytetty (*Helsingin lammet, HKI/YMK 2/2007*). Vuosaarenpuron vedenlaatu on välttävää (*Helsingin kaupungin pienvesiohjelma 2007*), minkä vuoksi Helsingin pienvesiohjelmassa on mainittu seuraavat toimenpiteet: ”Nykyisten luontoarvojen säilyttäminen mm. estämällä tulevan rakentamisen haittavaikutukset, virkistyskäytöarvon kohentaminen mm. niittämällä uomaa, tyydyttävä/hyvä vedenlaatu valuma-alueen kunnostuksella.” Näiden lisäksi alueen purojen, lampien ja kosteikoiden kehittäminen luonnonmukaisemmiksi parantaa niiden virkistysarvoa ja ekologista tilaa.

Ramsinkannaksen puro on luonnonmukaisen kaltainen metsäpuro. Se sijaitsee suunnittelualueen lounaisosassa. Puro on vain vajaa 300 m pitkä. Puron luonnonmukaiselle osuudelle on suunnitteilla asemakaava Ramsinranta IV. Asemakaavan viitesuunnitteluna on tehty *Ramsinkannaksenpuro – Selvitys puron säilyttämisen reunaehdoista, Sitowise 2017*. Olennaisimpia asioita olivat puron avoimena ja luonnonmukaisena säilyttäminen, eroosiosuojaus ja suurimpien rumpujen purkukohdalla laskeutuspainanteiden rakentaminen. Suurin osa Ramsinkannaksenpuron valuma-alueesta sijaitsee pientalovaltaisella alueella, josta vesi kulkee putkessa puroon. Puron vedenlaatu on luokiteltu Helsingin kaupungin pienvesiohjelmassa (2007) välttäväksi, sen alajuoksulla on tulvaongelmia ja tienpenkköjen sortumia. Virtaamien äärevöitymisen vähentäminen lisäämällä läpäisevää pintaa ja viivyttämällä vesiä valuma-alueella sekä esim. tulvasanteiden rakentaminen voivat vähentää näitä ongelmia. Puron ympäristö on lepakkoaluetta ja alajuoksulla linnustoaluetta.

Ramsinkannaksen puron vedenlaatua ovat aiemmin osaltaan heikentäneet Rastilan nevalta valuvat vedet. Nevalta puroon johtavaan ojaan on rakennettu maa-penger, jonka tarkoituksena on parantaa suon vesitasetta ja estää suovesien kulkeutuminen puroon. Rastilan neva on keskiravinteinen, mikä näkyy mm. sen kasvillisuudessa ja suo on arvoluokaltaan I hyvin

arvokas (*Helsingin kaupungin kartoitus arvokkaista kasvikohteista 2006-2012*). Nevan vesitaloutta on heikentänyt se, että ympäröiviltä alueilta ei tule nevaan vesiä, vaan vedet kulkevat hulevesiputkissa Ramsinkannaksen puroon. Mikäli tulevaisuudessa nevaan johdetaan lisää hulevesiä, vedet tulisi johtaa hallitusti hulevesien käsittelyn kautta ja siten varmistaa, ettei alue kärsi vesien mukana tulevasta roskista, kiintoaineesta tai ravinteista.

Rastilanjokien puro kulkee suunnittelualueen länsipuolelta Rastilan leirintäalueelle ja kohti merta. Suunnittelu-alue on puron yläjuoksua, jossa vesi kulkee putkessa ja ojissa. Rastilanjokien vedenlaatu on pienvesiohjelman mukaan välttävää, mutta ravinteita puroissa on ollut suhteellisen vähän.

Pohjavedet

Suunnittelualueella keskellä Vuosaarta sijaitsee tiiviin kaupunkirakenteen alla vedenhankinnan kannalta tärkeä Vuosaaren pohjavesialue: Vuosaaren pohjavesialue on yksi Helsingin pohjavesialueista, joka toimii poikkeusolojen vesivaroalueena eikä sitä käytetä yleiseen talousvedenottoon. Purojen, merenrannan sekä pohjavesialueen vuoksi Vuosaaren valuma-alueella hulevesien laadullinen hallinta on erityisen tärkeää ja siihen tulee jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Läpäisemättömän pinnan määrän lisääntyminen vähentää sadevesien viipymää sekä imeytymistä pohjavedeksi. Purojen ja pienvesien valuma-alueilla hulevesien laadun ja virtaamien äärevöitymisen vähentäminen on tärkeää. Virtaamapiikkien kasvu ja alivirtaamien väheneminen läpäisemättömän pinnan kasvun vuoksi lisäävät mm. uomaeroosiota ja heikentävät eliöstön elinolosuhteita. Pohjavesialueen vuoksi Vuosaarissa on kuitenkin huomioitava, että maahan ei saa imeyttää kuin puhtaita hulevesiä. Kuitenkaan pohjaveden muodostumista ei tulisi vähentää. Merenrannan valuma-alueilla ei ole määrällisen hallinnan tarvetta.

Kuva 32. Ison Kallahden puiston uimaranta.

Hulevesien laatu

Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelman osavalmu-alueilla suoritettiin StormTac-ohjelman avulla hulevesien laadullisen hallinnan tarpeen arviointi. Haitta-aineiden ja ravinteiden pitoisuudet perustuvat valuma-alueiden tämänhetkiseen maankäyttöön sekä sadantaan. StormTac-ohjelman laskennassa hyödynnettiin HSY:n maanpeiteaineistoa. Tämän lisäksi mallinnettiin hulevesirakenteiden vaikutusta veden laatuun sekä vastaanottavan vesistön kapasiteettia vastaanottaa näitä haitta-aineita.

Tässä työssä nykytilanteen kuormitustason arvioinnissa käytettiin Tukholman hulevesien haitta-aine- ja ravinnepitoisuuksien viitearvoja. Alempi raja-arvo tarkoittaa pieneen vesistöön (esim. puro) tulevan huleveden raja-arvoa (kuten purot), ja ylempi raja-arvo tarkoittaa suureen järveen tai mereen tulevan huleveden raja-arvoa, ks. kuva 33.

StormTac-mallinnustulokset olivat linjassa Helsingissä hulevesien laadusta tehdyn tutkimuksen kanssa (HEL/YMK 12/2014). Havaittuja päästölähteitä ja niiden päästöjä olivat muun muassa:

- Liikennealueet: raskasmetallit, typi ja kiintoaines kuten hiekoitushiekka
- Paikoitusalueet: öljyhiilivedyt ja kiintoaines kuten hiekoitushiekka
- Asuinalueet, viljelypalstat: ravinteet

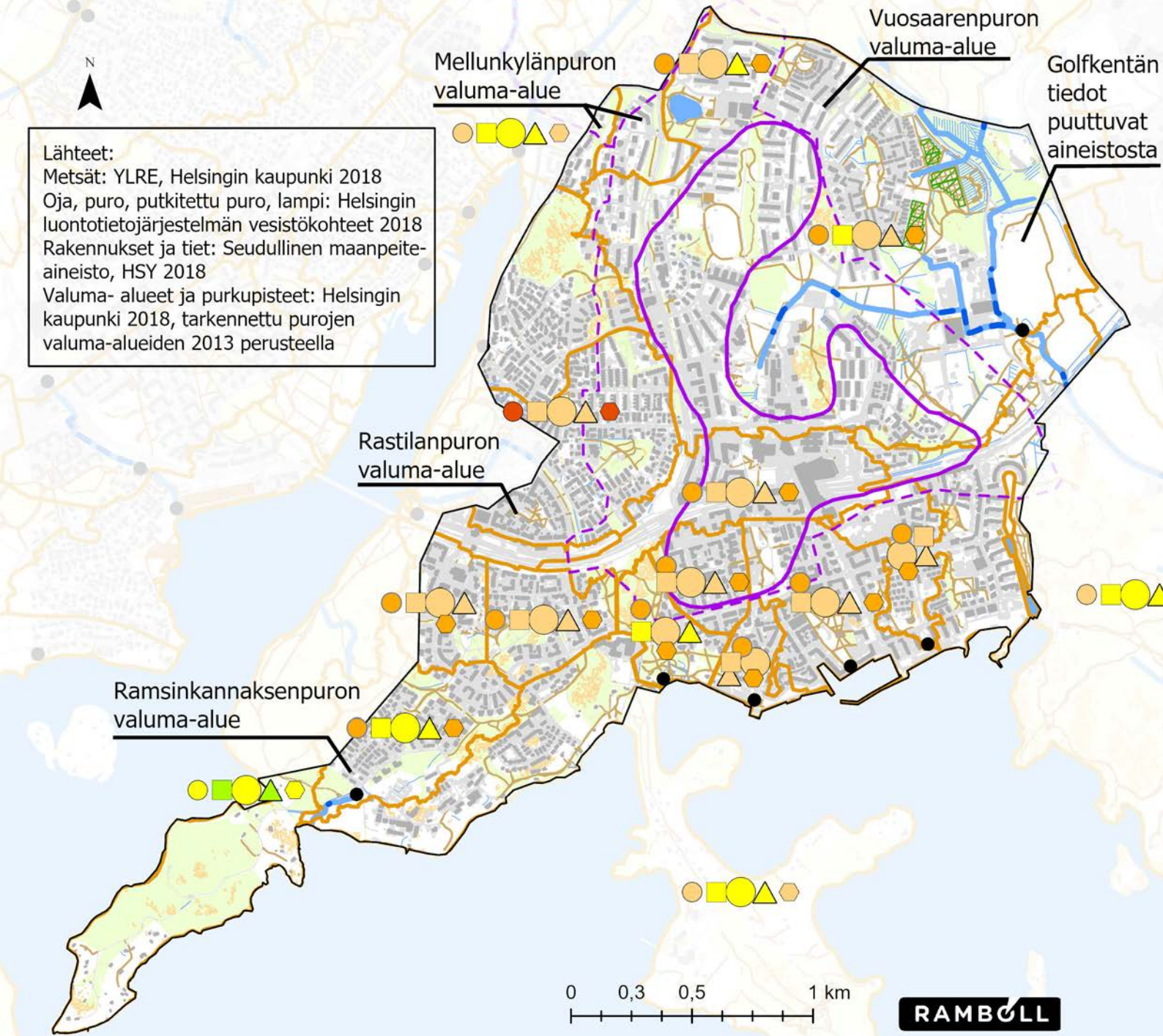
StormTac-analyysin perusteella huleveden laadun hallinnan tarve tulisi selvittää lähinnä kiintoaineen ja raskasmetallien osalta paikallisesti hulevesiä kuormittavien toimintojen ympäristössä. Lounaisosan valuma-alue lukuunottamatta valuma-alueilta kulkeutuu raskasmetalleja ja kiintoainesta enemmän kuin alempi raja-arvo sallii, ks. kuva 33.

Tarkastelun perusteella alueen länsiosassa olevalla osavalmu-alueella VA338 (kuva 33) vedenlaatuun tulisi erityisesti kiinnittää huomiota. Osavalmu-alue on Rastilanpuron valuma-alue. Erityisesti kiintoaines ja raskasmetallipitoisuudet ylittivät reilusti ylemmät raja-arvot. Ramsinkannaksen puron valuma-alueella sijoittuvalla osavalmu-alueella ei ollut mallinnuksen perusteella ravinteita eikä öljyhiilivetyä yli raja-arvon.

Vuosaarenpuron osalta golfkenttä ei näy tarkastelussa. Golfkenttä voi lisätä ravinteita purovedessä.

Vuosaaren alueen suunnitteluhankkeissa huomioidaan jatkossa seuraavat siniviherverkosto-tarkastelussa esille nousseet tarpeet:

- Purojen valuma-alueilla hulevesien laadullinen ja määrällinen hallinta
- Merenranta-alueiden hulevesien laadun seuranta ja tarvittaessa laadunhallintatoimet
- Lämpäsemättömän pinnan minimointi
- Uusille rakennettaville alueille kaavamääräykset hulevesien hallintaan
- Pohjavesialueilla hulevesien imeyttäminen niin, ettei pohjaveden laatu heikkene
- Puistoissa ja hiekkapohjaisilla alueilla hulevesien imeyttäminen maaperään mahdollisimman usein
- Hulevesien hallintarakenteiden sijoittaminen puistoihin, joissa on hulevesiä kokoavia putkia
- Vuosaarenpuron valuma-alueen täydennysrakentamisen haittavaikutusten estäminen ja hulevesien laadun hallinta puron luontoarvojen säilyttämiseksi
- Vuosaarenpuron virkistysarvojen lisääminen ja luonnonmukaistaminen uusien viheraluehankkeiden yhteydessä ja puron reunavyöhykkeiden kehittäminen luonnonmukaisemmiksi
- Golfkentän aiheuttaman kuormituksen selvittäminen ja vähentäminen
- Rastilanpuron yläjuoksulle hulevesiä kokoava ja myös maisemaelementtinä toimiva rakenne
- Vedenlaadun hallinnan parantaminen ja virtaamien äärevöitymisen ehkäisy
- Biosuodatusrakenteiden rakentaminen erityisesti vilkkaasti liikennöidyille, uusille ja kunnostettaville kaduille
- Ramsinkannaksen puron luontoarvoja ja tilaa parantavia toimia suunnitellaan asema-kaava-hankkeen nro 12570 yhteydessä.
- Rastilannevan tilan kehittämiseksi luonnonsuojelualueen hoito- ja kehittämissuunnitelma päivitetään nevan kuivumisen ehkäisemiseksi.
- Mellunkylänpuron valuma-alueen tavoitteet on kirjattu Puotilan, Vartioharjun ja Fallpakan alue-suunnitelmaan (2012–2022) sekä Mellunkylän ja Vartiokylän pohjoisosan aluesuunnitelmaan (2018–2027).
- Pohjavesialueella noudatetaan ”Rakentamista-paohjetta tärkeälle pohjavesialueelle rakennettaessa” sekä pohjavesialueelle 2003 laadittua suojelusuunnitelmaa.

StormTac-analyysi

- Aluesuunnitelman raja
- Oja
- Puro
- Putkitettu puro
- Lampi
- Osavaluma-alueet
- Valuma-alueiden purkupisteet

Pohjavesialue

- Pohjavesialueen raja
- Pohjaveden muodostumisalue

Vettä läpäisemätön alue

- Rakennukset
- Päälystetty tie
- Muu vettä läpäisemätön pinta
- Avokalliot

Vettä läpäisevä pinta

- Päälystämätön tie
- Metsä
- Viljelypalsta-alue

Huleveden laatu (vrt Tukholman raja-arvoihin)

- Erittäin hyvä

- Hyvä
- ≤Tukholman raja-arvo
- ≤Tukholman ylempi raja-arvo
- huono

Haitalliset aineet

- Kiintoaines
- Typpi
- Fosfori
- △ Öljyhiilivedyt
- ◇ Raskasmetallit

Kuva 33. Hulevesien laatu StormTac-analyysin perusteella.

Metsä- ja puustoinen verkosto

Metsä- ja puustoinen verkoston tavoitteet perustuvat sekä Helsingin kaupungin omiin suunnitelmiin ja strategioihin että yleisiin ilmastomuutoksen hillinnän, sopeutumisen ja monimuotoisuuden turvaamisen tavoitteisiin. Metsäverkoston päätavoitteita ovat kaupunkiluonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä viihtyisän ja turvallisen kaupunkiympäristön luominen. Metsä- ja puustoisesta verkostosta saadaan monenlaisia terveyshyötyjä ja lisäksi sillä on kaupungissa lämpötiloja ja sään ääri-ilmiöitä tasaava vaikutus.

Vuosaaret metsät ovat merkittäviä koko Helsingin metsäverkoston kannalta. Yleisten alueiden suunnitelman rajaamalla alueella on säilynyt yhtenäisiä metsäalueita etenkin Ramsin niemessä. Yhdessä piha- ja katupuuston kanssa alueen yleisilme on kaiken kaikkiaan metsäinen ja vihreä. Metsäisten selänteiden siluetit erottuvat myös kaukomaisemassa.

Alueen asukasmäärä kasvaa selvästi seuraavien kymmenen vuoden aikana. Tämä tarkoittaa sitä, että osa metsiköistä jää rakentamisen alle ja jäljelle jäävien virkistymetsien käyttö lisääntyy ja niiden maapohja kuluu. Erityisesti käyttäjien suosimissa rantametsissä ja kallioselänteillä on kiinnitettävä huomiota siihen, etteivät tuulen tuivertamien rantamäntyjen juuristot paljastu liiallisen käytön seurauksena.

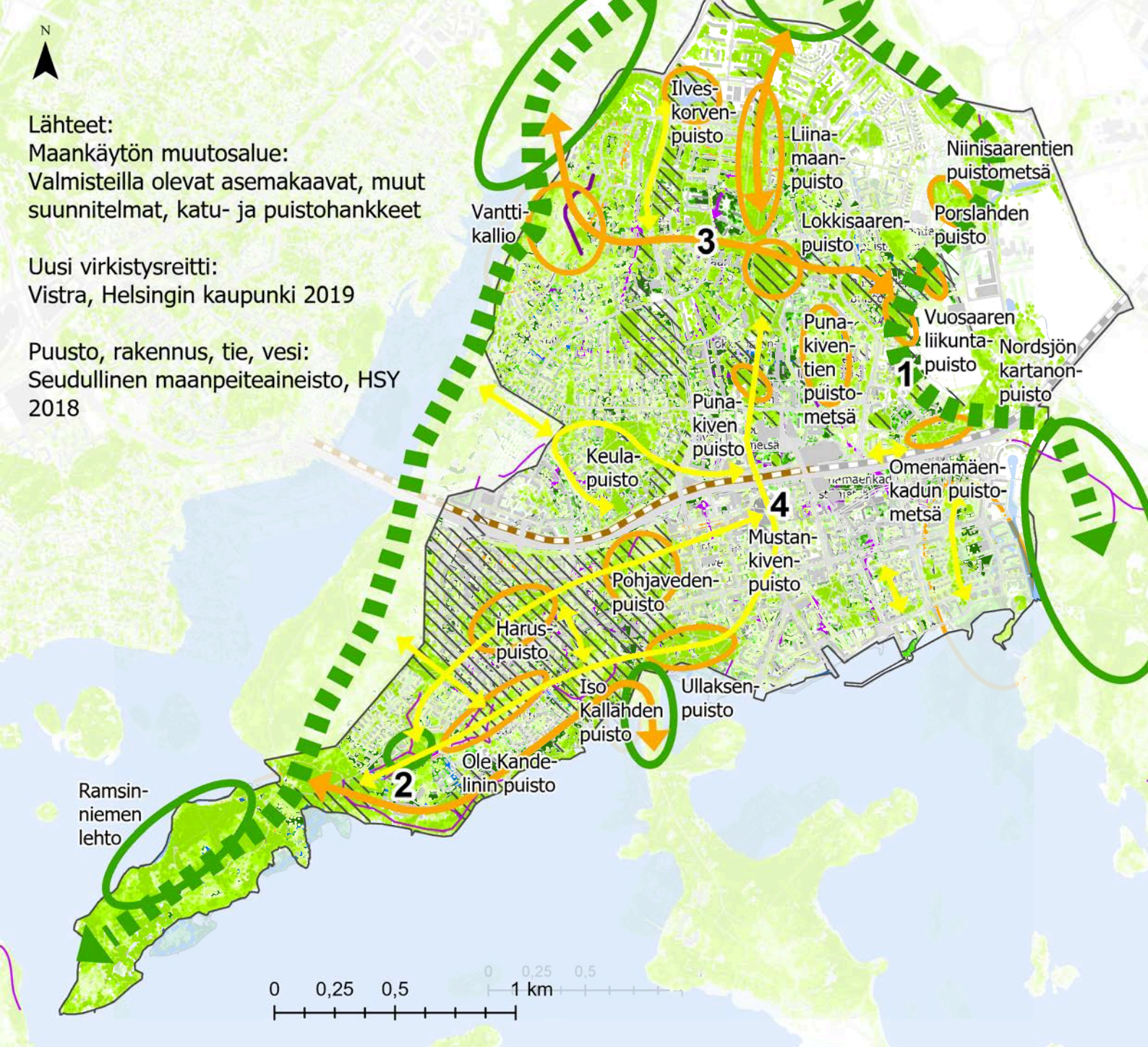
Koko alueella kiinnitetään huomiota rakennetun alueen ja metsäalueiden reunavyöhykkeisiin jo ennen rakentamista, jotta ne säilyisivät kerroksellisinä ja elinvoimaisina. Yleisten alueiden suunnitelman tavoitteena on etenkin metsä- ja puustoinen verkoston runko- ja alueellisten yhteyksien kehittäminen. Tavoitteet esitellään tarkemmin sivulla 39. Verkostollisten tavoitteiden lisäksi alueen tiivistyessä on tärkeää

säilyttää tontti- ja korttelikohtaisesti olemassa olevaa puustoa. Vaikka isompia puita jouduttaisiin kaatamaan, luonnonmukainen ehjänä säilynyt metsänpohja siemenpankkeineen suositellaan säästettäväksi. Tärkeimpien viheryhteyksien kehittäminen vaatii myös istutusten lisäämistä.

Jotta pienialaiset kaupunkimetsiköt kestäisivät paremmin uuden rakentamisen tuoman muutoksen kasvuolosuhteisiin, suunnitellut hoitotoimenpiteet toteutetaan oikea-aikaisesti. Puuston elinvoimaisuuden säilyttäminen ja riittävien kasvuresurssien turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää.

Metsä- ja puustoista verkostoa on tarkoitus kehittää entistä monipuolisemmaksi ja luonnoltaan monimuotoisemmaksi mm. kehittämällä viheryhteyksiä viheralueiden välillä. Puustoinen verkoston kehittämisestä on ohjattu mm. *Metsä- ja puustoinen verkosto -julkaisussa (Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019).*

Kaukomaisemassa vaikuttavien metsäisten selänteiden siluetit pyritään säilyttämään ehjinä. Niiden näkyvyyteen kiinnitetään myös huomiota muussa suunnittelussa: mäntyisen kalliokumpareen annetaan kohota maiseman merkkipaikaksi. Kartanoalueen kulttuuriperintöä säilytetään suosimalla jalopuita sen lähialueilla. Puistomainen, väljä maisema ja puuston kujanteet saavat johdattaa kohti kartanoa. Viljelypalstojen agraarihenkeä Uutelan läheisyydessä korostetaan lehtipuuvyöhykkeellä. Alueella kasvaa siellä täällä komeita ikimäntyjä yksittäisinä puina ja ryhmissä. Näitä maiseman merkkitekijöitä otetaan suunnitelmallisella pienpuuston hoidolla esiin puupilaristoiksi. Uuden mäntysukupolven syntyyn kiinnitetään huomiota suunnittelussa.

Lähteet:
Maankäytön muutosalue:
Valmisteilla olevat asemakaavat, muut suunnitelmat, katu- ja puistohankkeet

Uusi virkistysreitti:
Vistra, Helsingin kaupunki 2019

Puusto, rakennus, tie, vesi:
Seudullinen maanpeiteaineisto, HSY 2018

Metsä- ja puustoinen verkosto

- Aluesuunnitelman raja
- Lisättävä jalankulun ja pyöräilyn reitti (VISTRA viheryhteys)
- Lisättävä jalankulun reitti
- Metro
- Junarata

Maankäytön muutosalue

- Alue, jolla puustoisuus vähenee maankäytön muutoksen vuoksi

Puusto

- Puusto 2-10 m
- Puusto 10-15 m
- Puusto 15-20 m
- Puusto yli 20 m

Säilytettävät metsät

- Ydinmetsä (yli 4 ha)
- Metsä tai metsikkö

Metsä- ja puustoinen verkoston säilytettävät ja kehitettävät yhteydet

- Runkoyhteys
- Alueellinen yhteys
- Paikallinen yhteys

Tavoitteet

1. Runkoyhteyttä kehitetään Porslahden puiston ja Uutelan välillä.
2. Merenrannan alueelliselle yhteydelle kehitetään rinnakkainen reitti Valkkusuo metsän ja Rastilannevan kautta.
3. Vanttikallion ja Vuosaaren liikuntapuiston välistä alueellista yhteyttä kehitetään.
4. Paikallista yhteyttä kehitetään Ullaksenpuiston Keskuspuiston välillä.

Kuva 34. Metsä- ja puustoinen verkosto

Kuva 35. Kellastuvat katualueiden nurmikot menestyisivät paremmin niittyinä muodostaen mielenkiintoisempaa kaupunkikuvaa. Meri-Rastila.

Niittyverkosto

Niittyverkoston päätavoitteina on lisätä ja tukea kaupunkiluonnon monimuotoisuutta sekä parantaa kaupunkiympäristön viihtyisyyttä ja elämyksellisyttä. Niityt myös auttavat sopeutumaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin sään ääri-ilmiöihin tasaten hulevesien virtaamia nurmikkoa paremmin. Verkoston kehitettävät osuudet esitetään kuvassa 36 oransseilla nuolilla.

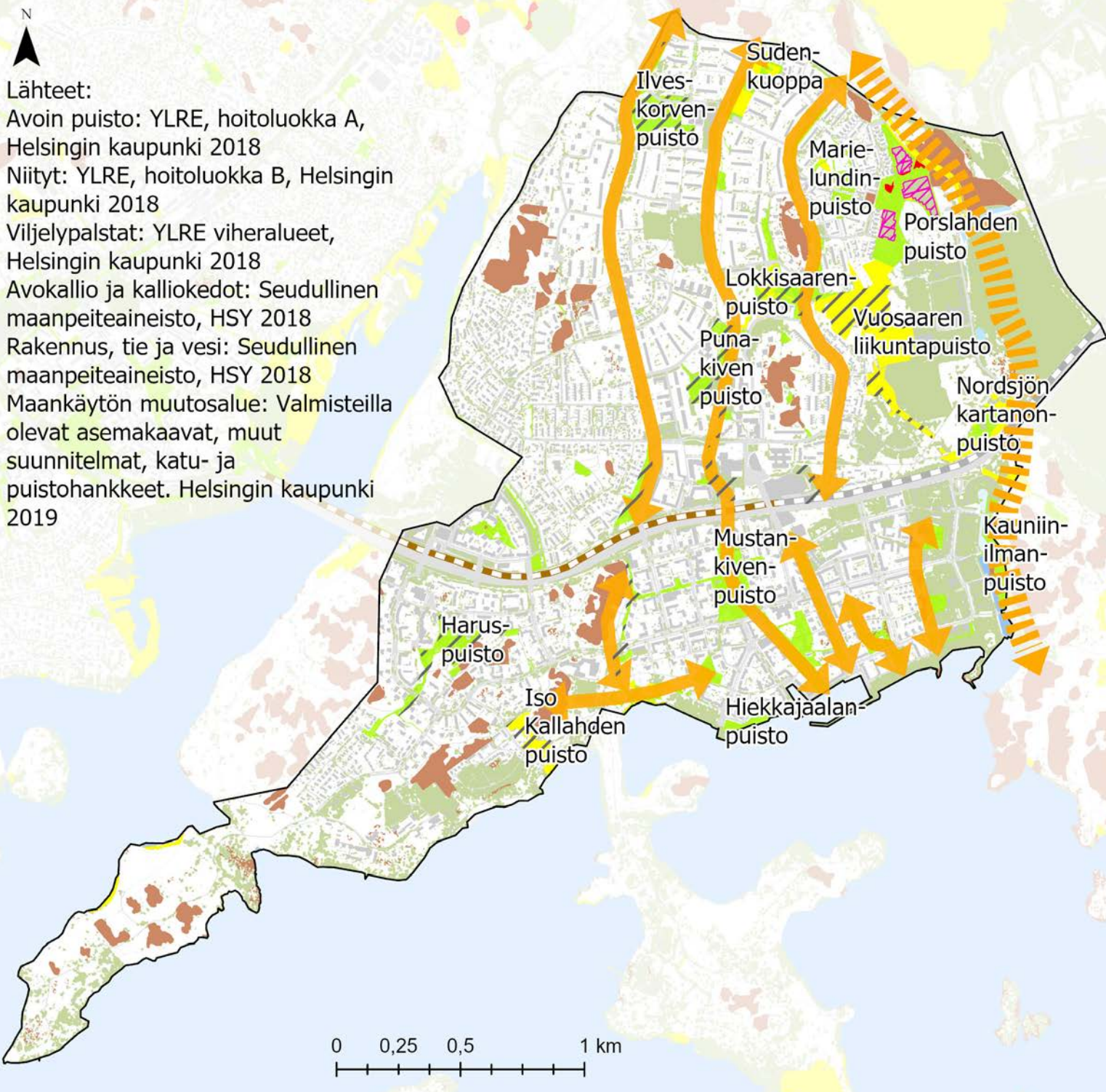
Vuosaaren niittyverkosto kytkeytyy Vuosaaren ulkoilualueen kautta Helsingin niittyverkostoon, jota on tarkoitus kehittää yleiskaavan liitekartan mukaisesti koko kaupungin alueella. Niittyverkoston hoidossa ja kehittämisessä otetaan huomioon luonnonsuojelu-arvot, luonnon monimuotoisuus, ekologinen kytkeytyneisyys, kulttuuriympäristöjen ja maiseman arvot sekä virkistyskäytön tarpeet.

Varsinaisia niittyjä on Vuosaaren yleisillä alueilla on melko vähän. Niittyverkosto tukeutuukin voimakkaasti puistojen, yksityispihojen ja kadunpientareiden kasvilisuuteen.

Etenkin katualueilla on kuitenkin paljon mahdollisuuksia muuttaa nurmikoita niityiksi hoitotoimenpiteitä muuttamalla. Myös metsänreunojen vaihtumiskyöhykkeillä on mahdollista säilyttää nykyistä enemmän niittykasvillisuutta huomioiden kuitenkin metsäkaupungin piirteiden säilyttäminen.

Nurmikoiden muuttaminen niityiksi on perusteltua luonnon monimuotoisuuden lisäämisen lisäksi hulevesien imeyttämisen sekä hoidon helpottumisen kannalta. Niittyjä tarvitsee niittää vain muutamia kertoja kasvukaudessa, kun taas nurmikoita leikataan viikottain.

Vuosaaren niittymäisillä yleisillä alueilla kasvaa paikoin runsaastikin haitallisia vieraslajeja, joiden torjunta on osa luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Hoidon tavoitteena on vahvistaa ja kehittää niittyjen ja niiden tukialueiden arvokasta lajistoa sekä vähentää vieraslajien määrää.

Niittyverkosto

- Aluesuunnitelman raja
- Metro
- Junarata

Niityt

- Niityt
- Arvoniityt
- Avokalliot ja kalliokedot

Niittylajiston tukialueet

- Avoin puisto, enimmäkseen nurmea

- Muu avoin matala kasvillisuus

- Viljelypalsta

Maankäytön muutosalue

- Avoin puistoala vähenee maankäytön muutoksen vuoksi

Niittyverkoston kehittäminen

- Kehitettävä niittyverkoston runkoyhteys
- Kehitettävä niittyverkoston paikallinen yhteys

Kuva 36. Niittyverkosto.

3.3 Toimenpidetarpeet

Alueella suoritettujen inventointien ja asukaskyselyjen perusteella havaittiin alueella eritasoisia toimenpidetarpeita. Yhtenäiset teemakohtaiset tavoitteet on esitetty aluekortissa, mutta pienemmät toimenpidehdotukset on esitetty erillisessä kaupungin sisäisessä maastotiedon ylläpito- ja kartoitusjärjestelmässä. Lisäksi merkittäviksi nousseet toimenpidetarpeet, joilla on alueella myös strategista merkittävyyttä, on esitetty kymmenvuotiskauden aikana toteutettavina hanke-ehdotuksina kohdassa 4.

Seuraavissa kappaleissa on esitetty yleisellä tasolla alueen toimenpidetarpeet katu- ja viheralueisiin sekä laajemmin luonnonhoitoon liittyen.

3.3.1 Katualueet

Tarkastelualueen kadut ovat pääpiirteissään hyväkuntoisia, eikä niihin liity juurikaan toimenpidetarpeita. Yleisten katujen peruskorjausten yhteydessä betoniset liimatut reunatuet tulisi vaihtaa kestävämpiin luonnonkiviin reunatukiin. Reunatukien valinnassa voidaan jatkossakin huomioida osa-alueiden väliset erot, ja korostaa niitä myös luonnonkivisen reunatuen valinnassa mm. pintakäsittelyn tai kiven paksuuden avulla.

Myös nykyiset hidasteina toimivat asfalttipintaiset suojatiekorotukset kaipaavat yleisesti alueella peruskorjausten yhteydessä uusimista kestävämpiin. Hidasteiden viisteet ovat nykyisin voimakkaasti kuluneita sekä profiilin että maalausten osalta. Ne kestäsivät luonnonkivestä tehtyinä paremmin jarrutusvoiman aiheuttamaa kulutusta. Kulutuskestävyyden vuoksi korotuksen viiste tulisi toteuttaa luonnonkivestä ja suojatiemerkinnot joko luonnonkivestä tai läpivärjätystä betonikivestä.

Vuosaaren metroaseman ja Rastilan metroaseman ympäristöt ovat esteettömyyden erikoistason alueita. Esteettömät reitit eivät kuitenkaan hahmotu riittävän selkeästi. Näkövammaisille turvallinen reitti olisi hyvä merkitä opaslaatoilla, jolloin ohjauksessa ei tarvita alueilla nykyisin käytettyjä fyysisiä esteitä. Samalla alueen viitoitusta voisi kehittää yleisemminkin tarkoituksenmukaisemmaksi.

Vuosaaren keskustan asemakaavahankkeen yhteydessä voidaan korostaa metroaseman liikenteellistä solmukohtaa ja tukea metron ja pyörän yhteiskäyttöä. Pyöräilymahdollisuuksien lisäämistä voi edistää esimerkiksi lisäämällä metroaseman läheisyyteen katoksellisia polkupyöräparkkialueita.

Katukasvillisuuden osalta parannustarpeet ovat alueellisesti katsottuna suppeita. Harustentien puurivissä kasvaa nykyisin kasvualustaansa nähden liian suurikokoisia puita (hevoskastanja). Puurivi tulisi uudelleen istuttaa seuraavan 10–20 vuoden aikana, ja valita lajiksi kukkiva pienikasvuinen puu.

3.3.2 Viheralueet

Vuosaaren viheralueet ovat yleisesti melko hyvässä kunnossa yksittäisiä kunnostustarpeita lukuun ottamatta. Erityisesti Aurinkolahden alue erottuu hyväkuntoisena ympäristönä, jossa kalusteet ovat vain lievästi merituulen kuluttamia. Vuosaaren muissa osissa metsäinen yleisvaikutelma sallii myös kalusteiden ja varusteiden osalta hieman luonnonmukaisemman ilmeen. Metsäisen rauhallisessa ympäristössä uusimmat metallirunkoiset kalusteet nousevat esiin ympäristöstään perinteisten puupenkkin rinnalla.

Yleisesti alueella korostuu pienten ylläpidon toimenpiteiden tarve. Muun muassa hiekoitushiekan peittämien viherkaistojen, huonokuntoisten penkkien, huleveden syövyttämien käytävien ja epäsiistien reunavyöhykkeiden siistiminen ja korjaaminen kuuluu ylläpidon vastuulle.

Alueen leikkipaikat ovat melko huonossa kunnossa Meri-Rastilan, Keski-Vuosaaren ja Nordsjön kartanon osa-alueen osalta. Kaikkiin näihin leikkipaikkoihin on joko asemakaavahankkeen tai tämän yleisten alueiden suunnitelman kautta esitetty kunnostustarpeita tai jo tarkempia kunnostussuunnitelmia. Suuren kulutuksen aiheuttamat metsäpolut eivät vaadi kunnostusta, mutta käyttöpaine ja alueen kasvu on huomioitu luonnonhoidon suunnitelmassa sekä puisto-suunnitelmissa käytönohjaamisen näkökulmasta.

Ullaksenpuiston reitillä ja Lillakalvikinpuiston pohjoisosassa pensasryhmät ovat huonokuntoisia. Ullaksenpuiston istutuksia voidaan parantaa Meri-Rastilan asemakaavan maankäytön muutoshankkeessa ja Lillakalvikinpuiston kasvillisuus ylläpidon toimenpiteenä. Meri-Rastilan ja Ramsinniemen viheralueiden virkistysmahdollisuuksia täydennetään mm. opastusta parantamalla.

Päättyessään yleisten alueiden suunnitelman hyväksymisestä kaupunkiympäristölautakunta päätti, että jatkosuunnittelussa selvitetään mahdollisuuksia merkitä alueelta sopiva paikka, jossa harrastelijatasoisen kriketin pelaaminen olisi mahdollista.

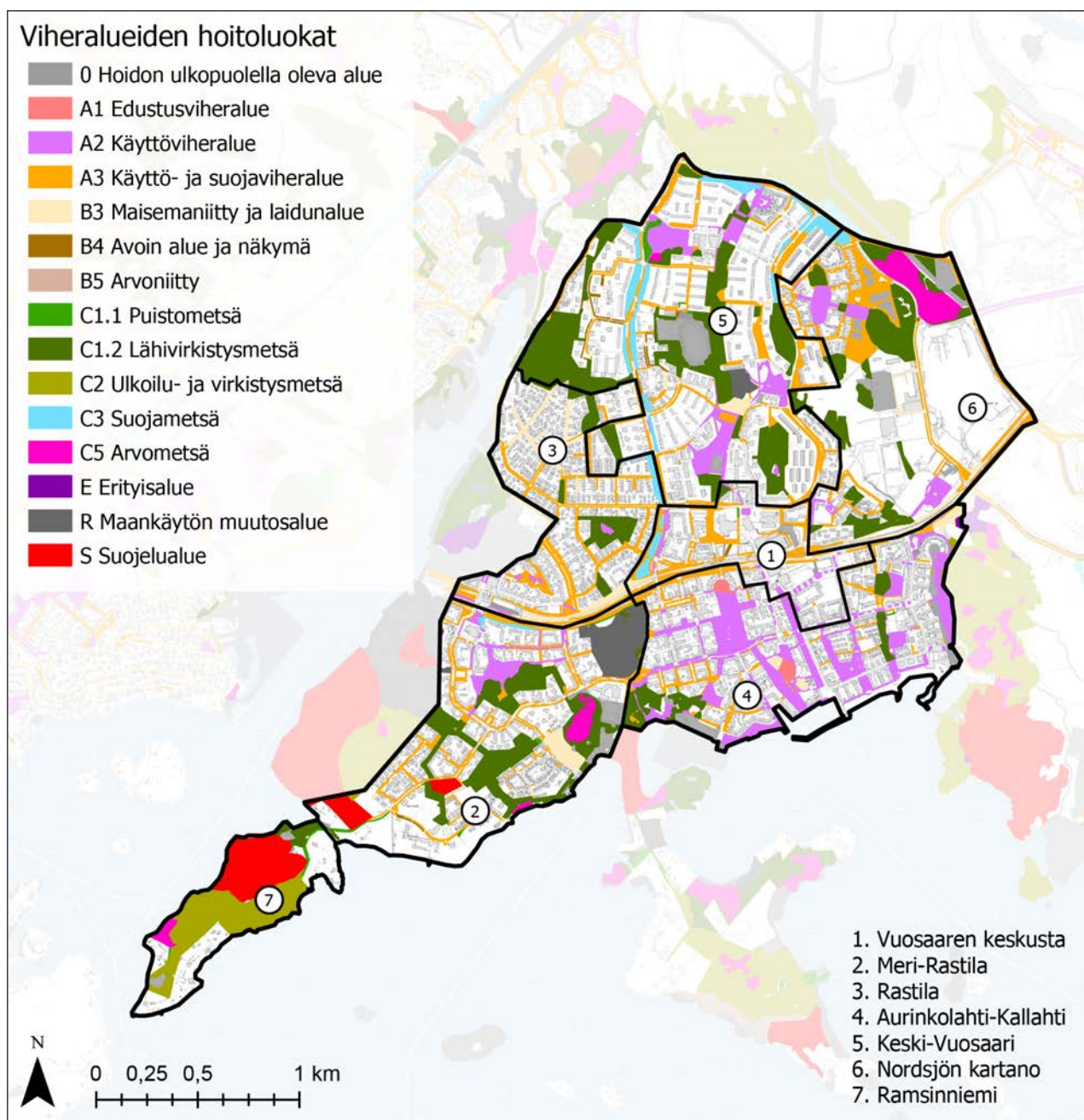
3.3.3 Luonnon- ja maisemanhoito

Kuviokohtainen toteutustason luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelma laaditaan seuraavassa suunnitteluvaiheessa yleisten alueiden suunnitelmassa esitettävien tavoitteiden mukaisesti. Suunnitelma laaditaan vuorovaikutteisesti asukkaiden ja asukasjärjestöjen kanssa.

Päättyessään yleisten alueiden suunnitelman hyväksymisestä kaupunkiympäristölautakunta päätti, että myöhemmässä vaiheessa tehtävien luonnonhoidon suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee antaa tilaa metsien luonnolliselle vanhenemiselle ja lahoppuun määrän lisääntymiselle. Lisäksi sekä valtapuuston että pienpuuston harvennusten määrä kannattaa pitää mahdollisimman pienenä.

Hoitoluokat

Luonnonmukaiset alueet eli metsät, niityt ja pellot on hoitoluokitettu B-, C- ja S-hoitoluokkiin käyttäen pohjana valtakunnallista hoitoluokitusta. Tämä hoitoluokitus kuvaa osaltaan kunkin alueen ominaispiirteitä eli onko kyseinen alue metsäinen vai puoliavoin tai avoin. Lisäksi hoitoluokituksella määritellään kuvion mahdollisen hoidon tavoitteiden lähtökohtia. Esimerkiksi C3-suojametsissä on tarkoitus hoitaa metsiä niin, että näiden metsien suojametsävaikutus olisi mahdollisimman hyvä, eli niitä hoidettaisiin kerroksellisenä ja elinvoimaisena melulta, pölyltä ja epätoivotuilta näkemiltä suojaavina metsinä. B-hoitoluokissa taas eriasteisesti avoimet ja hoidetut niittyalueet on alaluokiteltu kunkin avoimen alueen luonteen ja hoitotarpeen mukaan.

Kuva 37. Suunnittelualueen tavoitteelliset hoitoluokat.

S-hoitoluokalla tarkoitetaan suojelualueita. Niitä on Vuosaaren suunnittelualueella yhteensä 11 prosenttia alueen kaikkien luonnonmukaisten alueiden pinta-alasta. Suojelualueiden ulkopuoliset luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät kohteet on huomioitu C5-arvometsinä (7%). Arvometsiksi on luokiteltu mm. kosteikkoja, korpimaisia alueita, runsasjalopuustoisia metsiköitä ja runsaslahopuustoisia sekä vanhapuustoisia kangasmetsiä.

Ramsinniemen luonnonmukaiset alueet ovat pääosin C2.1-ulkoilumetsiä. Tällä on haluttu korostaa sitä, että alue on erittäin kovassa ulkoilukäytössä, joka osaltaan ohjaa alueen hoidon tavoitteita. Näitä alueita on 12 prosenttia koko suunnittelualueen pinta-alasta.

Suojametsät (C3) ovat pääosin Vuotien, Porslahdentien ja Kallvikintien varressa. Muut alueet on hoito-luokitettu pääosin C1.2-lähivirkistysmetsiksi (59%). Lisäksi alueella on jonkin verran (4 %) avoimia ja puoli-avoimia niittyalueita.

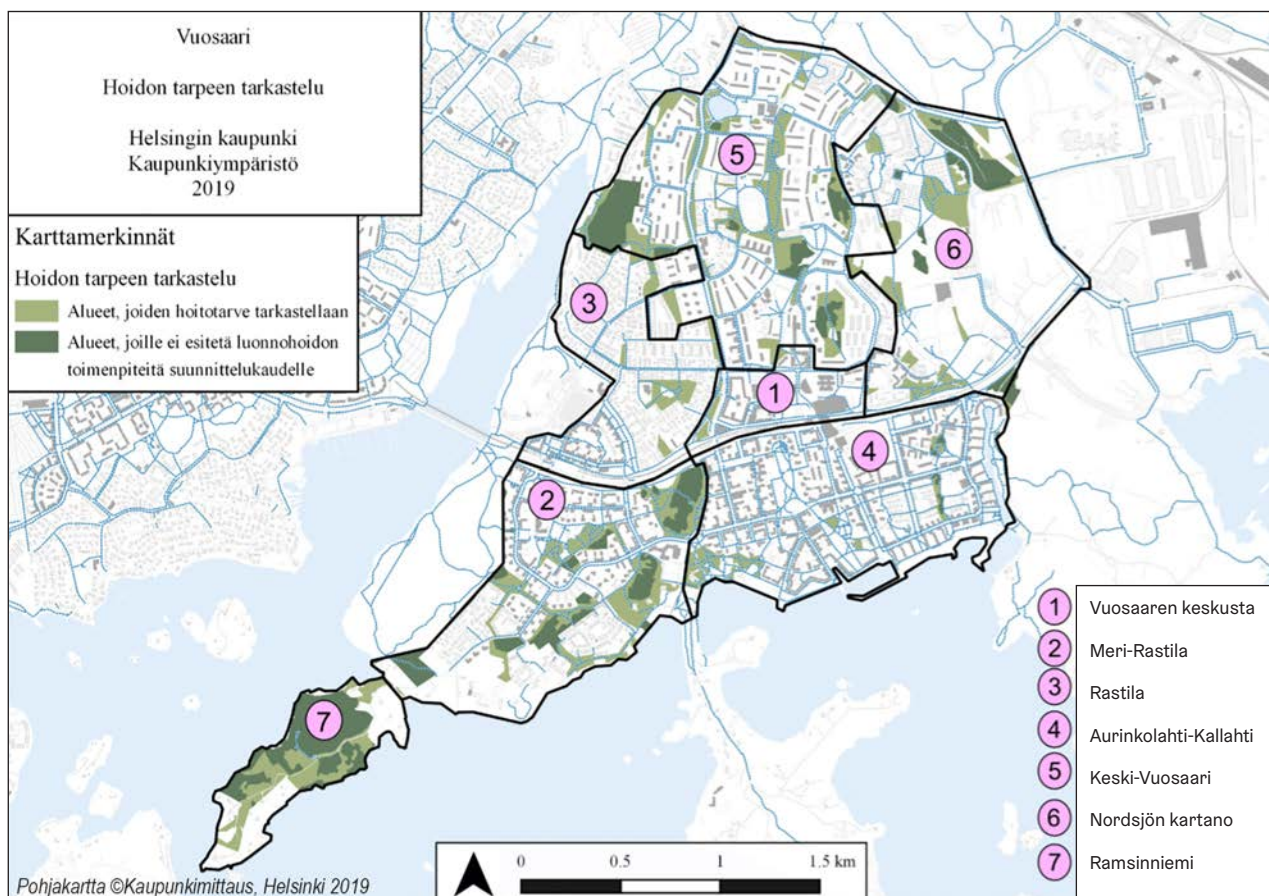
Hoidon tarpeen tarkastelu

Metsien ja metsäisten alueiden hoidon keskeisin tavoite on suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen. Hoitotoimenpiteet kohdistetaan harkitusti siten, että ne luonnon arvokohteet, jotka tulee

säilyttää mahdollisimman luonnonalaisina, jätetään hoitotoimenpiteiden ulkopuolelle. Metsien monimuotoisuutta lisätään myös hoidon keinoin tavoitellen metsien kerroksellisuutta ja sekapuustoisuutta, jotka ovat luonnonalaisen metsän tunnusmerkkejä. Lisäksi toimenpiteillä luodaan keinollisesti lisää kuollutta puustoa.

Hoidon tarpeen tarkastelukartassa on lähtökohtaisesti määritelty ne alueet, jossa on katsottu, ettei niillä tarvitse edes tarkastella hoitoa ja toisaalta myös ne alueet, joissa hoidon tarpeen tarkastelu on katsottu tarpeelliseksi. Hoidon ulkopuolisia alueita ovat pääosin virallisista ulkoilureiteistä, kaduista ja tonteista kauempana olevat metsäalueet. Lisäksi hoitoa ei tarkastella luonnonarvokohteilla ja esim. kaikilla laajemmilla kallioalueilla ja kosteikoksi määritellyllä alueella. Alueita, joissa ei ole lähtökohtaisesti tarvetta tarkastella hoitoa, on tässä vaiheessa suunnittelu-prosessia noin puolet alueen pinta-alasta.

Niittylajistoa kasvavien alueiden hoidon keskeisin tavoite on vahvistaa ja kehittää arvokasta niittylajistoa sekä vähentää vieraslajien määrää. Tärkeimpänä keinona tässä toimii valikoiva niitto, jonka periaatteena on niittää epätoivottuja lajeja usein ja aina ennen niiden kukintaa ja siementämistä. Toivottuja lajeja suositetaan niittämällä ne vasta kukinnan jälkeen ja antaen niiden

Kuva 38. Vuosaaren luonnonalueiden hoidon tarpeen tarkastelu. (Lähde: Helsingin kaupunki)

siementen pudota maahan. Hoitoa tehostetaan keräämällä niittojäte pois, jolloin maaperä köyhtyy pitkällä tähtäimellä niittylajistolle otollisemmaksi. Niittyjen hoidon keinoja on esitelty tarkemmin Helsingin kaupungin niittyjen hoidon työohjeessa ”[Luonnonhoidon työohje – Niityt ja maisemapellot](#)”

Aluekortti 1 – Vuosaaren keskusta

Tällä alueella on vain muutama suojametsäkuvio Kallvikintien varrella. Alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat pihojen, reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys. Luonnonhoidon tavoitteita toteutetaan mm. yksittäisten puiden poistolla ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Aluekortti 2 – Meri-Rastila

Kyseisen osa-alueen luonnon- ja maisemanhoidon tavoitteena on ylläpitää ja kehittää alueen merkittäviä luonto-, maisema- ja kulttuuriarvoja, sekä huolehtia ulkoilureittien, teiden ja tonttien puuston turvallisuudesta, puuston elinvoimaisuudesta, huonokuntoisimman puuston uudistumisesta ja yleisestä reunametsien viihtyisyydestä ja liikuttavuudesta.

Tärkeimpiä alueen luonnon monimuotoisuuteen liittyviä arvoja ovat paikoittainen puuston luonnontilaisuus, paikoittainen puuston korkea ikä ja lahoppuustoisuus ja kaikki edellä mainittuja tekijöitä indikoivat eliöt ja eläimistö, kuten esim. käävät ja sammaleet (ks. [kartta.hel.fi](#)). Lisäksi koko metsäalueella on laajempi merkitys vihersormena ja ekologisenä käytävänä. Alueen luontoarvokohteet jäävät kokonaan toimenpidetarkastelun ulkopuolelle kehittymään täysin luonnontilassa. Arvokkaimmat luonnonarvokohteet on hoitoluokitettu S-hoitoluokkaan ja C5-arvometsäksi, ks. hoitoluokkakartta merkinnät S ja C5.

Alueen ulkoilureittien, teiden ja tonttien lähiympäristöt ovat toimenpidetarkastelun piirissä, ks. kuva 38. Nämä metsäalueet ovat olleet jo edellisilläkin hoitokierroksilla hoidon piirissä ja ne poikkeavatkin rakenteeltaan tästä syystä monissa kohdin suojelualueista tai kauempana reiteistä olevista enemmän luonnontilaisemmista metsistä. Toimenpidetarkastelualueelle tulevat mahdolliset toimenpiteet tarkennetaan tulevassa vuorovaikutteisessa luonnon- ja maisemanhoidon toteutus suunnitelmassa. Tämä koskee myös alla olevia muita osa-alueita. Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus,

viihtyisyys, paikoittainen puuston uudistaminen, sekä ulkoilumetsien luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin niiden kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella, muutaman huonokuntoisimman reitinvarsi puuston uudistamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Aluekortti 3 – Rastila

Kyseisen alueen luonnonmukaiset viheralueet ovat pääosin toisistaan erillään olevia pienehköjä alueita. Ne ovat pääosin kallioisia alueita, mutta mukana on myös muutama rehevämpi alue. Lisäksi alueella on Vuotien vieressä oleva pieni suojametsävyöhyke.

Tällä osa-alueella metsäisten alueiden hoidon tavoitteena on puuston elinvoimaisuus, turvallisuus ja viihtyisyys reittien, teiden ja tonttien lähetyvillä, sekä suojametsäominaisuuksien ja jalopuuston ylläpito ja kehittäminen. Myös vanhimman puuston uudistumisesta on huolehdittava. Osa-alueen luontoarvot kohdistuvat pääasiassa alueen vanhapuustoihin kallioalueisiin ja jalopuustoon. Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin. Lisäksi hoitoimenpitein edistetään jalopuuston elinvoimaisuutta ja määrää.

Aluekortti 4 – Aurinkolahti-Kallahti

Alueella on vain muutamia pieniä luonnonmukaisia alueita, jotka ovat suurimmaksi osaksi kallioisia. Suurin yksittäinen luonnonmukainen alue on osa-alueen pohjoislaidalla. Luonnonhoidon tavoitteena luonnonmukaisilla alueilla on reittien, tonttien ja teiden varsien puuston turvallisuus ja viihtyisyys. Tähän tavoitteeseen päästään yksittäisten puiden poistolla ja pienpuuston hoidolla edellä mainituille reunakuvioille.

Aluekortti 5 – Keski-Vuosaari

Osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys sekä metsän luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin lähivirkistysmetsien kerroksellisuutta ja moni-

lajisuutta. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Aluekortti 6 – Nordsjön kartano

Alue koostuu pääosin lehtipuuvaltaisista metsäsaarekkeista ja niitä yhdistävistä avoimista niitty- ja nurmialueista. Lisäksi alueella on huomattavan laaja kosteikkoalue, joka on huomioitu C5-arvometsähoitoluokituksella. Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat reittien, teiden ja tonttien läheisten metsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys sekä metsän luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin lähivirkistysmetsien kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Lisäksi kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kartanokohteita ylläpidetään ja hoidetaan ohjeiden mukaisesti. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

Aluekortti 7 – Ramsinniemi

Kyseisen osa-alueen luonnon- ja maisemanhoidon tavoitteena on ylläpitää ja kehittää alueen merkittäviä luonto-, maisema- ja kulttuuriarvoja, sekä huolehtia ulkoilumetsien puuston elinvoimaisuudesta, kerroksellisuudesta, sekapuustoisuudesta ja uudistumisesta sekä yleisestä ulkoilumetsien viihtyisyydestä ja liikuttavuudesta. Suojelualueet (hoitoluokka S) eivät kuulu tämän suunnitelman tarkastelun piiriin, muuten kuin metsäisten alueiden yhteenvetotiedoissa.

Tärkeimpiä alueen luonnon monimuotoisuuteen liittyviä arvoja ovat paikoittainen puuston luonnontilaisuus, paikoittainen puuston korkea ikä ja lahopuustoisuus ja kaikki edellä mainittuja tekijöitä indikoivat eliöt ja eläimistö, kuten esim. käävät ja sammaleet (ks. tarkemmin luontotietojärjestelmä). Lisäksi koko metsäalueella on laajempi merkitys vihersormena ja ekologisena käytävänä. Alueen luontoarvokohteet jäävät kokonaan toimenpidetarkastelun ulkopuolelle kehittymään täysin luonnontilassa. Arvokkaimmat luonnonarvokohteet on hoitoluokitettu C5-arvometsäksi, ks. kuva 37.

Alueen ulkoilumetsät ovat toimenpidetarkastelun piirissä, ks. kuva 38. Nämä metsäalueet ovat olleet jo edellisilläkin hoitokierroksilla hoidon piirissä ja ne poikkeavatkin rakenteeltaan tästä syystä monissa kohdin suojelualueista tai arvokkaista elinympäristöistä. Ne ovat istuttamalla aikaansaatuja hoi-

dettuja ja edellisellä hoitokierroksella 2010 harvennettuja pääosin vielä valoisia ja avaria helposti kuljettavia ulkoilumetsiä. Toimenpidetarkastelu-alueelle tulevat mahdolliset toimenpiteet tarkennetaan tulevassa vuorovaikutteisessa luonnon- ja maisemanhoidon toteutussuunnitelmassa. Tämä koskee myös alla olevia muita osa-alueita. Tämän osa-alueen luonnonhoidon tavoitteita ovat ulkoilumetsien turvallisuus, elinvoimaisuus, viihtyisyys, paikoittainen puuston uudistaminen, sekä ulkoilumetsien luontoarvojen kehittäminen parantamalla hoidon keinoin niiden kerroksellisuutta ja monilajisuutta. Näihin tavoitteisiin päästään mm. yksittäisten puiden poistolla, paikoittaisella puuston harventamisella ja hoidettavaksi määritellyn alueen yleisellä pienpuuston hoidolla, jossa harvennetaan ylitieheää vesakkoa ja sieltä poimitaan kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä esiin.

3.3.4 Hoitoluokkien muutostarpeet

Metsien hoitoluokkia voidaan muuttaa niissä tapauksissa, että muutos selkeyttää hoidon tavoitteita aiemmasta tilanteesta. Erityistä tarvetta hoitoluokkien muutokselle ei ole.

Myöskään muilla yleisillä alueilla ei ole selkeää tarvetta hoitoluokkamuutoksille. Vain Ullaksenpuiston A2-, A3- ja C1-hoitoalueiden liittyminen toisiinsa on epämääräinen, mutta alueet voidaan liittää voimakkaammin toisiinsa hoitoluokkamuutoksen sijaan Ullaksenpuiston länsiosan perusparannuksen (hanke-ehdotus kohdassa 4) avulla.

Alueen niittyverkostoa voidaan vahvistaa kiinnittämällä huomiota tarkemmin katualueiden nurmipintaisten kaistojen ja metsäalueiden reunavyöhykkeiden hoitoon. Varsinaiset katualueiden hoitoluokat ovat nykyisin tarkoituksenmukaisia vakiintuneiden katuryppien vuoksi, joten niihin ei liity muutostarpeita.

3.3.5 Jatkoselvitys- ja muut suunnittelu- tarpeet

Rastilan puron valuma-alueen hulevesien käsittely ja vedenlaatu

StormTac-analyysin perusteella Rastilanpuron valuma-alueen vedenlaatuun tulisi erityisesti kiinnittää huomiota. Rastilanpuron valuma-alueen vedenlaatu on myös Helsingin pienvesiohjelman mukaan välttävä. Koska StormTac-ohjelma perustuu mallinnukseen ja tulokset ovat teoreettisia, hulevesien laatu tulisi ensin tarkistaa tutkimuksilla. Jatkotutkimuksissa tulisi selvittää mahdolliset hulevesien laadun hallintaan soveltuvat paikat perustuen luonnollisiin virtausreitteihin tai kohtiin, joista voidaan ohjata hulevesiputkesta vettä esimerkiksi puiston hulevesiaiheeseen. Vedenlaatua voidaan seurata esimerkiksi hulevesiputkista valuma-alueen eri osissa, jolloin saadaan tietoa, mille alueella hallintatoimia kannattaa tehdä.

Hulevesienhallintatoimenpiteet voidaan keskittää esimerkiksi tiivistyville alueille hajautetun hallinnan rakentein tai puron yläjuoksulle valuma-alueen rakenteella. Alueella on hiekkamaita, joten myös imeyttävät rakenteet voivat olla mahdollisia.

Yksi mahdollinen tarkasteltava kohde on Rastilassa sijaitseva maisemallista kunnostusta kaipaava Lokitien puistometsä. Puistometsä on sijainniltaan osa-alueensa keskeisin puisto, mutta käytännössä se toimii läpikulkualueena, jossa kävely ja jopa pyöräily on siirtynyt raitin sijaan metsäalueelle. Puisto päättyy pienelle aukiolle, joka ei ole houkutteleva. Mikäli puistoa päädytään kunnostamaan, voidaan tarkasteluissa ottaa huomioon mahdollisuus hulevesien hallintaan. Puiston hyödyntäminen hulevesien viivyttämisessä ja imeyttämisessä kaipaa kuitenkin lisätutkimuksia, mm. saadaanko puistoon johdettua hulevesiputkesta vettä.

Kuva 39. Lokitien puistometsän kulunut metsänpohja.

4 Hanke-esitykset

4.1 Hankkeiden valinnan perusteet

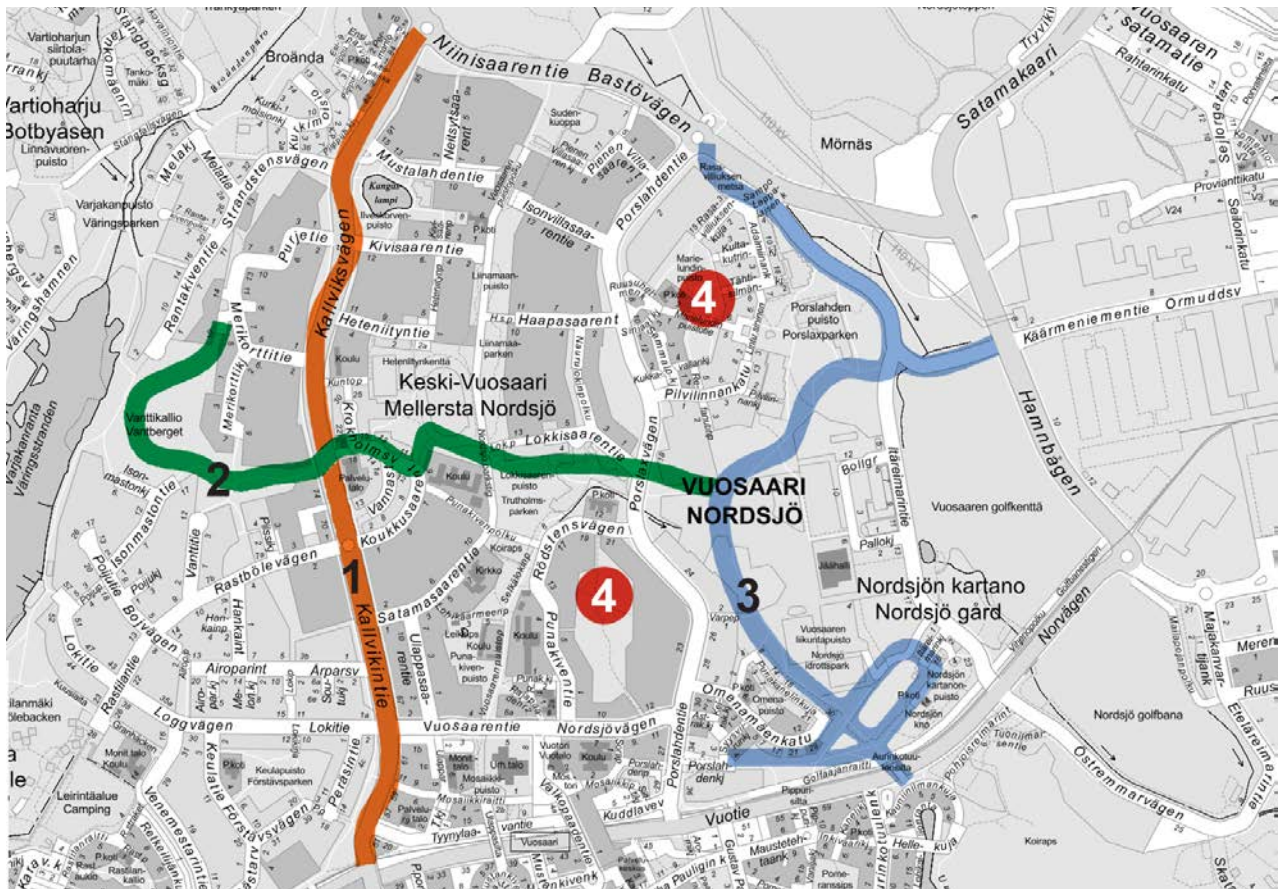
Viher- ja katualueiden kunnostustarpeisiin liittyvät hanke-esitykset perustuvat maastokäynteihin ja asukailta saatuun palautteeseen. Vuosaaren ehdotetaan tässä työssä seuraavalle kymmenvuotiskaudelle neljä hanketta. Näiden neljän hanke-ehdotuksen lisäksi monia asukaspalautteissakin esiin tuotuja kehittämistarpeita on sisällytetty jo suunnitteilla oleviin laajempiin hankkeisiin, tai ne kunnostetaan ylläpidollisena työnä: Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi Meri-Rastilan puistot sekä erityisesti Punakivenpuisto ja erityisesti siellä Lohikäärmpuiston leikkiapuisto.

Jokaiseen hankkeeseen liittyy myös koko Vuosaaren kävely-ympäristön kehittäminen, joka kaipaa parantamista erityisesti pohjoisessa Vuosaarella. Kävely-ympäristön kehittäminen tarkoittaa esimerkiksi viitoituksen, penkkiverkoston ja samalla muun varustetason täydentämistä ja paikoin näkymien avaamista.

4.2 Hankkeiden kuvaukset

Hankkeet 1-3 liittyvät reitistön kehittämiseen ja hanke 4 leikkipaikkojen kunnostamiseen. Yleisesti hanke-ehdotukset toteuttavat Helsingin kaupungin linjauksia hyvästä arkiympäristöstä sekä kaupunkiluonnon verkostomaisesta rakentumisesta.

Seuraavissa kappaleissa esitetään hankeohjelmien sisältö tiivistetysti.

Kuva 40. Hankkeiden 1-4 sijainnit.

4.2.1 Kallvikintien kaupunkikuvan parantaminen

Nykytila

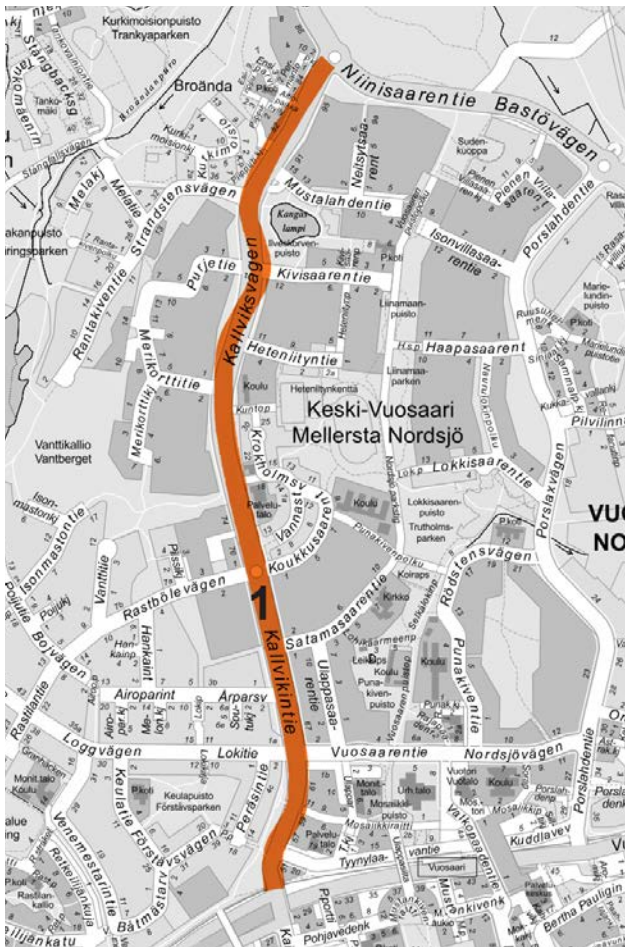
Kallvikintie on osa arvokasta 1960-luvulla rakennettua metsäkaupunkia ja kuvastaa kaupunkikuvallisesti aikansa ideologiaa. Tie myötäilee maaston muotoja, sitä reunustavilla nurmialueilla kasvaa komeita mäntyryhmiä ja paikoin tielle pilkottavat säilytetyt avokalliot. Tonttien rajat ja yleiset alueet sulautuvat toisiinsa saumattomasti. Kallvikintiestä on vuonna 2018 tehty erillinen inventointi (Kallvikintien suunnitteluperiaatteisiin liittyvä katutilan maisemaselvitys ja viitesuunnitelma, Maisema-arkkitehdit Byman&Ruokonen), jossa kaupunkikuvasta on kerrottu enemmän.

Kallvikintiellä näkyy voimakkaasti ajallinen kerroksellisuus mm. istutuksissa, uusissa rakennuksissa ja pysäköinnin korostumisessa.

Arvoympäristön lisäksi Kallvikintie on myös osa kävelyn ja pyöräilyn tavoiteverkostoa sekä Viheraluestrategian viherlinjajohdetta.

Kaupunkikuvaan tulleiden ruhjeiden lisäksi Kallvikintien linjausta on siirretty Vuotien ja Vuosaarentien välillä alkuperäiseltä paikaltaan vuoden 1997 suunnitelman mukaisesti, minkä vuoksi eteläisimmän puiston pinta-ala on lähes puolittunut ja tilalle on tullut liikerakennuksia. Vuotien rakentaminen on myös muodostanut tielle kävely-ympäristönä voimakkaan päätepisteen kuusireunuksineen. Eteläosan lisäksi Rastilantien ja Kallvikintien seutu on muuttunut voimakkaasti pysäköintialueen laajennettua pieneen puistometsään. Vaikutelmaa voimistaa myös Koukku- saarentien ja Kallvikintien välisen palvelutalon rakentaminen.

Kallvikintie edustaa autoiluun sopivaa suoraviivaisuutta, joka on toisaalta kävely-ympäristönä monotoninen ja uuvuttavaksikin koettu. Katu on pitkä, suora ja vailla selkeää rytmitystä.

Kuva 41. Kallvikintien sijainti.

Kuva 42. Vuotie katkaisee Kallvikintien. Uusi kuusirivi voimistaa katkosta

Kuva 43. Kallvikintien pitkät monotoniset näkymät eivät houkuta liikkumiseen kävellen tai pyöräillen.

Kallvikintie on jaksotettu Helsingin kaupungin kartta-palvelussa (kartta.hel.fi) seuraavasti:

Jakso Vuotieltä Vuosaarentielle:

- Katulinjaus on siirretty alkuperäiseltä paikaltaan vuoden 1997 suunnitelman mukaisesti
- Jakson ilme poikkeaa kadun muiden jaksojen ilmeestä
- Kadulle on rakennettu keskikaista ajoratojen väliin
- Lehmuksia on istutettu katupuiksi sekä väli- että keskikaistalle
- Valaistustapa ja valaisimet ovat uusia

Jakso Vuosaarentieltä Koukkusaarenpolulle:

- Valaistustapa ja valaisimet ovat säilyneet: vaijeri-valaistus
- Välikaistojen nurmen tilalle on vaihdettu puut, pensaas ja betonikivi
- Reunakivet ovat vain ajoradan reunoilla
- Bussipysäkeillä ja saarekkeissa uutena materiaalina betonikivi

Jakso Koukkusaarenpolulta Mustalahdentielle:

- Valaistustapa ja valaisimet ovat säilyneet: vaijeri-valaistus
- Merikorttitiien alikulun kohdalla on pylväs-valaisimet
- Välikaistojen nurmen tilalle on vaihdettu pensaas ja betonikiveys
- Reunakivet ovat vain ajoradan reunoilla
- Bussipysäkkien ja saarekkeiden uutena materiaalina on betonikiveys
- Kangaslampi näkyy hieman kadulle

Jakso Mustalahdentieltä Niinisaarentielle:

- Kallvikintien säilynein jakso. Erityisesti vaijeri-valaistus on säilynyt valaistustapana.
- Välikaistat ovat nurmipintaisia, eikä niillä ole muita istutuksia.
- Reunakivet ovat vain ajoradan reunoilla.
- Bussipysäkkien ja saarekkeiden uutena materiaalina on betonikiveys

Asukaspalaute

Kallvikintien metsäisyyttä pidetään arvona, joka halutaan säilyttää myös Raide-Jokerin 2:n rinnalla. Eteläiseen osaan halutaan entisestään lisätä kasvillisuutta ja lisäksi toivotaan yhteyttä Kallahteen jopa vihersiltana. Vuotien ylittävälle vihersillalle yleiskaavan mahdollistama sijainti on kuitenkin Keskuspuistossa Mosaiikkipuiston ja Mustankivenpuiston välillä.

Tavoitteet

Kallvikintielle ollaan suunnittelemassa pikaraitiotietä, siihen liittyviä muita rakenteita sekä raitiotien mahdollistamaa täydennysrakentamista. Suunnitteluperiaatteiden (5/2019) mukaisesti Kallvikintietä kehitetään siten, että sen varrelle voidaan jatkossa osoittaa lisää asuntoja ja lähipalveluja. Etenkin Kallvikintien pohjoisosaa tullaan kehittämään voimakkaasti. Tavoitteet toteuttavat Raide-Jokeri 2:n liikennekäytävän sekä uuden yleiskaavan mukaisen täydennysrakentamisen toteuttamista. Kallvikintien katutilassa pyritään säilyttämään aikakaudelleen tyypilliset pintamateriaalit, jaksottaisesti alkuperäinen kasvillisuus, sekä mahdollisuuksien mukaan metsälähiön korttelityyppiä. Samalla alueelle tulee myös uutta tehokasta rakentamista.

Kallvikintien kehittämisen yhteydessä voidaan jäsentää tien tilasarjoja uudestaan ja edistää näin paremman kävely-ympäristön toteutumista. Kadulla on jo paikoin menetetty alkuperäistä metsäisyyttä mm. pysäköintialueeksi. Uudella rakentamisella voidaan jäsentää katualuetta nykyistä paremmin. Kallvikintie toimii myös välillisenä kävely-yhteytenä yleiskaavan kolmen keskustan välillä tai kauttakulkuyhteytenä niille. Jatkosuunnittelun yhteydessä voidaan vahvistaa yhteyksien toteutumista.

Hankkeen avulla edistetään kadun jaksottumista muodostamalla puistoalueista selkeämpiä tilasarjoja. Kasvillisuuden avulla ohjataan näkymiä ja tehdään jo siten Kallvikintiestä nykyistä houkuttelevampi kävelyyn ja pyöräilyyn. Toimenpiteiden tavoitteena on tuoda katu-tilaan takaisin alkuperäistä, vähäeleistä tunnelmaa.

Toimenpiteet

Aluetta jäsennetään yksittäisten puiden ja paikoittain etenkin lehtipuuston harventamisen avulla, sekä ylitiheää vesakkoa harventamalla. Vaikka harventaminen voi ajan kuluksen mukaisesti olla voimakastakin Kallvikintiellä, jätetään harventamisen yhteydessä myös kasvatuskelpoisia tulevan puusukupolven yksilöitä kasvamaan. Yleispiirteinä Kallvikintiellä tavoitellaan selkeää nurmen, asfaltin ja mänty/koivuryhmien liittoa. Kasvillisuutta lisätään vain paikoitellen.

4.2.2 Poikittaisen virkistysyhteyden parantaminen

Nykytila

Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA osa II, 2016) esitetty viherlinjayhteys Vanttikalliolta liikuntapuistoon ei hahmotu nykyisin yhtenäisenä kulkureittinä. Selkeitä katkospaikkoja ovat Kallvikintie ja Porslahdentie sekä erityisesti yhteys Kallvikintien ja Vuosaaren urheilupuiston välillä. Myös yhteys Vuosaaren liikuntapuiston ja Vuosaaren keskuspuiston välillä on epäyhtenäinen. Nykyisen epäyhtenäisen reittiverkoston lisäksi Vanttikalliolta puuttuu virallinen ulkoilureitti, minkä vuoksi metsän polkuverkosto on hajaantunut ja johtaa jopa läpikulkuun yksityispihojen läpi. Virallinen ulkoilureitti kiertää metsäalueen eteläpuolelta.

Puuttuvien ja katkeavien yhteyksien lisäksi Vuosaaren urheilupuiston ympäristön metsäisten alueiden pohja on voimakkaasti kulunutta, minkä vuoksi reitistön hahmottaminen on hankalaa ja valaistut reitit sekoittuvat paikoin tallattuun metsänpohjaan. Alueelta puuttuu viitoitus ja penkit ovat huonokuntoisia ja niitä on vähän.

Asukaspalaute

Asukaspalautteissa alueelle on osoitettu kolmenlaisia toiveita: kalusteiden ja varusteiden lisäämistä, kulkuyhteyksien ja ekologisen verkoston parantamista. Varusteiksi toivottiin erityisesti penkkejä ja kuntovälineitä.

Vanttikalliota pidetään virkistysarvoiltaan erityisen houkuttelevana ja kauniina, mutta palautteissa todettiin, ettei rantareitti yhdisty luontevasti Vartioharjun alueelle. Parannuksia toivottiin myös Vuosaaren urheilupuiston länsi- ja lounaisosan epäselviin yhteyk-

siin sekä Uutelan ja Vuosaaren täyttömäen saavutettavuuteen.

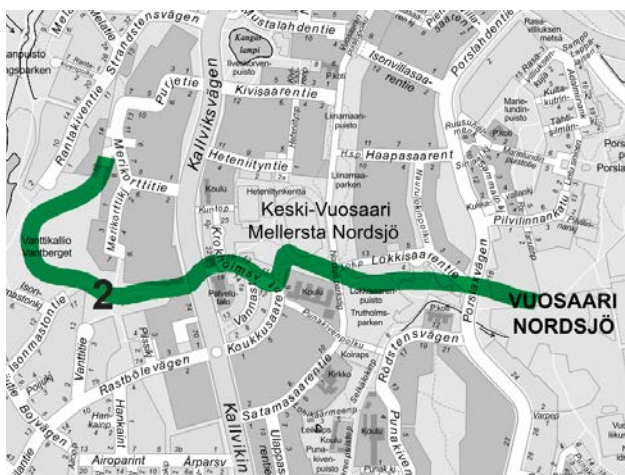
Tavoitteet

Poikittaisen virkistysyhteyden tavoitteena on edistää Helsingin yhtenäisen viher- ja virkistysverkoston (VISTRA 2016, yleiskaavan Virkistys- ja viherverkosto 2050 teemakartta) muodostumista. Vuosaaressa on erityinen tarve vahvistaa pohjois-eteläsuuntaisena hahmottuvan virkistysreitistön poikittaisia linjoja. Lisäksi hankkeen tavoitteena on muodostaa viihtyisää ja houkuttelevaa ympäristöä.

Viheryhteyden toteuttaminen yhä tiivistyvässä kaupunkirakenteessa edellyttää puiden istuttamista ja hyvää viitoitusta. Penkkejä sijoitetaan riittävän tiheästi.

Toimenpiteet

Poikittaista virkistysyhteyttä parannetaan lisäämällä opastusta ja levähdyspaikkoja, avaamalla risteysalueiden näkymiä ja osin reittien uudella pinnoittamisella. Lisäksi Isonmastontien ja Kallvikintien väliseltä ulkoilureitiltä osoitetaan yhteys Merikorttitielle Vanttikallion yli maastoa myötäillen. Vanttikallion luonto- ja maisema-arvot huomioidaan reittisuunnittelussa, ja reitti toteutetaan korkeintaan 1,5 m leveänä kivituhkai- tai purupäällysteisenä käytävänä ja tarvittaessa vaativien maastonmuotojen osalta laitur- tai pitkospuurakenteisena reittinä.

Kuva 44. Hankkeen sijainti.

Kuva 45. Liinamaanpuiston kuluneessa metsänpohjassa sekoittuvat ulkoilureitit ja muodostuneet polut.

Kuva 46. Vanttikalliolla on pihojen läpikulun kieltäviä kylttejä.

Kuva 47. Poikittaiset yhteydet ovat visuaalisesti katkonaisia tai puuttuvat osin kokonaan.

4.2.3 Vuosaaren ulkoilupuiston reitistön jäsentäminen ja parantaminen

Nykytila

Vuosaaren ulkoilupuiston hahmottuvuus maastossa ei ole selkeä. Alue jakautuu tunnelmaltaan useaan osaan, mutta näymät niiden välillä ovat suljettuja, joten maisematilojen väliset yhteydet eivät hahmotu erityisen houkuttelevina.

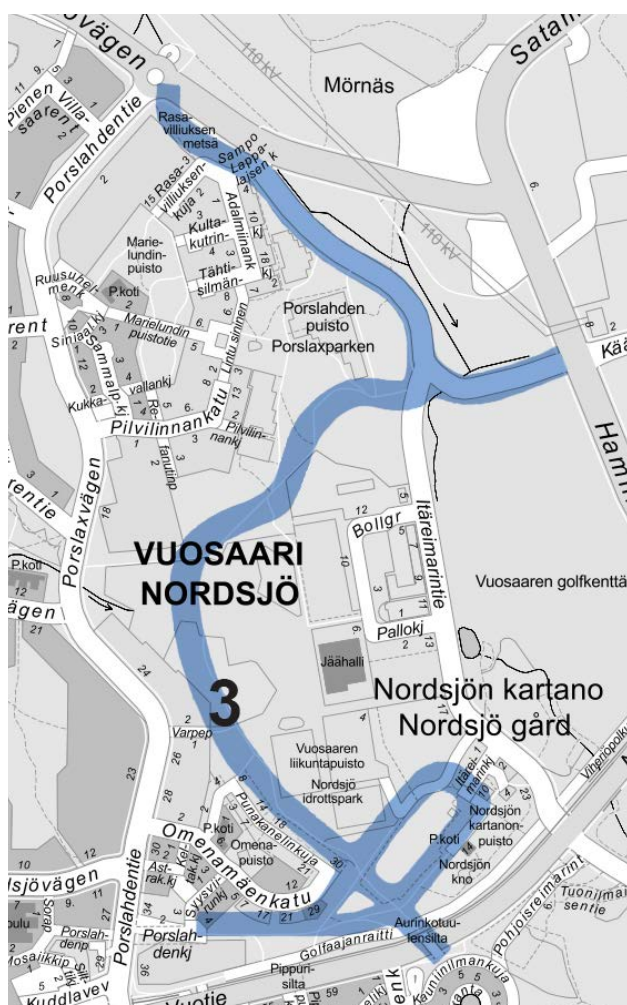
Omenamäenkadun puistometsässä (jakson eteläinen osa) reitistö perustui vielä 2000-luvun alussa Uuteen johtaneeseen tiehen. Tie on nykyisin huonokuntoinen, eivätkä alkuperäiset yhteydet ole enää käytössä, minkä vuoksi reitillä on epäjatkuvuuskohtia. Opasteet ovat erittäin huonossa kunnossa. Etenkin yhteys Vuosaaren liikuntapuistoon on epäselvä, eikä se palvele tarkoitustaan. Nordsjön kartanopuiston yksityinen tunnelma luo alueelle jopa rajaavan elementin.

Erilaiset epäjohtonmukaisesti sijoitetut valaisintyypit korostavat maisematilojen tyylillistä sekoittumista. Reitistön epäselvyyden synnä on osin myös yleisten alueiden suunnitelman tekoaikaan käynnissä oleva

liikuntapuiston rakentaminen ja siten nykyisten reittivaihtoehtojen keskeneräinen vaihe. Samoin yhteyttä Porslahden puistoon rakennetaan parhaillaan. Valmistuessaan Vuosaaren liikuntapuisto on alueen selkeä vetovoimatekijä ja portti ympäröiville seudullisille viheralueille, ja siten yhteyksien kunnostaminen puistoon tärkeää.

Liikuntapuistoon liittyvä Omenapuisto on suunniteltu 2009. Puiston kunnostushanke on kuitenkin viivästynyt Punakanelikujan asuntorakennushankkeiden käynnistymistä odotellessa. Omenapuiston kunnostamisen lisäksi sen ja liikuntapuiston välinen huonokuntoinen hiekkatie tulisi kunnostaa osana puistojen reittiverkostoa.

Vuosaaren ulkoilupuiston reitistön koillisosassa sijaitsee Niinisaarentien puistometsä, jonka lehtomaisessa ympäristössä on pieni lampi ja avouoma. Alue on hoitoluokkana arvometsää, joka ei tarvitse hoito- toimenpiteitä. Virkistysympäristönä alue on keskeinen sijaitessaan Vuosaaren täyttömäen eteläpuolelle, mutta reitistö ja varusteet eivät tue alueella liikuttamista. Virkistysympäristönä alue onkin jäsentymätön ja reiteiltään huonokuntoinen. Alueella sijaitsevaa kosteikkoa ja lampea ei ole nostettu esiin virkistyskäyttöalueena, vaikka virkistyskäyttöä on jo alueella. Lisäksi yhteys Vuosaaren huipulle katkeaa voimakkaasti Niinisaarentiehen.

Kuva 48. Vuosaaren itäisen vihersormen parannettava reitistö.

Kuva 49. Niinisaarentien puistometsän lammen reunoille on muodostunut nuotio- ja roskapaikkoja, vaikka alue ei ole nykyisin reitistönsä puolesta houkutteleva.

Kuva 50. Yhteys Omenapuiston ja liikuntapuiston välillä on huono. Omenapuisto on huonokuntoinen.

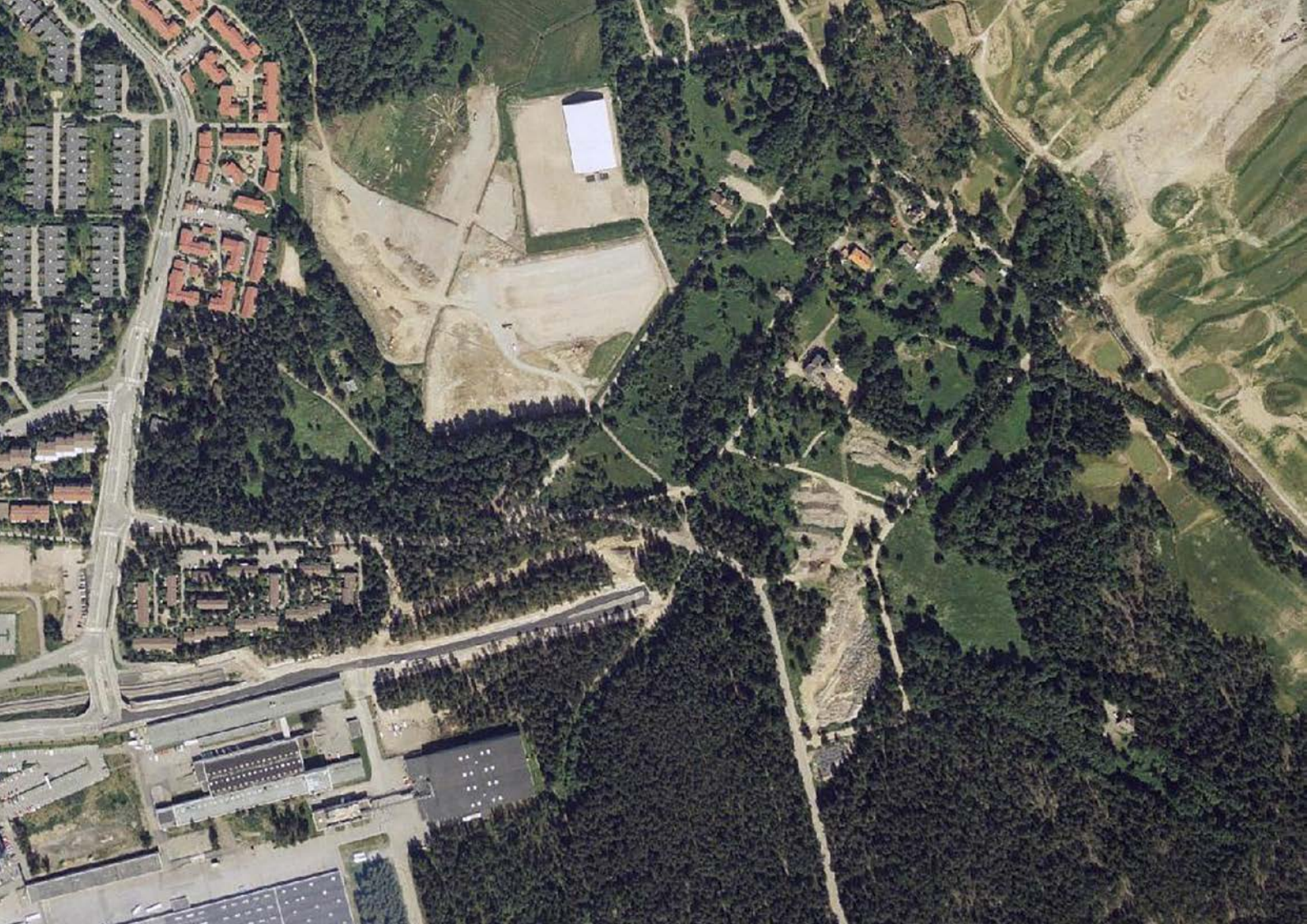

Kuva 51. Omenamäenkadun puistometsän reitistön mittasuhteet ovat epäjohtonmukaiset ja kunto huono, mikä kertoo tien vanhasta roolista.

Asukaspalaute

Asukaspalautteessa on todettu, ettei alueen viherverkosto ole ekologisesti enää yhtenäinen, eikä vapaita oleskelualueita ole riittävästi. Aluetta pidetään jopa liian rakennettuna virkistysalueena. Myös Omenamäenkadun huonokuntoisiin ja vähäpuustoisiin metsäalueisiin toivotaan parannusta. Alueen itälaidan kauniin koivikon säilymistä toivotaan.

Omenapuiston viheraluepalveluihin ja puiston läpi kulkevalle reitille toivotaan asukaspalautteissa parannuksia. Myös suoraa yhteyttä Vuosaaren huipulle kaitaan sekä selkeämpää opastusta kartanopuistossa liikkumiseen. Elinvoimaisuuden lisäämiseksi alueelle toivotaan voimakkaammin kulttuurin ja urheilun sekoittamista. Palautteissa ehdotetaan, että Omenapuiston voisi ottaa kaupungin käyttöön, ja sijoittaa

Kuva 52. Vielä vuonna 2001 Omenamäenkadun puistometsän reitistö liitti kartanoalueen ja Uutelan selkeästi yhteen. (Ote Helsingin karttapalvelun ilmakuvausta 18.6.2019. Ilmakuvat karttapalvelussa kartta.hel.fi.)

alueelle ulkoilmateatterin ja kuntoiluvälineitä. Omenapuupuisto nähdään rakennetumpana puistona, minkä vuoksi alueella toivotaan olevan esimerkiksi enemmän jäteastioita.

Yksittäisenä huomiona asukaspalautteessa on tuotu ilmi, että viljelypalstat ja alueen ulkoilureitit kärsivät tulvista, mutta toisaalta vesi ei erotu maisemassa positiivisesti.

Tavoitteet

Vuosaaren ulkoilupuiston pääreitit ja täydentävien yhteyksien vahvistamisen tavoitteena on parantaa ja yhtenäistää Helsingin viher- ja virkistysverkostoa (VISTRA 2016, yleiskaavan *Virkistys- ja viherverkosto 2050 teemakartta*). Käytännön tavoitteena on kunnostaa alueen pääreitit ja täydentävät yhteydet sekä toteuttaa Omenapuiston 2009 valmistunut kunnostussuunnitelma.

Toimenpiteet

Omenapuisto kunnostetaan 2009 valmistuneen, päivitetävän kunnostussuunnitelman mukaisesti. Omenamäenkadun puistometsän ulkoilureitit kunnostetaan, ja puistometsään lisätään penkkejä ja roska-astioita. Käytöstä pois jääneiden reittien osien rakennekerrokset poistetaan ja alueet metsitetään. Kaatuneita puita ei poisteta alueelta, mutta niiden tilalle istutetaan uusia. Lisäksi alueelle lisätään opasteita liikuntapuiston, kartanon, Vuosaaren täyttömäen ja Uutelan suuntaan.

Niinisaaarentien puistometsästä rakennetaan uusi yhteys kohti Vuosaaren täyttömäkeä ja Mustavuorta. Reitti kulkee metsäalueen läpi ja yhdistää Itäreimarintien Niinisaaarentien yli Mustakorven metsäreitille. Reitti on osoitettu asemakaavassa. Itäreimarintietä kavennetaan tien luoteisosan poistamisen yhteydessä, ja katu toimii jatkossa vain kävely- ja pyöräilyyhteytenä. Samassa yhteydessä kehitetään pintavesien hallintaa ja huomioidaan lampimainen vesialue ja sen luontoarvot myös virkistyksellisestä näkökulmasta.

Kuva 53. Punakiventien puistometsän leikkipaikassa on miellyttävä tunnelma, mutta puisto kaipa kunnostusta.

4.2.4 Leikkipaikkojen kunnostaminen

Nykytila

Vuosaassa on useita kunnostusta kaipaavia leikkipaikkoja, joista kaksi sijaitsee yleisten alueiden suunnitelman alueella. Muut kohteet kunnostetaan asemakaavahankkeiden yhteydessä. Yleisten alueiden suunnitelman kunnostuskohteita ovat Marielundin puiston ja Punakiven puistometsän leikkipaikat, joiden kalusteet, varusteet, kasvillisuus ja pinnoitteet kaipaavat uusimista tai korjaamista. Myös pinnan-

tasauksessa on puutteita, minkä vuoksi hulevesi syövyttää pinnnoitteisiin jatkuvasti uria.

Asukaspalaute

Asukaspalautteessa on toivottu leikkipuistoihin parempaa kunnossapitoa ja korjauksia pinta-materiaaleihin.

Toimenpiteet

Punakiven puistometsän leikkipaikan leikkivälineet, penkit, roskakorit, opastetaulut kunnostetaan tai uusitaan tarkemman selvityksen mukaisesti. Leikkivälineiden turva-alustat uusitaan ja pintavedet ohjataan hallitusti maastoon. Veden kulusta voidaan tehdä myös elämysaihe lapsille. Leikkipaikalla säilytetään mahdollisimman hyvin 70-luvun vähäeleinen tyyli.

Marielundin puisto on modernimpi, eikä se liity samalla tavalla vanhaan keskukseen, mutta sitäkin ei tule jatkossa korostaa liikaa avoimessa maisematilassa. Leikkipaikalla kunnostetaan kalusteet, turva-alustat ja kasvillisuus, kun taas leikkivälineet ovat hyväkuntoiset. Turva-alustana käytetään turvasoraa tai -haketta. Kunnostuksessa pyritään esteettömyyden perustasoon. Aluetta ei aidata, vaan leikkikalan nykyiset reunatuet säilytetään.

Kuva 54. Kunnostettavat leikkipaikat.

4.3 Hankkeiden rahoitustarve

Suunnitelma-alueelle esitetään neljää hanketta alla esitetyssä priorisointijärjestyksessä. Hankkeiden arvioidut rahoitustarpeet ovat:

• Leikkipaikkojen kunnostaminen	120 100 € Alv. 0 %
• Poikittaisen viherlinjayhteyden parantaminen	150 000 € Alv. 0 %
• Vuosaaren ulkoilupuiston reitistön jäsentäminen ja parantaminen	450 000 € Alv. 0 %
• Kallvikintien kaupunkikuvan parantaminen	100 000 € Alv. 0 %

Hankkeiden arvioitu rahoitustarve on yhteensä noin	820 100 € Alv. 0 %
--	--------------------

Lähteet

Erävuori, L.; Oksman, S. & Suominen, H. 2019. Metsä- ja puustoinen verkosto. Opas verkoston huomioimiseksi Helsingin kaupunkisuunnittelussa. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:5. Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-05-19.pdf>

Helsingin kaupungin karttapalvelu, <https://kartta.hel.fi/>

Helsingin kaupunki & Maptionnaire. 2018. Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelma. Asukaskysely. Kartta-merkintöjen avovastaukset. https://www.hel.fi/static/hkr/yleisten_alueiden_suunnitelmat/vuosaaren_alsu/asukaskysely_vuosaari_avokomentit.pdf

Helsingin kaupunki & Maptionnaire. 2018. Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelma. Asukaskyselyn tuloksia. Kooste. https://www.hel.fi/static/hkr/yleisten_alueiden_suunnitelmat/vuosaaren_alsu/asukaskysely_vuosaari_kooste.pdf

Helsingin kaupunki & Maptionnaire. 2018. Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelma. Tekninen raportti. Asukaskysely 2018. https://www.hel.fi/static/hkr/yleisten_alueiden_suunnitelmat/vuosaaren_alsu/asukaskysely_vuosaari_tekninen_raportti.pdf

Helsingin yleiskaava 2016. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/ajankohtaiset-suunnitelmat/yleiskaava-2016>

Vuori, P.; Kaasila, M. 2018. Helsingin ja Helsingin seudun väestöennuste 2018–2050. Ennuste alueittain 2018–2030. Tilastoja–Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot 2018:18. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/18_10_30_Tilastoja_18_Vuori_Kaasila.pdf

Liitteet

- 1 Aluekortit
- 2 Suunnitelma- ja teemakartat
- 3 Vuorovaikutusraportti

Kuvailulehti

Tekijät	Ramboll Finland Oy: Elina Kalliala, Elise Lohman, Heta-Maija Seppälä, Päivi Hoffren, Elina Puhjo, Inna Ampuja, Mervi Kokkila, Sini Miettinen, Johanna Jalonen, Emilia Vainikainen ja Hanna Keskinen
Yhdyshenkilöt	Helsingin kaupunki: Heikki Takainen, Antti Siuruainen
Nimeke	Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelma 2020–2029
Sarjan nimeke	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:18
Sarjanumero	2019:18
Julkaisuaika	11/2019
Sivuja	61
Liitteitä	3 kpl
ISBN	978-952-331-640-9 (verkkoversio), 978-952-331-639-3 (painettu versio)
ISSN	2489-4230 (verkkoversio), 2489-4222 (painettu versio)
Kieli, koko teos	Suomi
Kieli, yhteenveto	Suomi, ruotsi, englanti

Tiivistelmä:

Yleisten alueiden suunnitelmat ovat kaupunkiympäristön toimialan työväline yleisten alueiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnitelmassa määritellään nykytila-analyysin ja vuorovaikutuksen pohjalta alueen kehittämisen- ja kunnostamistarpeet seuraavalle kymmenvuotiskaudelle. Yleisten alueiden suunnitelmat mahdollistavat alueiden kehittämisen tasapuolisesti koko kaupungissa.

Suunnittelualue kattaa Vuosaarella Aurinkolahden, Keski-Vuosaaren, Kallahden, Meri-Rastilan ja Rastilan alueet. Yleisten alueiden suunnitelman strategisena tavoitteena on turvata alueen tulevassa kehityksessä ja täydennysrakentamisessa kaupunkirakenteen kestävyys kannalta merkittäviä ekosysteemipalveluita ja luontoarvoja sekä parantaa katu- ja viheralueiden reitistöjä ja palveluita.

Yleisten alueiden suunnitelma on laadittu vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden ja käyttäjien kanssa. Vuorovaikutukseen sisältyy internetkysely ja kaksi asukastilaisuutta. Yleisten alueiden suunnitelmaluonnos on ollut internetissä nähtävillä 11.5. – 7.6.2020. Alueen yhdistyksille lähetettiin sähköinen tiedote ja kommentointipyyntö yleisten alueiden suunnitelmaluonnoksesta.

Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelmassa esitetään seuraavan kymmenen vuoden aikana toteutettavaksi neljä hanketta:

1. Kallvikintien kaupunkikuvan parantaminen
2. Poikittaisen virkistysyhteyden parantaminen
3. Itäisen vihersormen reitistön jäsentäminen ja parantaminen
4. Leikkipaikkojen kunnostaminen

Avainsanat	Yleisten alueiden suunnitelma, kadut, puistot, Vuosaari, Aurinkolahti, Keski-Vuosaari, Kallahti, Meri-Rastila, Rastila
------------	--

Presentationsblad

Författare **Ramboll Finland Oy:** Elina Kalliala, Elise Lohman, Heta-Maija Seppälä, Päivi Hoffren, Elina Puhjo, Inna Ampuja, Mervi Kokkila, Sini Miettinen, Johanna Jalonen, Emilia Vainikainen och Hanna Keskinen

Kontaktpersoner **Helsingfors stad:** Heikki Takainen, Antti Siuruainen

Titel Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelma 2020–2029
(Plan för allmänna områden i Nordsjö 2020–2029)

Serie Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:18
(Helsingfors stads stadsmiljös publikationer 2019:18)

Serienummer 2019:18

Publikationsdatum 11/2019

Sidantal 61

Bilagor 3 st

ISBN 978-952-331-640-9 (nåtpublikation), 978-952-331-639-3 (tryckpublikation)
ISSN 2489-4230 (nåtpublikation), 2489-4222 (tryckpublikation)

Språk, hela verket Finska

Språk, sammanfattning, Finska, svenska, engelska

Sammanfattning:

Planer för allmänna områden är ett verktyg som stadsmiljösektorn använder för att upprätthålla och utveckla allmänna områden. Baserad på en analys av nuläget samt delaktighet definierar planen områdets utvecklings- och renoveringsbehov för den kommande tioårsperioden. Planen för allmänna områden möjliggör en jämn områdesutveckling i hela staden.

Planeringsområdet täcker delområdena Solvik, Mellersta Nordsjö, Kallvik, Havsrastböle och Rastböle i stadsdelen Nordsjö. Det strategiska målet med planen är att försäkra de ekosystemtjänster och naturvärden som är väsentliga för en hållbar stadsstruktur i framtida utveckling och förtätning samt att förbättra gatu- och grönområdets rutter och tjänster.

Planen är utfärdad i växelverkan med områdets invånare och användare. Deltagandet innefattade en internet-enkät samt två invånarmöten. Utkastet till områdesplanen ställdes för påseende mellan 11.5. – 7.6.2020. Områdets föreningar fick ett elektroniskt informationsblad samt tillfrågades att kommentera utkastet.

Områdesplanen för Nordsjö innefattar dessa fyra projekt som föreslås att genomföras under de kommande tio åren:

1. Förbättring av Kallviksvägens stadsbild
2. Förbättring av den tvärgående rekreationsförbindelsen
3. Strukturering och förbättring av det östra grönfingret
4. Renovering av lekplatser

Nyckelord Plan för allmänna områden, gator, parker, Nordsjö, Solvik, Mellersta Nordsjö, Kallvik, Havsrastböle, Rastböle

Description

Authors	Ramboll Finland Oy: Elina Kalliala, Elise Lohman, Heta-Maija Seppälä, Päivi Hoffren, Elina Puhjo, Inna Ampuja, Mervi Kokkila, Sini Miettinen, Johanna Jalonen, Emilia Vainikainen and Hanna Keskinen
Contact persons	City of Helsinki: Heikki Takainen, Antti Siuruainen
Title	Vuosaaren yleisten alueiden suunnitelma 2020–2029 (Public area plan for Vuosaari 2020–2029)
Series name	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:18 (Publications of the City of Helsinki Urban Environment Division 2019:18)
Serial number	2019:18
Published in	11/2019
Pages	61
Attachments	3 pcs
ISBN	978-952-331-640-9 (electronic publication), 978-952-331-639-3 (printed publication)
ISSN	2489-4230 (electronic publication), 2489-4222 (printed publication)
Language, entire work	Finnish
Language, summary	Finnish, Swedish, English

Summary:

Public area plans are a tool used by the Urban Environment Division to maintain and develop public street and park areas. Based on an analysis of the contemporary situation and on participation, the plan defines the development and renovation needs of the area for the next ten-year period. Public area plans enable an equal development throughout the city.

The plan area encompasses the sub-districts of Aurinkolahti, Keski-Vuosaari, Kallahti, Meri-Rastila and Rastila in the district of Vuosaari. The strategic goal of the plan is to secure the local ecosystem services and natural values integral to the sustainable urban structure in the future development and infill construction, as well as to improve the routes and services of the street and green areas.

The plan was prepared in interaction with the residents and users of the area. The participatory process included an online survey and two citizen meetings. The area plan draft was put on display online 11.5. – 7.6.2020. The associations in the area were sent an electronic bulletin and were asked to comment on the draft.

The area plan of Vuosaari proposes the following four projects to be implemented during the upcoming ten years:

1. Improvement of the overall urban image of the Kallvikintie road
2. Improvement of the recreational cross connection
3. Structuring and improvement of the routes of the eastern "green finger"
4. Renovation of playground areas

Keywords	Public area plan, streets, parks, Vuosaari, Aurinkolahti, Keski-Vuosaari, Kallahti, Meri-Rastila, Rastila
----------	---

Helsinki

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.